

**T.C
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME
EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

ELİF BULAÇ

**AMASYA
Ocak-2019**

**T.C
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME
EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
Elif BULAÇ**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Murat KURT**

AMASYA-2019

ETİK BEYAN

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim./..../.....

İmza

Elif BULAÇ

TEZ ONAY SAYFASI

Elif BULAÇ tarafından hazırlanan Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi başlıklı bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile 28/01/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman: Doç. Dr. Murat KURT

Üye: Prof. Dr. Asım ÇOBAN

Üye: Doç. Dr. Dünder YENER

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım. 28/01/2019

Doç. Dr. Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU

ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Elif BULAÇ

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak/2019
Doç. Dr. Murat KURT

Son yüzyılda yaşanan değişim ve gelişmelerle birlikte bireylerin sürece ayak uydurabilmesi kaçınılmaz bir hal almıştır. Bu süreçte bireyler yeni bilgi ve becerileri öğrenmeye gereksinim duymaktadırlar. Bireylerin gereksinim duydukları bu bilgi ve becerileri edinmeleri yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasıyla gerçekleşecektir. Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini incelemek ve yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma karma yöntem desenlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılarak yürütülmüştür. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek amacıyla, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 4. sınıfta öğrenim gören 394 öğretmen adayına 'Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği' uygulanmış. Ölçeğe katılmış olan öğretmen adayları arasından seçilen 40 öğretmen adayı ile araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin uygulandığı öğretmen adayları seçkisiz örnekleme yöntemi ile görüşme yapılan öğretmen adayları ise cinsiyet ve öğrenim gördükleri program dikkate alınarak seçilmiştir.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri belirlenirken cinsiyet, öğrenim gördükleri program, anne eğitim durumları, baba eğitim durumları, öğrenim gördükleri programı tercih etme nedenleri, okul başarı not ortalaması, lisansüstü çalışma yapma istekleri ve internette günlük faydalanma durumları değişkenlerine göre incelenmiş ve veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden elde edilen nicel verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının eğilimleri orta seviyenin üstünde çıkmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri anne eğitim durumları, baba eğitim durumları ve okul başarı not ortalaması değişkenleri göre anlamlı

bir farklılık göstermemişken cinsiyet, öğrenim görmüş oldukları program, öğrenim gördükleri programı tercih etme durumları, lisansüstü çalışma yapmak istemeleri ve internetten günlük faydalanma durumları değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Görüşme formundan elde edilen veriler doğrultusunda öğretmen adaylarının öğrenmeye istekli, meraklı ve yaşam boyu öğrenmelerini sürdürmek için çabalayan bireyler oldukları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Yaşam Boyu Öğrenme, Öğrenme Eğilimleri

ABSTRACT

INVESTIGATION OF TENDENCIES OF PROSPECTIVE TEACHERS TOWARDS LIFELONG LEARNING

Elif BULAÇ

Amasya University, Institute of Social Sciences
Division of Classroom Education, Master, January/2019
Assoc. Prof. Dr. Murat KURT

With the changes and the developments seen in the world in recent century, it is inevitable for the individual to keep up with the process. In this new process, an individual has to acquire new knowledge and skills. The acquiring new knowledge and skills can be realized through providing them lifelong learning. The aim of this research is to investigate the tendencies of prospective teachers towards lifelong learning and to obtain their opinions it. The research was carried on using sequent design method which is one of the methods of mix method. To obtain the opinions of the prospective teachers towards lifelong learning, 394 prospective teachers attending final year of Amasya Education Faculty are given " Lifelong Learning Tendency Scale". Quasi-structured interview form was used for the interviews with the 40 prospective teachers selected among the teachers who participated in the scale. The prospective teachers given the scale were chosen random sampling method and the others who were interviewed were chosen related to their gender and the departments that they were attending.

The tendencies of prospective teachers towards lifelong learning were investigated related to their gender, the department that they were attending, the academic level of their parents, the reason of their department preference, the average of their school success, their willingness to make a career, and using internet daily variables. The obtained data was analysed using SPSS packet program. The descriptive analysis method was used to analyse the obtained qualitative data from the interviews.

At the end of the analysis of the quantitative data obtained from the lifelong tendency scale, it is seen that the tendency of the prospective teachers is above the average. Depending on the obtained data, the tendencies of prospective teachers towards lifelong learning did not show any meaningful difference related to the academic level of their parents and school average points variables whereas there is a meaningful

difference related to their gender, the department they are attending, their department preference, willingness of making a career, and using internet daily variables. Related to the data obtained from the interview form, it is seen that the prospective teachers are eager and curious to learn something new about life long learning and they are the individuals who sustain such a learning throughout their life.

Key Words: Prospective Teachers, Lifelong Learning, Tendencies Towards Learning

ÖN SÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca kendimi geliştirmemi sağlayan bütün öğretmenlerime, arkadaşlarıma ve çalışmama katkı sağlayan öğretmen adaylarına;

Araştırma sürecinin her aşamasında desteğini esirgemeyen, bilgi, beceri ve deneyimlerinden her daim faydalandığım, kıymetli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Murat KURT' a;

Tezin hazırlanması sürecinde fikir ve önerilerini benden esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU, Sayın Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU ve Sayın Öğr. Gör. Rasim AHISKA başta olmak üzere araştırmanın veri toplama sürecinde yardımcı olan tüm Eğitim Fakültesi öğretim üyelerine;

Tez savunma jürimde yer alarak değerli önerileriyle tezime katkı sağlayan Sayın Prof. Dr. Asım ÇOBAN ve Sayın Doç. Dr. Dündar YENER' e;

Sabır, emek ve fedakarlıklarıyla beni yetiştiren ve her daim yanımda olan değerli annem Sadiye BULAÇ ve babam Osman BULAÇ' a;

Varlığından güç aldığım canım kardeşim Enes BULAÇ' a;

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Elif BULAÇ

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN	iii
TEZ ONAY SAYFASI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xvi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xvii
GİRİŞ	1

I.BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.2.1. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Terimlerin ve Kısaltmaların Tanımlanması	5

II. BÖLÜM

2. KURUMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramı ve Kapsamı	6
2.1.2. Yaşam Boyu Öğrenmenin Amacı ve Önemi	8
2.1.3. Yaşam Boyu Öğrenme Strateji ve İlkeleri	10
2.1.4. Yaşam Boyu Öğrenme Politikaları	12

2.1.5. Yaşam Boyu Öğrenme Programları	13
2.1.6. Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri	16
2.1.7. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri	17
2.1.8. Türkiye'de Yaşam Boyu Öğrenme	18
2.2. Yaşam Boyu Öğrenme Konusu İle İlgili Araştırmalar	21
2.2.1. Yaşam Boyu Öğrenme Konusu İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	21
2.2.2. Yaşam Boyu Öğrenme Konusu İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	26

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM	27
3.1. Araştırma Modeli	27
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Veri Toplama Araçları	31
3.3.1. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği	31
3.3.1.1. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeğinin Geçerliliği	32
3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	32
3.4. Verilerin Toplanması	33
3.5. Verilerin Analizi	33

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM	35
4.1. Nicel Bulgular ve Yorum	35
4.1.1. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular	37
4.1.2. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	40
4.1.3. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programa Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	41
4.1.4. Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	42

4.1.5. Öğretmen Adaylarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	42
4.1.6. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programı Tercih Etme Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	43
4.1.7. Öğretmen Adaylarının Okul Başarı Not Ortalamalarına Göre Yaşa Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.1.8. Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitim Yapma İsteklerine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.1.9. Öğretmen Adaylarının İnternette Günlük Faydalanma Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4.2. Nitel Bulgular ve Yorum	46

V.BÖLÜM

5.TARTIŞMA-SONUÇ VE ÖNERİLER	62
5.1. Tartışma ve Sonuç	62
5.2. Öneriler	67
KAYNAKLAR	69
EKLER	77
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu	78
Ek 2. Anket Formu	80
Ek 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	84
Ek 4. Görüşmeler İçin Toplanan Ses Kayıtlarının Deşifre Örnekleri	84
Ek 5. Ölçek Kullanım İzinleri	90
ÖZGEÇMİŞ	92

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	30
Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Okudukları Programa Göre Dağılımları	30
Tablo 3. Görüşme Yapılan Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programa ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	31
Tablo 4. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'nin Normallik Testi Sonuçları	33
Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	35
Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	36
Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programı Tercih Etme Nedenlerine Göre Dağılımları	36
Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitim Yapma İsteklerine Göre Dağılımları	36
Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Okul Başarı Not Ortalamalarına Göre Dağılımları	37
Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Günlük İnternet Kullanımına Göre Dağılımları.	37
Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar	38
Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkenine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar	40
Tablo 13. Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	40
Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Okudukları Programa Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	41
Tablo 15. Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumuna Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	42
Tablo 16. Öğretmen Adaylarının Baba Eğitim Durumuna Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	43
Tablo 17. Öğretmen Adaylarının Bölümü Tercih Etme Durumlarına Göre Yaşam Boyunda Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	43

Tablo 18. Öğretmen Adaylarının Okul başarı Not Ortalamalarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	44
Tablo 19. Öğretmen Adaylarının, Lisansüstü Eğitim Yapma İsteklerine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	45
Tablo 20. Öğretmen Adaylarının İnternette Faydalanma Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması.....	45

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Çerçevesi	7
Şekil 2. Yaşam Boyu Öğrenme: Bağlam	9
Şekil 3. Yaşam Boyu Öğrenme Programları.....	14

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramının Ne İfade Ettiği	46
Çizelge 2. Kişisel Gelişim Kavramının Ne İfade Ettiği	47
Çizelge 3. Kişisel Gelişimin Bir Öğretmen İçin Önemi	48
Çizelge 4. Kişisel Gelişimin Sağlanması İçin Sahip Olunması Gereken Özellikler	49
Çizelge 5. Öğretmen Adaylarını Kişisel Gelişimleri Adına Yapmış Oldukları Çalışmalar	51
Çizelge 6. Öğretmen Adaylarının Öğrenme Yolları	52
Çizelge 7. Öğrenme Sürecinde Sahip Olunması Gereken Beceriler	54
Çizelge 8. Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri ve Kişisel Gelişimlerini Geliştirmeye Yönelik Neler Yapacakları	57

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB: Avrupa Birliği

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

f: Frekans

HBÖ: Hayat Boyu Öğrenme

MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

N: Eleman Sayısı

p: p Değeri

Sd: Serbestlik Derecesi

SS: Standart Sapma

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

YBÖ : Yaşam Boyu Öğrenme

\bar{x} : Aritmetik Ortalama

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Eğitim kişiyi belirli bir alanda yetiştirme ve geliştirmeyi hedefler. Öğretim ise herhangi bir meslek, sanat veya iş için gerekli bilgi ve becerilerin sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu iki kavram arasındaki farklılık öğretimin konu alanı iş, meslek ve sanat konuları ile sınırlı iken eğitim, kişinin insani vasıflarına ve yaşadığı toplumu oluşturan bir birey olarak yurttaşlık bilincini de aşılmasını amaçlamaktadır (Çolakoğlu, 2002).

19. yüzyıl ile modern anlamda devletlerin kurulmasıyla birlikte eğitim devletlerin bir görevi haline gelmiş ve zorunlu eğitim devreye sokulmuştur. Geçmiş neslin bilgi ve becerilerini yeni nesle aktarması olarak bilinen eğitimin, son yüzyılda bilim ve teknolojiye yaşanan değişim ile yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişim bireylerin yaşam süreleri boyunca çok büyük yeniliklerle karşılaşacaklarını göstermektedir. Yaşanan hızlı gelişmeler kişinin almış olduğu eğitimi yaşamı süresince yetersiz kılacaktır. Bu nedenle eğitim, yaşamımız boyunca devam eden bir araştırma süreci haline gelmelidir (Akbaş ve Özdemir, 2002).

Günlük hayatta yaşanan bu değişimler bireyin çevresine uyum sağlamasını zorunlu kılmaktadır. Bu uyum sağlama sürecinde birey yeni beceriler edinerek uyum sürecini hızlandırmaktadır. Uyum sürecine yardımcı olan en temel unsur eğitimidir. Eğitim toplumların gelişmesini ve ilerlemesini sağlayan bir araçtır (Karaman ve Aydoğmuş, 2018). Bu noktada bireyin yaşadığı toplumda yeni bilgi ve beceriler edinerek çağa uyum sağlaması "yaşam boyu öğrenme" kavramını öne çıkarmıştır.

Yaşam boyu öğrenme, farklı bir bakış açısıyla bireyin; bilgi, beceri, ilgi ve yetkinliklerini geliştirme amacına yönelik yaşamı boyunca katılım sağladığı her türlü öğrenme faaliyetidir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009). Yaşam boyu öğrenme bilgi ve yeterlikleri geliştiren eğitim, öğretim ve öğrenme faaliyetlerini içermektedir. Yaşam boyu öğrenme örgün ve yaygın yolla sağlanan öğrenmeyi, teknik eğitimin kazanılmasına olanak veren kursları, çalışma alanlarında kazanılan mesleki becerileri ve diğer bilgi, düşünce ve becerileri sağlayan öğrenmeleri içermektedir. Bu doğrultuda yaşam boyu öğrenme, toplumsal yaşamın sürdüğü her yerde sağlanabilmektedir. Yaşam boyu öğrenme bireyin

yaşına, sosyo-ekonomik düzeyine veya eğitim seviyesine bakılmaksızın herkese hitap etmektedir. Bu sayede yaşam boyu öğrenme kişilerin ve tüm toplumun mesleki ve daha kapsamlı sosyal başarısını artıracak şekilde bilgi, beceri ve anlayışların kazanılmasını sağlayan devamlı ve planlı bir faaliyet olarak görülmektedir (MEGEP, 2007).

Yaşam boyu öğrenme eğitim sürecinde öğrenme pratikleri kapsayan bir kavramdır. Yaşam boyu öğrenme asla eğitim kurumlarında sunulan eğitimin bir alternatifi değildir. Ancak bu dönemde yaşanan bilgi eksikliklerinin tamamlanması ve üzerine yeni birikimler katılması ve varolan bilginin gelişmesine katkı sağladığını öne sürebiliriz (Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009).

Yaşam boyu öğrenme, bireyin tüm yaşamı boyunca öğrenme kapasitesi ile becerilerini geliştiren bir süreçtir. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenme, yalnızca sosyalliği, kişisel gelişimi ve aktif vatandaşlığı değil, bunun yanı sıra rekabet gücünü, bilgi iletişim teknolojilerini kullanabilmeyi ve iş gücünü de artırmaktadır. Her bireyin kendini gerçekleştirme seviyesine ulaşması beklenemez. Bu süreçte karşılaşılan zorluklar ve öğrenme sürecini etkileyen farklı etmenler vardır. Bireyin örgün ve yaygın eğitim sırasında öğrenme ortamı, öğrenme biçimi, yaşı, öğrenmeye ilişkin motivasyonu, bulunduğu toplumun kültürel yapısı ve rol model olarak öğretmeni, yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler arasında sayılmaktadır (Günüç ve diğerleri, 2012).

Şüphesiz rol model olarak öğretmen değişkeni, “öğrenenlerin kendi hedeflerini belirlemelerine ve kendi süreçlerini değerlendirmelerine yardımcı olma, gereksinim duyduğu bilgiye nasıl ulaşılacağına ve bu bilgiden nasıl yararlanılacağına ilişkin farkındalık oluşturacak ortamlar hazırlama, öğrencilere öğrenmeyi öğrenme-yaşam boyu öğrenme sürecinde motivasyon kaynağı olma, kendilerinden hareketle bireylerin sürekli öğrenme gereksinimlerinin olduğunu gösteren davranışlar sergileyerek rol model olma” gibi sorumluluklarının olmasına bağlı olarak diğer faktörlere göre yaşamsal öneme sahiptir. Bu bağlamda küreselleşen bilgi toplumunda değişim sürecinden kaynaklı sonuçlara karşı hazırlıklı olmak ve bireyleri değişimle baş edebilecek biçimde yaşam boyu öğrenenler olarak geleceğe hazırlamak için öncelikle geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenenler olması gerekmektedir. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesi ve örtük program ya da ders programları aracılığıyla yapılan etkinliklerle yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu araştırma ile öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düzeyi, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin çeşitli değişkenlere göre değişimi ve öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda şu sorular cevaplandırılmaya çalışılmıştır.

1.2.1. Alt Problemler

- 1-) Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ne düzeydedir?
- 2-) Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3-) Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri öğrenim gördükleri programa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 4-) Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 5-) Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri babanın eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 6-) Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri öğrenim gördükleri programı tercih etme durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 7-) Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri okul başarı not ortalamasına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 8-) Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri lisansüstü çalışma yapma isteklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 9-) Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri internetten faydalanma durumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 10-) Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilgi çağıyla birlikte yaşanan değişimler eğitim anlayışında da bir takım değişimlerin yaşanmasına yol açmıştır. Eğitim yalnızca bireyin belli yaş dönemlerinde katılmış olduğu bir süreç olmaktan çıkmış, öğrenme ve eğitim bireyin hayatı boyunca almış olduğu bir süreç haline gelmiştir. Hızla değişen ve ilerleyen bilgi birikiminin getirisi olarak bireylerin bilgi ve becerilerini yenileyip yeni bilgi ve beceriler kazanabilmeleri için eğitime olan gereksinimleri giderek artmaktadır (TÜBİTAK, 2005).

Yaşadığımız yüzyılda örgün eğitim kurumlarında geçirilen sürenin yeterli olmadığı bir öğrenme talebi oluşmuştur. Yaşam boyu öğrenmenin bir kavram ve sistem olarak

yeniden düzenlenerek toplumsal yaygınlığının artırılması en önemli konumda bulunmaktadır. Bu yönde 21. yüzyıl becerileri dikkate alınarak bireyin kişisel ve mesleki gelişimine yönelik bilinç ve yetkinliğinin sağlanması için faaliyetler düzenlenmesi hedeflenmiştir. Yaşam boyu öğrenme programlarının nitelikleri ve programlara erişimin artırılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu "2023 Eğitim Vizyonu" belgesinde atılacak adımlar açıklanmıştır (MEB, 2018):

- Örgün eğitime yaş itibarıyla dahil olamayan bireyler için müfredatta sadeleştirilmeler yapılacaktır.
- Yaşam boyu öğrenme sürecinde farklı hedef kitlelerine ulaşabilmek ve öğrenmeye ulaşımı kolaylaştırabilmek için uzaktan eğitim teknolojilerinden faydalanılacaktır.
- Yaşam boyu öğrenme programları sosyal, kültürel ve mesleki beceriler doğrultusunda yenilenerek yaşam boyu öğrenme süreçlerine yönelik farkındalığın artırılması kapsamında çalışmalar tasarlanacaktır.
- Yaşam boyu öğrenme kapsamında faaliyet gösteren birimlerin verilerini içeren ulusal yaşam boyu öğrenme izleme sistemi oluşturulacaktır.
- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı yürütülen yaşam boyu ve yaygın eğitim sürecindeki sertifikaların belli kriterlere bağlı olarak tanınırlığı artırılacaktır.
- Erken çocukluk, çocukluk ve ergenlik dönemine yönelik verilen anne-baba eğitimleri düzenlenerek, yaygınlığı artırılacaktır.
- İlgili bakanlık ve kurumlarla iş birliği sağlanarak kadına ve çocuğa olan şiddete dikkat çekerek şiddetle mücadele doğrultusunda gerekli eğitimler verilecektir.
- Toplumun her kesimine özellikle çocuklar ve gençlere yönelik bağımlılıkla mücadele konulu düzenlenen eğitimler artırılacaktır.
- 21. yüzyılın getirdiği yeni becerilerin kazandırılması ve farkındalığına yönelik eğitimler düzenlenecektir.

Görüldüğü gibi yaşam boyu öğrenme ülkemizin 2023 eğitim vizyon belgesinde yer alan önemli hedeflerdendir. Yapılan bu çalışma öğretmen adaylarının yaşam boyu eğilimlerinin düzeyini belirleyip yaşam boyu öğrenmeye yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adayları hakkında bilgiler edinmemiz atılması gereken adımlara yön verebilmek adına büyük önem göstermektedir.

1.4. Varsayımlar

1-) Öğretmen adayları çalışmalara gönüllü katıldığı varsayılmıştır.

2-) Çalışmaya katılan öğretmen adayları kendilerine uygulanan veri toplama araçlarını içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1-) Araştırma, 2017-2018 öğretim yılında Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği , Bilgisar Ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği programlarında öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğretmen adaylarıyla sınırlıdır.

2-) Araştırmadan elde edilen veriler uygulanan veri toplama araçlarından elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Terimlerin ve Kısaltmaların Tanımlanması

Yaşam Boyu Öğrenme: Yaşam boyu öğrenme, bireyin bilgi ve becerilerini geliştirmesini hedef edinmiş formal ve informal öğrenme etkinliklerini kapsayan bir süreçtir (Gündoğan, 2003).

Eğitim: Eğitim, bireyin toplumsal değere sahip davranışlarını ve yetenekleri geliştirdiği sosyal bir süreçtir (Demirel ve Kaya, 2015).

Kapsam Geçerliliği: Eğitim araştırmalarında öğretimin kalitesini belirlemeye yönelik geliştirilmiş ölçme araçlarındaki soruların ölçülmek istenen davranışı yansıtırma durumudur (Büyüköztürk vd., 2014).

Motivasyon: Motivasyon, kişinin amaçları doğrultusunda davranışlar sergileyebilmesine yönelik isteği ve harekete geçme durumudur (Şahin, 2004).

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Yaşam Boyu Öğrenme Kavramı ve Kapsamı

İlk olarak 1920' li yıllarda bahsedilmeye başlanan yaşam boyu öğrenme, eğitim alanında ise içeriği ve anlamı tam olarak açıklanmamış haliyle 1970' li yıllardan sonra anılmaya başlanmıştır (Özen, 2011). Son yüzyılda bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler bilgininde hızlı bir şekilde değişime uğramasına neden olmuştur. Bu değişim ve gelişimlerin sürekli olması insanda sürekli bir öğrenme ihtiyacı oluşturmuştur. Bu ihtiyaç neticesinde eğitim, belirli bir döneme sığdırılmaması gereken bir hal almış ve ülkeler eğitim sistemlerini geliştirerek eğitimde niteliği artırmayı amaç edinmişlerdir. Bu süreçte kişinin ihtiyacı olan bilgi ve becerilere her yaşta ulaşabilmesini sağlayan "yaşam boyu öğrenme" kavramı ortaya atılmıştır (Coşkun ve Demirel , 2012).

Yaşam boyu öğrenme son yıllarda dünyada ve ülkemizde odak noktası haline gelmiş, dünyada yaşanan hızlı değişimin ve bu değişimin sürekliliği sonucu ortaya çıkan yeni bilgi ve becerileri öğrenme ihtiyacını, yaş ve mekan sınırına bağlı olmadan, yaşamın her anında karşılamaya yardımcı bir kavram olarak açıklanmaktadır (Bağcı, 2011).

Yaşam boyu öğrenme, kişisel ve sosyolojik bakımdan bilgi ve beceri geliştirmeyi hedefleyen yaşam boyunca süren öğrenme etkinliklerin tümüne denilmektedir (Ersoy ve Yılmaz, 2009).

Yaşam boyu öğrenme, bireysel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir bakış açısıyla bireyin, bilgi, beceri, ilgi ve yeterliklerini zenginleştirip ilerletmek amacıyla yaşamı süresince katıldığı her türlü öğrenme faaliyetleridir (MEB, 2009).

Yaşam boyu öğrenme, eğitim ve öğretimin olduğu her alanda bireylerin iş birliği yaparak toplumun bir bütün olmasını ve daha aktif bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrenmenin yaşam boyunca sürdüğünün dikkatini çekerek bu devamlılığın bilincinde ve bu yolla kendini gerçekleştiren bireylerden topluma dinamik ve atılgan bireyler yetiştirmektir (Babanlı, 2018).

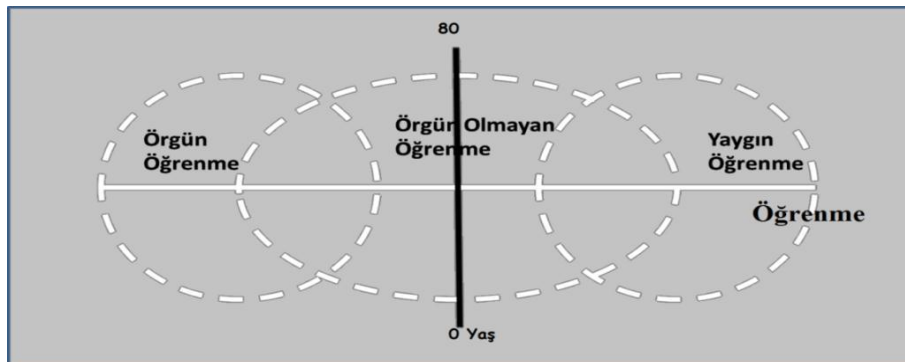
Literatür incelendiğinde, birçok araştırmacı tarafından yaşam boyu öğrenme farklı yönleriyle tanımlanmıştır. Green'e (2002) göre yaşam boyu öğrenme, beşikten mezara hayatın tüm evrelerinde yer alır. Yaşam boyu öğrenme okuldan işe sokaktan eve yaşamın her alanında bulunur. Bu yüzden öğrenen toplumlar, buldukları her yerde ve her yaşta öğrenebileceklerinin farkındadırlar. White (1982) yaşam boyu öğrenmeyi kişilerin hayatlarını kendi istekleri doğrultusunda devam ettirebilmeleri için yol gösterici bir unsur olarak tanımlamaktadır. Eğitim sistemlerinin, yaşam boyu öğrenen bireyleri yetiştirmesi kurumlar tarafından da arzu edilen bir zorunluluk haline gelmiştir.

Yaşam boyu öğrenme tanımlarında ortak bazı unsurlar yer almaktadır. Bunlar şöyle özetlenebilir (DPT, 2001, 14):

- Eğitim ve öğretimin değeri ve etkisi konusundaki güçlü inanç,
- Yaşı, cinsiyeti, iş yaşamındaki seviyesi ne olursa olsun herkesin; her bireyin evrensel öğrenme fırsatlarından faydalanması,
- Eğitim ve öğretim kurumları dışındaki öğrenmenin yaygın biçimde kabul edilmesi,
- Yaşam boyu öğrenmeyi diğer geleneksel yöntemlerden ayıran temel farkın öğrenme ve öğretme yöntem ve anlamındaki çeşitlilikler olduğunun benimsenmesi,
- Öğrenmesinin kişinin bireysel özelliklerine göre düzenlenerek, bireyin; bağımsız, kendi öğrenme tarzına odaklaşma kapasitesinin artırılarak motivasyonunun sağlanması

Yaşam Boyu Öğrenme Memorandumu' na (2000) göre "Yaşam boyu öğrenme, bilgi, beceri ve yeterlikleri geliştirme amacıyla formal ve informal tüm amaçlı etkinliklerini kapsar."

YBÖ çerçevesi Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Çerçevesi (Kaynak: Syslo, 2004)

Yaşam Boyu Öğrenme Memorandumu' na (2000) göre yaşam boyu öğrenmeyi hayata geçirmenin 6 anahtar yolu:

- Herkes için yeni temel yeterlikler,
- İnsan kaynaklarına daha fazla yatırım,
- Öğrenme ve öğretmede yenilikler,
- Öğrenmeye değer vermek,
- Danışmanlık ve rehberlik üzerine yeniden düşünmek,
- Öğrenmeleri eve yakın hale getirmek, şeklinde açıklamaktadır.

2.1.2. Yaşam Boyu Öğrenmenin Amacı ve Önemi

Devlet Planlama Teşkilatı "Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda (2001,10), yaşam boyu eğitimin üç ana amaca yöneldiğini açıklanmıştır. Bunlar; yaşam boyu öğrenmede fırsatlar sunarak bireylerin kişisel gelişimini sağlamak, toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirmek ve ekonomik büyümeyi ilerletmektir. Kişisel gelişimde amaç, yaşam boyu öğrenme stratejileri ile bireyi aktif kılarak , bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eğitimi sağlayarak öğrenmeyi hayat boyunca sürdürmektir. Bireylerin yaşına bakılmaksızın her türlü eğitim imkanını sunmaktır. Kişisel gelişim; insanların varlıklarını devam ettirebilmek, kapasitelerini arttırmak, beyin teknolojisini geliştirmek, verimli çalışmak ve yaşamak, toplumların gelişim süreçlerini hızlandırmak, yüksek yaşam standartları sunmak, bilinçli ve amacına uygun kararlar alabilme yeteneğine sahip her türlü öğrenmeleri kapsamaktadır.

Diğer bir amaç olan " toplumsal bütünleşmeyi sağlamak" ise, yaşam boyu öğrenme çerçevesinde herkese eşit fırsatlar sunup toplumun demokratik temellerini sağlamlaştırarak toplumsal bütünleşmeyi sağlamayı ifade etmektedir.

Yaşam boyu öğrenme "ekonomik büyüme" yi hedef edinmiştir. Fırsat eşitliğinin beceri oluşturma ve geliştirmede de sağlanması, verimin artırılarak ekonomik büyümeyi destekleyici düzenlemeleri ifade etmektedir.

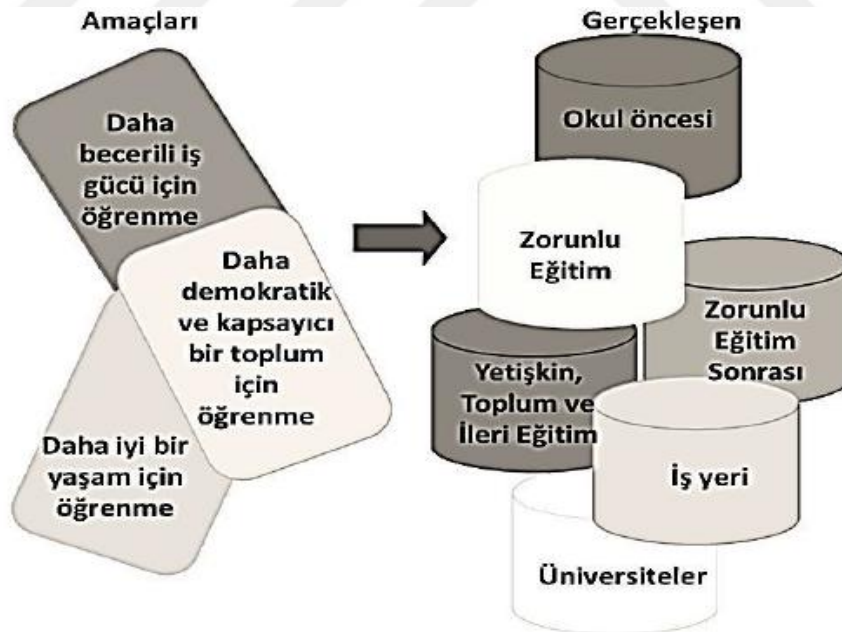
Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve 2009 – 2013 Dönemi Hayat Boyu Öğrenme Faaliyet Planı'nda yaşam boyu öğrenmenin amacı, bireylerin bilgi toplumuna ayak uydurmaları ve toplumda yaşamlarını daha iyi kontrol edebilmeleri için ekonomik ve sosyal yaşamın tüm adımlarına etkili bir biçimde katılımlarına imkân sağlamaktır.

Avrupa Komisyonu'nun (2002) hazırlamış olduğu raporda yaşam boyu öğrenmenin temel amaçları şu şekildedir:

- Tüm insanlara hayatları boyunca etkin öğrenme için eşit imkanlar sunan toplumlar inşa etmek ve bireylerin talep ve ihtiyaçlarını temel alan eğitim-öğretimi sağlamak.
- İnsanların çalışma metodları, işyeri organizasyonları ve değişen mesleki talepleriyle eşleşen bilgi ve becerileri edinmelerini sağlamak ve bu eğitim-öğretimi sağlayan yollar belirlemek.
- İnsanları modern toplumsal yaşamın her alanına katılmaları konusunda desteklemek.

Chapman ve Aspin'de (1997) yaşam boyu öğrenmenin ana öğelerin şu şekilde açıklanmışlardır:

- Ekonomik ilerleme ve gelişme için
- Kişisel gelişme ve doyum için
- Toplumsal içme, demokratik anlayış ve etkinlik için.

Şekil 2. Yaşam Boyu Öğrenme: Bağlam (Poyraz, 2014)

Yaşam boyu öğrenmenin amaçları Şekil 2' de görülmektedir. Yaşam boyu öğrenme bu hedeflerini yürütebilmek için okul öncesinden başlayarak eğitimi bir süreç olarak

değerlendirilmeli ve bütün olarak ele alınmalıdır (Chapman ve diğerleri , 2006. akt. Poyraz, 2014).

Yaşam boyu öğrenme, bireylerin yeni bilgi ve beceriler öğrenmelerini, mevcut bilgi, beceri ve yeterlikleri güncellemelerini, eski bilgileri ile yeni öğrendiği bilgileri bütünleştirmelerini hedefleyen bir eğitim yaklaşımıdır. Aynı zamanda bireyin öğrenme yaşamındaki yenilenmenin sürekli olmasını ve bunu bireyin isteyerek yapmasını hedefler. Böylelikle yaşam boyu öğrenme, bireyin sadece örgün eğitimle edindiği bilgi ve becerilerle sınırlı kalmayarak ilgisini çeken veya ihtiyacı olan bilgi ve becerilere yaşadığı süreç boyunca ulaşabilmesini sağlar (Acat, 2006).

2.1.3. Yaşam Boyu Öğrenme Strateji Ve İlkeleri

Yaşam boyu öğrenmede stratejinin temelini oluşturan ilkeler, bireysel, kültürel, sosyal ve ekonomik refahı sağlamak ve tüm vatandaşlar için yaşam kalitesini arttırmak için eğitim ve öğretimin temel amacından türetilmiştir. Bu kapsamda, yaşam boyu öğrenme için bir stratejiyi geliştirmeyi aşağıdaki ilkeler desteklemelidir:

- Temel eğitim ve öğretim yaşam boyu öğrenme için esastır. Okuryazarlık ve aritmetik becerilere ek olarak geniş bir bilgi temelini, beceri, tutumları ve yaşam boyu öğrenmeyi destekleyecek tecrübeleri içermelidir.
- Yaşam boyu öğrenme bireyin becerilerini arttırmayı, istihdam edilebilirliğini geliştirmeyi, fırsat eşitliğinin artırılmasına katkı sağlamasının yanı sıra mevcut insan kaynaklarını en iyi şekilde kullanmayı, demokratik toplumlarda aktif katılımın artırılması ve sosyal dışlamanın ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır.
- Yaşam boyu öğrenme, bireylerin öğrenme sürecinde sorgulama, inisiyatif alma yönlerini ve motivasyonlarını artırmak amacıyla eğitim ve öğretime yönelik , aile katılımını da içeren, esnek ve yenilikçi yaklaşımların geliştirilmesi gerekmektedir.
- Eğitim ve öğretimin her aşamasında yaşam boyu öğrenmenin devamlılığına katkıda bulunmalıdır.
- Yaşam boyu öğrenme, tüm bireylerin sosyal, kültürel, ekonomik ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik onların ilerlemelerini sağlayan geniş öğrenme fırsatları sunmalıdır.

Devlet Planlama Teşkilatı "Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda (2001,10) yaşam boyu eğitimin uygulanabilmesi için aşağıdaki ilkelere dikkat edilmesi gereklidir. Bunlar:

- **Ansiklopedik Bilgilere Son Verilmesi:** Yaşam boyu öğrenme bireyin öğrenme sürecinde aktif, girişken ve yaratıcılığını amaçladığından ezber bilgilere karşıdır. Çünkü ezber bilgiler bireyin kapasitesini geliştirmesini engeller. Ezberlenen ansiklopedik bilgiler zamanla eskiyip unutulacağı için ezbere son verilmelidir. Eğitim, düşünce biçimlerini ve zihin faaliyetleri eleştirebilmeyi geliştirmeye odaklanmalıdır.

- **Okumaz-Yazmazlığa Son Verilmesi:** Bilgilerin öğrenilmesi ve öğrenmenin sürdürülmesi kapsamında yaşam boyu öğrenmede en büyük problem okumaz-yazmazlıktır. Her birey için zorunlu ve temel bir hak olan okuma-yazma yaşam boyu öğrenmenin temel hedefi olmalıdır.

- **Bilgilerin Geleneksel Yollarla Aktarılmasına Son Verilmesi:** Bilimsel olmayan ve deneme-yanılma yoluyla edinilen bu bilgiler yaşam boyu öğrenme için yanlış bir bilgi aktarım biçimidir. Yaşam boyu öğrenme de bu bilgilerin aktarılması kitle iletişim araçları ile yapılmalı ve bu araçlar bireylere hayatın her alanında ulaşabilmelidir. Bu bilgilerin yayılmasında devlet kontrolü, yönlendirmeyi ve gerekli desteği sağlayan konumda olmalıdır.

- **Aşırı Uzmanlaşmaya Son Verilmesi:** Bireylerin iş dünyasında uzun vadede ihtiyaçları değişime uğrayabilir ve yeni iş alanları gelişebilir. Bu bağlamda bireylere tek bir işin öğretimi yerine işi ile ilgili karşılaştığı sorunları çözebileceği , yenilikleri takip edebileceği ve beyin teknolojisini geliştirebileceği geniş kapsamlı bir mesleki eğitim verilecek aşırı uzmanlaşmaya son verilmelidir.

- **Her Düzeyde Geleneksel Eğitime Son Verilmesi:** Yaşam boyu öğrenmenin önündeki engeller olarak ifade edilebilecek olan; öğretmen merkezli yaklaşımlar, sınıf geçme anlayışındaki geleneksel yaklaşımlar terk edilmelidir. Çocuğun kişiliğini geliştirmeye ilk dönemlerden itibaren başlanmalıdır. Anne-baba otoritesi hafifletilerek çocuk aile içinde kararlar alıp bu kararlarını ailesine ifade edebilmelidir. Gençler geleceğin yetişkinleri olarak görülmelir. Eğitim değerleri ön plana alınarak gence içinde yaşadığı aile ve toplum değerleri tanıtılmalıdır. Çocuk, genç ve yetişkinlere problem çözme yolları öğretilmelidir.

- **Eğitimin Demokratikleştirilmesi:** Bireylerin sosyal kültürel etkinliklere aktif katılımı için yaşam boyu eğitim bireylere fırsat eşitliği sağlamalıdır. Bireylerin bilgiye ulaşabilmeleri için kaynakların herkese açık, ulaşılabilir olması gerekir. Ayrıca her bireyin ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim almasına olanak verilmelidir.

2.1.4. Yaşam Boyu Öğrenme Politikaları

Avrupa kıtasındaki ülkelerin birlik kurmalarının nedeni, bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerle diğer güçlü ülkeler karşısında güçlerini korumak istemeleridir. Avrupa Birliği 1990' lı yıllarda hazırladığı projelerle eğitime özel bir önem vermeye başlamıştır. Yaşam boyu öğrenme, eğitim alanında yürütülen projeler arasında önemli bir konumda yer almaktadır. AB komisyonu 1995 yılında yayınladığı " Öğrenen Topluma Doğru " adlı rapor ile bireyleri yeni beceriler kazanmaya cesaretlendirmeyi ve okul sanayi arasındaki iş birliğini geliştirmeyi amaçlamıştır (Kıvrak, 2007).

Yaşam boyu öğrenme ilk olarak 1970' li yılların başında uluslararası bir kavram niteliğini almıştır. UNESCO, OECD ve Avrupa Konseyi gibi oluşumlar yaşam boyu öğrenme kavramına yönelmişlerdir.1996 yılında Avrupa Birliği' ne üye ülkelerde yaşam boyu öğrenme yılı kabul edilerek aşağıdaki 3 temel amaç belirlenmiştir:

- Yaşam boyu öğrenmenin teşvik edilmesi,
- Yaşam boyu öğrenmenin niteliklerinin açıklanması,
- Tüm Avrupa yurttaşları için yaşam boyu öğrenme olgusunun gerçek olabilirliğin gözden geçirilmesi (Özen, 2011).

Mart 2000 tarihinde gerçekleştirilen Lizbon Zirvesi'nde Avrupa Birliği'nin istihdamını geliştirmeye yönelik bir strateji belirlenmiştir. Lizbon Avrupa Konseyi kararları ile bilgi üzerine kurulu ekonomi ve topluma başarılı bir geçişte yaşam boyu öğrenmenin eşlik etmesi gerektiği vurgulanmıştır (Avrupa Konseyi, 2000).

Lizbon stratejisi olarak adlandırılan programın amacı, birliğin daha başarılı işlerle sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal uyum gösterebilecek ; dünyadaki en dinamik bilgiye dayalı ekonomisini oluşturmaktır. Avrupa Birliği Barcelona' da 2010 yılı itibariyle Avrupa'daki eğitim sisteminin dünya çapında bir kalite kaynağı haline gelmesini amaçlayan bir program onaylamıştır. Bu program üç stratejik amaca yönelmiştir:

- AB' de eğitim ve öğretim sistemlerinin kalite ve tesirinin artırılması,
- Her bireyin eğitim ve öğretim sistemlerine erişiminin kolaylaştırılması,
- Eğitim öğretim sistemlerinin kapsayıcı bir biçimde dünyaya açılması (MEGEP, 2007).

2000 tarihli "A Memorandum on Lifelong Learning" Avrupa'nın eğitim hedeflerini gerçekleştirmesine yönelik önem taşıyan yaşam boyu öğrenme ile ilgili en temel kaynaktır. Memorandum'a göre kültürel, ekonomik ve sosyal olarak bilgi çağının etkileri ile öğrenme,

yaşama ve çalışma modelleri de değişime uğramıştır. Bu değişimde bilgi toplumu ve ekonomisine eşlik edecek bir eğitim sistemine gereksinim duyulmaktadır ve yaşam boyu öğrenme, Avrupa eğitim sistemlerinin yaşadığı değişimin ana ögesi konumunda görülebilecek bir kavramdır. Yaşam boyu öğrenme bilgi beceri ve yeterlikleri geliştirmek amacıyla eğitim sisteminin yol göstericisi özelliğindedir. Avrupa'nın geleceğinin şekillenmesi sürecinde tüm Avrupalı vatandaşların değişime aktif bir şekilde katılmaları yaşam boyu öğrenme ile gerçekleşecektir. Bu belgeden sonra "Making a European Area of Lifelong learning a Reality" (2001) adlı politika metni ortaya çıkarılmıştır. Bu metin üye ülkeler arasında yaşam boyu öğrenmeye yönelik tartışmalar doğrultusunda Avrupa'yı bir yaşam boyu öğrenme alanı oluşturmanın koşullarını kapsamaktadır (Bağcı, 2011).

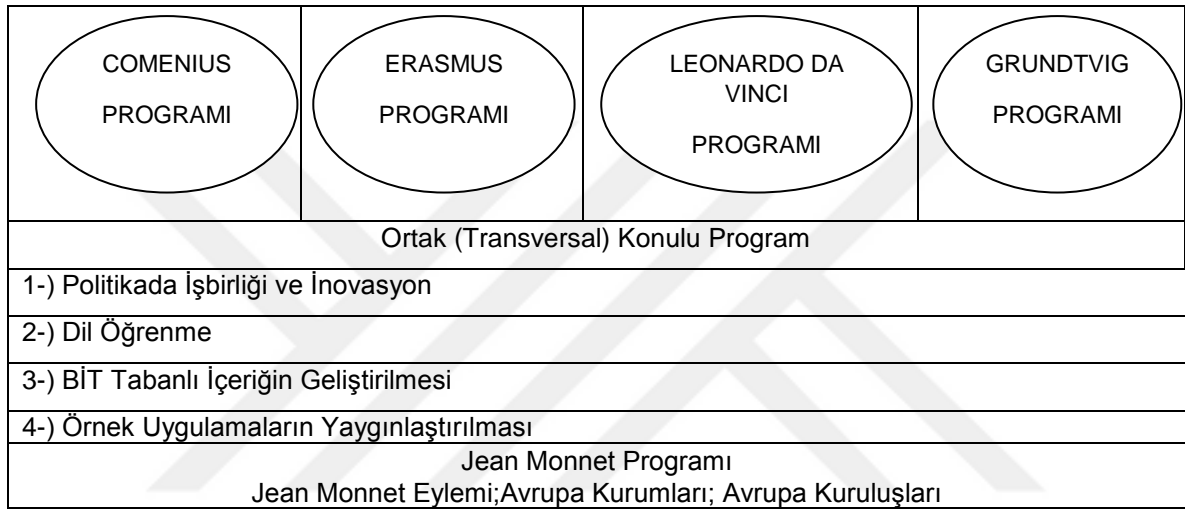
Socrates, Leonardo Da Vinci II ve Youth programları 1995-2000 yılları aralığında Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinci ve Grundtvig programları 2000-2006 yılları arasında uygulanmaya geçirilmiştir. 2007-2013 yılları arasında Avrupa Birliği Bütünleştirilmiş Eylem Planı Programı tasarlanarak hayata geçirilmiştir. "Hayat Boyu Öğrenme Bütünleştirilmiş Program" olarak adlandırılmıştır ve Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinci ,Grundtvig, Jean Monnet Programı, Çapraz Programdan (Politika geliştirme, Dil öğrenme, Bilgi ve iletişim teknolojileri, Yaygınlaştırma) oluşmak üzere altı programı içermektedir (Aksoy, 2013, 40-42).

2.1.5. Yaşam Boyu Öğrenme Programları

Yaşam Boyu Öğrenme Programları, eğitimin tüm düzeylerinde Avrupa'daki eğitim imkanlarına ülkelerarası erişimi kolaylaştırmak, eşit imkanların oluşmasını sağlamak, bilgi değerini geliştirmek amacıyla öğrenci değişimini destekleyerek eğitim alanında iş birliği sağlamak temel hedefleri doğrultunda uygulanmaktadır. Bu hedefe yönelik; "Comenius", okul öncesi eğitimden orta öğretime kadar süregelen hedef kitleye yönelir. "Erasmus", "yükseköğretim öğrenci ve öğretim elemanlarına hitap eden yetişkin eğitimi (yetişkin: 25 yaş altında olup örgün eğitime dahil olmayanlar ile 25 yaşın üstündekiler) içerir. "Grundtvig" ise her seviyedeki mesleki eğitim kuruluşları, eğitim ve araştırma merkezleri, enstitüler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, meslek birlikleri ve firmalara yönelir. KOBİ'lerin teşkil ettiği "Leonardo da Vinci" (LdV) gibi programlar "Sektörel Programlar" olarak Yaşam Boyu Öğrenme Programları kapsamında bulunmaktadır (Kivrak, 2007).

2000-2006 yılları arasında Topluluk Eğitim ve Gençlik Programları, 2007 düzenlenerek 3 başlık adı altında toplanmıştır: Genel Eğitim (Socrates), Mesleki Eğitim (Leonardo Da Vinci) ve Gençlik (Youth) programları. Genel Eğitim (Socrates) ve Mesleki

Eğitim (Leonardo Da Vinci) programları birleştirilerek Yaşam Boyu Öğrenme Programı oluşturulmuştur. Yüksek Öğrenim (Erasmus), Okul Eğitim (Comenius), Yetişkin Eğitimi (Grundtvig) gibi bir önceki dönem ait alt programlar değiştirilmemiştir. 1 Ocak 2007 tarihinde Eğitim ve Gençlik Programları uygulama sürecine koyulmuştur. 2 ana başlıktan oluşan Yaşam Boyu Öğrenme Programları Sektörel Programlar ve Ortak Konulu Programları içermektedir. Sektörel programlar, Comenius (Okul Eğitimi) Programı, Erasmus (Yüksek Öğretim) Programı, Leonardo Da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Grundtvig (Yetişkin Eğitimi) Programlarını içermektedir (Kıvrak, 2007).

şekil 3. Yaşam Boyu Öğrenme Programları (Ulusal Ajans, 2009)

Comenius Programı: Lise eğitiminin sonuna kadar okul öncesi ve ilköğretim çağındaki öğrenciler ve eğitimciler Comenius programının hedef kitlesini oluşturmaktadır. Programın amacı, öğrenciler ve öğretmenler arasında Avrupa kültür ve değerlerine yönelik anlayışın geliştirilmesi ile genç bireylerin kişisel gelişimleri, Avrupa vatandaşlığını sağlayacak temel becerileri kazanmalarının sağlanması, kültürlerarası diyalog ile dil ediniminin özendirilip , eğitimde kalitenin arttırılmasına yönelik 3 milyon öğrenciye ulaşabilmektir (Toygür, 2012).

Erasmus Programı: Program, Yaşam Boyu Öğrenme Programına katılan ülkelerdeki üniversite eğitimi alan tüm öğrencilere ve tüm yüksek öğrenim kurumlarına hitap etmektedir. Program, Avrupa'daki yüksek öğretim kurumları arasında karşılıklı işbirliğinin sağlanması, programa katılan ülkelerde alınan derecelerin karşılıklı olarak tanınması, yabancı dil öğreniminin desteklenmesi, Avrupa milletlerinin birbirini algılamasındaki ön yargının yükseköğretim çevrelerinde kırılmasına yönelik hedeflere sahiptir. Erasmus Programı öğrenci ve öğretmen hareketliliğini içermektedir. Program,

hareketliliğe katılan üniversite öğrencilerinin öğrenim süreleri boyunca eğitim, dil ve kültürel anlamda gelişimlerini desteklemektedir. Yüksek öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin hareketliliğe katılmalarındaki amaç ise farklı ülkelerdeki öğrenim kurumlarında ders vermeleri sağlanarak bilgi ve tecrübelerinden faydalanmak ve öğretmenin farklı ülkedeki kurumun tecrübelerinden faydalanarak yapacağı araştırmalara yön vermesidir (Toygür, 2012).

Leonardo Da Vinci Programı: Avrupa Birliğine üye ve aday ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen bir programdır. Programın ana amacı ülkelerarası işbirliğinin kullanılarak mesleki eğitim sistemleri ile uygulamalarında,

- Kalitenin geliştirilmesini,
- Yeniliklerin desteklenmesini,
- Avrupa Boyutunun yükseltilmesini teşvik etmektedir (Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009).

Program kapsamında gerçekleştirilen hareketlilik faaliyetleri ile tüm özel ve kamu kuruluşların ile mesleki eğitim kuruluşları arasında hareketlilik sağlanabilmekte , bu doğrultuda tüm mesleklerde, farklı ülkelerde yapılan uygulamaların ülkeler arasında değişiminin yapılması sağlanmaktadır. Aynı şekilde temel düzeyde mesleki eğitim alan öğrencilerin ve işsizlerin de yararlanabileceği ülkeler arası staj faaliyetleri düzenlenmektedir (Erkal, 2015).

Grundtvig Programı: Bu program bilginin sürekli değişim ve gelişimi sonucu oluşan gereksinimleri karşılamayı, yetişkin bireylere yaşamları boyunca bilgi becerilerini geliştirmek için imkanlar sağlayarak toplumda yaşanan değişime ayak uydurmalarını sağlamayı hedef edinmektedir.

Genel olarak programın amacı, yetişkin eğitimi veren kurum ve kuruluşlarda çalışan kişilerin veya bu kişilerin eğitimiyle ilgili kişilerin yaşam boyu eğitim kalitesini desteklemek amacıyla çalıştıkları ülke dışında bir ülkede 6 haftayı kapsayan bir eğitim imkanı sunmaktır. Bu sayede katılımcıların eğitsel becerilerini geliştirmek ve Avrupa'daki yaşam boyu öğrenmeyle ilgili bilgi sahibi olmalarının desteklenmesi amaçlanmaktadır (Kıvrak, 2007).

Ortak Konulu Program: Program benzer alanları (Yaşam boyu öğrenmede politika işbirliği ve yenilik, diller, yeni bilgi iletişim teknolojileri geliştirme, sonuçların yaygınlaştırılması ve kullanımı) hedeflemektedir.

Jean Monnet Programı: Programın amacı, Avrupa'nın entegrasyonu çalışmaları alanında öğretim, araştırma ve düşünsel faaliyetleri teşvik etmek, Avrupa bakış açısında eğitim ve pratikler ve Avrupa bütünleşmesi konularına yönelmiş kurum ve kuruluşların varlığını desteklemektir.

2.1.6. Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri

Avrupa Birliği Eğitim ve Kültür Komisyonu yaşam boyu öğrenme için sekiz anahtar beceri belirlemiştir (Recommendation Of The European Parliament And Of The Council, 2006):

- **Anadilde İletişim:** Anadilde iletişim, sözlü ve yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kavramları, duygu, düşünce ve görüşlerini dilbilimsel olarak yaratıcı bir şekilde ifade edebilme becerisidir.

- **Yabancı Dillerde İletişim:** Yabancı dilde iletişim anadilde iletişimdeki gibi kavramları, duygu ve düşünceleri sözlü ve yazılı şekilde ifade edebilme becerisini gerektirir. Bireyin iletişim becerilerinin düzeyi, sosyal ve kültürel geçmişi, ilgi ve ihtiyaçlarına göre farklılık gösterir. Yabancı dilde iletişim için temel beceriler, mesajları algılayıp anlama, konuşma sağlayarak ve bireyin ihtiyacına uygun metni okuma, anlama ve yaratma becerisinden oluşmaktadır. Birey yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olan yabancı bir dil öğrenmeyi amaçlamalıdır. Bu kültürel çeşitliliğe ve kültürlerarası iletişime yönelik ilgi ve merak sayesinde gerçekleşecektir.

- **Matematiksel Yeterlilik İle Fen Ve Teknolojide Temel Yeterlilikler:** Matematiksel yeterlik, bireyin günlük hayatta karşılaştığı problemleri çözmek için matematiksel düşünceyi ilerletme ve uygulayabilme becerisidir. Matematiksel yeterlilik farklı seviyelerde, bireyin düşünce (mantıksal ve mekansal düşünme) ve gösterimlerde (formüller, modeller, grafikler, çizelgeler) matematiksel metotları kullanma becerisini ve istekliğini içerir. Bilimsel yeterlik, doğayı açıklamak için bilgi ve metodolojiyi kullanıp soru sorma ve kanıta dayalı sonuçlar çıkma becerisi ve istekliği anlamına gelmektedir. Bireyler ayrıca bilimsel araştırmanın temel süreçlerini bilmeli ve uygulayabilmelidir.

- **Dijital Beceri:** Dijital beceri, bilgi toplumu teknolojilerinin iş, eğlence ve iletişim için güvenli ve eleştirel uygulamayı içerir. Dijital beceri, bilgi ve iletişim teknolojisindeki ana

yeterliklerle desteklenir: Bilgiyi değerlendirmek ve bilgisayarı kullanarak bilgi alma, ortak ağlara katılarak iletişim kurma.

- **Öğrenmeyi Öğrenme:** Öğrenmeyi öğrenme bireyin hem kişisel hemde gruplar halinde vaktini ve bilgiyi etkili kullanarak kendi öğrenmesini organize etmesi ve öğrenmeye devam etme becerisidir. Bu beceri kişinin öğrenme süreci ve gereksinimleri hakkındaki farkındalığı ve elindeki fırsatları değerlendirip, başarılı bir şekilde öğrenmek için karşılaştığı zorluklarla başetmeyi içerir. Bu yeterlik, yeni bilgi ve becerilerin edinilmesi, işlenmesi, özünmesi ve bireye rehberlik etmesi anlamına gelmektedir. Bireyin yetkinliği için motivasyon ve güven önemlidir. Öğrenmenin belirli iş ve kariyer hedeflerine yönelik olduğu durumlarda, bireyin gereken yeterlikler, bilgi, beceri ve nitelikler hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Bireyler kendi öğrenmelerini organize edebilmelidir.

- **Sosyal Ve Yurttaşlıkla İlgili Beceriler:** Bu beceri, bireylerin sosyal ve iş hayatına olumlu ve aktif katılımını temin eden tüm davranışları kapsar ve kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinliği kapsar. Sosyal yetkinlik, sosyal ve siyasal kavram ve yapıların bilgisine vararak, aktif ve demokratik katılıma olan bağlılığı ile bireylerin sosyal yaşama her anlamda katılmalarını sağlar.

- **Girişimcilik Duygusu:** Bireyin düşüncelerini eyleme dökme becerisidir. Amaçlarını gerçekleştirebilmek için özgün olma ve yenilikçi olma becerilerini içerir. Bu bireyleri yalnızca evde ve toplumda günlük yaşamlarında değil aynı zamanda işyerinde işlerinin farkında olmasını ve fırsatları yakalamasını, sosyal ve ticari faaliyetlere katkıda bulunulması için gereksinim duyulan bilgi ve becerilerin temelini oluşturmaktadır. Aynı zamanda etik değerlere ilişkin farkındalığı ve iyi yönetimi teşvik etmelidir.

- **Kültürel Bilinçlenme ve İfade Becerisi:** Müzik , sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar da dahil olmak üzere bir dizi medyadaki yaratıcı fikirlerin, deneyimlerin ve duyguların ifadesinin önemini anlamasıdır.

2.1.7. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri

Yaşam boyu öğrenme eğilimleri yaşam boyu öğrenen bireylerde olması gereken özellikleri ifade etmektedir.

- **Motivasyon:** Bireyin öğrenmeye yönelik talebinin öğrenme sürecini olumlu yönde etkilediği önemli bir unsurdur. Güdülenme seviyesi düşük bir birey öğrenmenin ön koşulunu sağlamamış demektir. Öğrenme motivasyonu, bireyin öğrenme faaliyetlerini değerli bulup bunlardan yararlanması anlamına gelmektedir. Öğrenme motivasyonunu

etkileyen içsel ve dışsal faktörler bulunmaktadır. İçsel faktörler, öğrenmeye yönelik tutumlarımız, ilgilerimiz, dikkat seviyemiz ve kişilik özelliklerimiz gibi duygusal, sosyal ve fiziksel durumlarımızla ilgilidir. Dışsal faktörler ise ödül, ceza ve baskı gibi bireye dışarıdan verilen uyaranların etkisine yöneliktir (Akbaba, 2006).

- **Sebat:** Sebat; bir işi sonuna kadar götürebilme ve kararlı olma seviyesini ifade etmektedir (TDK, 2018).

- **Meraklılık:** Yaşam boyu öğrenmeyi sağlayan bir diğer unsur ise meraktır. İnsan yapısı gereği düşünen, sorgulayan, eleştiren ve tartışan bir varlık olduğundan pek çok şeyi merak edip öğrenmeyi arzular. Psikoloji alan yazınında insanın doğuştan merak güdüsüne sahip olduğuna yönelik kabuller çoğunluktadır (Coşkun, 2009). Meraklılık güdülenmenin temelini oluşturur. Meraklı bir kişi öğrenmek için araştırma yapma, problem oluşturma, soru sorma ve sorgulama eğilimindedir. Merak öğrenme sürecini yöneten temel öğelerdendir (Demirel ve Coşkun, 2009).

- **Öğrenmeyi Düzenleme:** Pintrich (2000) öz düzenlemeyi "Bireylerin öğrenmeye yönelik amaçlarını oluşturdukları, motivasyonlarını ve davranışlarını düzeltmeye çabaladıkları, amaçlarını ve çevrelerindeki bağlamsal niteliklerin yönlendirilip kısıtlandıkları, etkin ve olumlu bir süreç" olarak tanımlamaktadır (akt. Çiltaş, 2011).

2.1.8. Türkiye'de Yaşam Boyu Öğrenme

Lizbon Stratejisi Mart 2000'de 31 ülke ile Portekiz'de imzalanmıştır. Türkiye eğitim ve yetiştirme birliğinde bulunmuş ve 2002 Yaşam Boyu Öğrenme kararında yerini alarak kurumsal altyapı oluşturma çalışmalarına başlamıştır (Kaya, 2014).

Devlet Planlama Teşkilatı, Türkiye' nin uzun vadeli stratejik amaçlarını oluşturan beş yıllık kalkınma planları tasarlamaktadır. 2000 yılında oluşturulmuş stratejik kalkınma planı 2001-2005 yıllarını kapsamaktadır. Sekizinci beş yıllık kalkınma planına göre Milli Eğitimin herkes için yaşam boyu öğrenme anlayışı ile bilgiye ulaşma yolunu öğreten, bu yönde rehberlik hizmetlerini kapsayan ve üretime öncelik veren bir eğitim sistemi çerçevesinde yeniden düzenlenmesi ön görülmüştür (Samancı ve Ocakçı, 2017). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yaşam boyu öğrenmeye yönelik belirlenen hedefler şunlardır (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2000):

"Toplumda yaşam boyu öğrenme anlayışını ilerletecek eğitim olanakları sağlanacak; yüksek öğretim kurumlarına dahil olamamış bireylere meslek sağlanmasına yönelik beceriler edinmeleri için faaliyetler düzenlenecek, yerel kurumların, sosyal kuruluşların ve özel girişimlerin yaşam boyu öğrenme faaliyetleri teşvik edilecektir."

2007-2013 dönemlerini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda "Eğitimin İşgücü Talebine Duyarlı Hale Getirilmesi" ve "Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi " başlıklarında yaşam boyu öğrenmeye yer verilmiştir. Buna göre; değişen ve gelişen ekonominin ihtiyaç duyduğu kişilerin mesleki becerilerini artırmaya yönelik yaşam boyu öğrenme stratejisi geliştirilip bu strateji doğrultusunda ekonominin talep ettiği alanlarda insan gücü yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Eğitim sistemi, insan kaynaklarının iyileştirilmesini sağlamak adına yaşam boyu eğitim yaklaşımıyla ele alınarak fırsat eşitliğine dayalı yapısının güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak amacıyla çeşitli çalışmalar planlanmıştır. Ayrıca toplumda yaşam boyu eğitime bakış açısını güçlendirmek adına e-öğrenme, yaygın eğitim olanaklarını iyileştirme ve eğitim imkanına sahip olmayan kişilere adına etkinliklerin artırılması amaçlanmıştır (Resmi Gazete, 2006).

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında hazırlanan 'Türkiye'nin Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi" ülkemizde yaşam boyu öğrenmeye yönelik tasarlanmış önemli projelerdendir. Bu belgede yaşam boyu öğrenme bileşenleri ve yaşam boyu öğrenme konseyi için ilk adımda değerlendirilen dokuz program alanını kapsamaktadır. Bunlar: Yetişkinler için temel hayat becerileri ve okuryazarlık eğitiminin sağlanması, hayat boyu öğrenme için kırsal gelişim programlarının düzenlenmesi, kapsamlı bir temel beceriler ve anahtar yeterlilikler geliştirme stratejisinin oluşturulması , sivil toplumun yaşam boyu öğrenmeyi uygulanmasının içine alması ve bu konuda desteklemesi, işyerinde eğitimlerin programlarının geliştirilmesi, beceri seviyeleri yeniden tanımlanarak standart biçime ulaşması ve belgelendirme çalışmalarının yapılması, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeyi uygulamaları kapsamında yeniden eğitilmelerinin sağlanması , hayat boyu öğrenme hedeflerinin toplum geneline iletilerek bu konuda farkındalığın sağlanması (MEGEP, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Hayat Boyu Öğrenme Strateji belgesinin amacı ise," *Türkiye'de toplumun ihtiyaç ve beklentilerini sağlayabilecek bir hayat boyu öğrenme sistemi tasarlamak ve bu sistemi işler ve sürdürülebilir duruma getirmek*" olarak yer almaktadır. Belgede hayat boyu öğrenmenin tanımı ve "*Hayat Boyu Öğrenme Altyapısının Güçlendirilerek Kaliteli Öğrenmeye Erişimin Kolaylaştırılması*" genel hedefine yönelik bir takım önceliklere yer verilmiştir. Bu öncelikler mevcut durumun tespitini ve bunlara yönelik Türkiye politikaları doğrultusunda önerileri içermektedir.

Türkiye yaşam boyu öğrenme konusuna önem verdiğini ve bu konudaki çalışmalarını tek merkezden yürütmek amacıyla MEB' e bağlı "Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü"nü kurarak göstermiştir (Güleç vd.,2012). 14 Eylül 2011 tarihinde yayımlanan 28054 sayılı

Resmi Gazete'de Milli Eğitim Bakanlığın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname' ye göre Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün görevlerinden bazıları şu şekildedir:

" Mecburi eğitim dışında, eğitim ve öğretimi yaşam boyu sürecek biçimde sürdürmek amacına yönelik politikalar meydana getirip, bunların takibini yapmak. Açık öğretim hizmetlerini sağlamak. Örgün eğitim sistemine girmemiş, bir eğitim kademesine devam etmeyi bırakmış ve örgün eğitim sistemine dahil olamamış vatandaşlara yaygın eğitim vasıtasıyla genel veya meslekî öğretim doğrultusunda eğitimler sağlamak , yaygın eğitim ve öğretim okul ve kurumlarının öğretim programlarını, öğretim materyallerini tasarlayıp Talim ve Terbiye Kuruluna sunmak. "

2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında 2023 hedeflerine ulaşmada " Öncelikli Dönüşüm Programları " hazırlanmış. Bu öncelikli dönüşüm programlarından biri de "Temel Ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı" dır. Bu program eğitim sistemi ile iş hayatı arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine önem vermiştir (Kalkınma Bakanlığı[KB], 2013).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2014-2018 yılları için Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi hazırlanmıştır. Bu belgede sunulan bilgilere göre AB (27 ülke) de 2010 hedefi olan yüzde 12,5' i 2020 hedefi olan yüzde 15' e yükseltmiştir. HBÖ alanında yapılan çalışmalar; Türkiye'de öğrenme kültürünün yüksek olmadığını ve bireylerin öğrenmeye yönelik farkındalıklarının olmadığına ulaşılmıştır. Bu farkındalık gerçekleşmeden HBÖ faaliyetlerine talebin gerçekleşmeyeceği açıklanmıştır. Bu doğrultuda hayat boyu öğrenmenin güçlendirilmesine yönelik farkındalığın oluşturulmasına öncelik verilmiştir (MEB, 2014).

2.2. Yaşam Boyu Öğrenme Konusu İle İlgili Araştırmalar

2.2.1. Yaşam Boyu Öğrenme Konusu İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Kürüm ve Kara' nın (2007) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramına yönelik görüşlerini öğrenmek istemişlerdir. 3 sorudan oluşan bir anketle verilerin toplanması sağlanmıştır. Bu üç sorunun biri kapalı uçlu diğer ikisi ise açık uçlu sorulardır. Bu sorular yaşam boyu öğrenme kavramının daha önce duyulup duyulmadığı ve duyulduysa nereden ve nasıl duyulduğuna yönelik sorulardır. Öğrenciler yaşam boyu öğrenme kavramını farkında olmadan yaptıkları öğrenme olarak tanımlamışlardır. Öğrenciler yaşam boyu öğrenme kavramını çoğunlukla dersler ve medya araçlarından duyduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler yaşam boyu öğrenme öğrenmenin kişisel gelişimi sağladığını açıklamışlardır. Sınıf öğretmeni adayları öğrenmeye yaş, zaman gibi unsurların engel teşkil etmediğini ifade etmişlerdir. Öğrenmeyi öğrenerek yaşam boyu öğrenmeye devam edebileceklerini açıklamışlardır.

Coşkun (2009) yaşam boyu öğrenme konusundaki doktora tez çalışmasının amacı üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin tespit edilmesi ve ülkemizde varolan durumu saptamaktır. Araştırmanın evrenini Marmara ve Yeditepe Üniversitesi' nin farklı fakültelerinde okuyan 1. ve 4. sınıfta öğrenim gören 1545 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veriler "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerini Belirleme Ölçeği" uygulanarak toplanmıştır.

Araştırma sonuçları şu şekildedir:

- Ölçekten alınan puanlar düşük olduğu için öğrencilerin eğilimlerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan Marmara ve Yeditepe Üniversitesi öğrencilerinin ölçekten aldıkları puanlar arasında Yeditepe Üniversitesi öğrencilerinin aleyhinde bir farklılığa rastlanmıştır.
- Öğrenim görmekte olduğu sınıf değişkenine göre öğrencilerin ölçek ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
- Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri ile ölçek puanları arasında anlamlı farklılaşmaya rastlanmıştır. Kadın öğrencilerin ölçekten almış oldukları puanların ortalaması daha yüksektir.
- Üniversite öğrencilerinin öğrenim görmekte olduğu fakültele göre ölçekten almış aldıkları puan ortalamalarına baktığımızda en yüksek puana güzel sanatlar fakültesi, en düşük puana ise iktisadi ve idari bilimler fakültesi sahiptir.

- Üniversiteye girişte kullanmış oldukları puan türleri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Üniversiteye girişte sözel puan türünü kullanmış öğrenciler yüksek ortalamaya sahipken en düşük puana sahip olan öğrencilerin eşit ağırlıklı puan türünü kullanan öğrenciler olduğu belirlenmiştir.

- Öğrencilerin öğrenim görmüş oldukları dile göre eğilimleri incelendiğinde Türkçe öğrenim gören üniversite öğrencilerinin lehine bir farklılığın olduğu belirlenmiştir.

- Öğrencilerin gelir düzeyleri ile almış oldukları ortalama puanlar arasındaki bir anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiş. En yüksek Ölçek puan ortalamasına sahip öğrencilerin gelir düzeyi "orta" seviyededir. Ölçek ortalaması düşük olan öğrenciler ise iyi seviyede gelire sahiptirler.

- Akademik başarı algılarına göre öğrencilerin ölçek puanları farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Akademik başarısının "iyi" ve "çok iyi" olduğunu düşünen öğrencilerin diğerlerinden daha yüksek puanlara sahip oldukları belirlenmiştir.

- Öğrencilerin lisans eğitimin tamamladıktan sonra lisansüstü çalışma yapma isteklerine göre değerlendirildiklerinde anlamlı farklılığın lisansüstü çalışma yapmayı hedefleyen öğrenciler lehinde olduğu belirlenmiştir.

- Üniversite öğrencilerinin gelecekteki iş başarılarına ilişkin inançları ile ölçekten aldıkları puanlar arasında farklılıklara rastlanmıştır.

Demirel ve Akkoyunlu (2010) çalışmalarını, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile bilgi okuryazarlığı öz yeterlik algılarında arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 200 sınıf öğretmeni adayı ile yürütmüşlerdir. İlişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Konuyla ilgili ölçeklerden elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile bilgi okuryazarlığı özyeterlik algıları arasında orta seviyede olumlu bir ilişkiye ulaşılmıştır.

Selvi (2011) öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerini iki aşamada belirlediği çalışmasının birinci aşamasını 2007 yılında İngilizce öğretmenlerinin yeterliklerini belirlemek için yapmıştır. İngilizce öğretmenlerinin yeterlikleri Delphi tekniği kullanılarak ile belirlenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda İngilizce öğretmenlerinin yeterlikleri "Program Yeterlikleri", "Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri", "Sosyo-Kültürel Yeterlikler" ve "Duyuşsal Yeterlikler" şeklinde gruplanmıştır. Belirlenen bu yeterliklerden "Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri" en yeni yeterlik alanı olarak sunulmuştur. Bu çalışmanın sonuçlarına dair araştırmanın 2. aşaması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın 2. aşaması 2009 yılında yürütülmüştür. 2009 yılında yapılan araştırmada ise tüm öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerini belirlemek amaç edinilmiştir.

İngilizce öğretmenlerine yönelik olarak oluşturulmuş yaşam boyu öğrenme yeterlikleri 2009 yılında İlköğretim ve Ortaöğretim kurumlarında çalışan 10 öğretmen ile gerçekleştirilen beyin fırtınası toplantılarında yeniden tartışılmıştır. Yapılan tartışmalar ve analizler kapsamında İngilizce öğretmenlerine yönelik oluşturulmuş yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin tüm öğretmenler içinde geçerli olduğu hükmüne varılmıştır. 32 maddeden oluşan yeterlikler kendi içinde 2 alt alana ayrılmıştır. Bunlar; öğretmenlerin yaşam boyu öğrenen olmak için gerekli beceriler ve öğretmenlerin öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmelerine yönelik rol ve sorumlulukları ile ilgili becerileridir. Yapılan bu araştırma ile öğretmenlerin sorumluluklarını yerine getirmeleri ve öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini edinmeleri adına öncelikle öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenen bireyler olması gerektiğine varılmıştır.

Demirel ve Yağcı' nın (2012) 21 öğretmen adayı ile görüşmeler gerçekleştirerek sınıf öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmada öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmenin anlamı ve önemi, yaşam boyu öğrenmeye yönelik kişisel ve mesleki anlamda sahip olunması gereken beceriler ve ilköğretim programlarının yaşam boyu öğrenmeye açısından değerlendirilmesine yönelik görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Öğretmen adayları yaşam boyu öğrenme kavramını öğrenmenin yaşam boyu sürmesi şeklinde ve kişisel gelişime yönelik yanıtlar vererek açıklamışlardır. Öğretmen adayları yaşam boyu öğrenmenin değişen koşullara adapte olmayı sağlayacağını savunmuşlardır. Öğretmen adayları, ilköğretim programlarında yer alan temel becerilerin yaşam boyu öğrenmeyi geliştirir nitelikte olduğunu ifade etmektedirler ancak bu becerilerin edindirilmesinde problemlerle karşılaştığını ifade etmişlerdir.

Toprak ve Erdoğan (2012) yaptıkları bu çalışmada yaşam boyu öğrenmenin kavramsal temelleri, tanınması, stratejileri, eğitimin yaşam boyu öğrenmedeki rolü; yaşam boyu öğrenmenin ölçülmesi ve finansman yolları ile yaşam boyu öğrenmeye farklı uluslararası perspektiflerini incelemişlerdir. Bu incelemeler doğrultusunda Avrupa'nın yaşam boyu öğrenme stratejisinin ülkemiz için başarılı bir referans olduğuna yönelik önermelerde bulunulmuştur.

Köksal ve Çoğmen (2013) öğretmen adaylarının üniversite olanakları ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçladıkları bu araştırma karma yöntem kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın nicel kısmında 20 maddelik "Öğrenmeyi Desteklemede Üniversite Olanaklarına İlişkin Öğrenci Görüşleri" başlıklı bir ölçme aracı kullanılmıştır. Nitel kısmında ise yaşam boyu öğrenmeye yönelik görüşmeler

gerçekleştirilmiş. Öğretmen adaylarının üniversitelerinin sağladığı olanakları yetersiz buldukları sonucuna varılmıştır.

Aksoy (2013) çalışmasında hayat boyu öğrenme terimini kavramsallaştırarak Avrupa Birliği' nin kavrama yönelik dikkatini belirlemeyi hedeflemiştir. Çalışmada hayat boyu öğrenme kavramının tarihsel süreçteki gelişimi, hayat boyu öğrenmenin tanımı, ve amaçları , hayat boyu öğrenmeyi yürütmeye yönelik faaliyetleri ve hayat boyu öğrenmenin Avrupa Birliği' ndeki gelişimine yönelik bilgiler verilmiştir.

Konakman ve Yelken' in (2014) yürütmüş oldukları bu çalışmada öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerini yönelik algılarını belirleyip ve bu algıların çeşitli değişkenlere göre farklılaşma durumunu öğrenmeyi hedeflemişlerdir. Araştırmaya farklı eğitim fakültelerinde çalışan 255 öğretim elemanı katılmıştır. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının akademik unvanları farklı seviyededir. Öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin algılarını 5'li likert tipte bir ölçek sayesinde belirlenmeye çalışılmıştır. Bir metaforla yeterlik algılarını tanımlamaları istenmiştir. Öğretim elemanlarının yeterlik algılarının yüksek seviyede olduğu ve çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılaştığı bilgisine varılmıştır. Öğrenmenin devamlılığına yönelik metaforlarla öğretim elemanları yeterlik algılarını tanımlamışlardır.

Tunca, Şahin ve Aydın (2015) öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemeyi amaçladığı çalışmalarını nicel araştırma deseni kullanarak yürütmüşlerdir. 1125 öğretmen adayı araştırmaya katılmıştır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük seviyede olduğu elde edilen veriler doğrultusunda belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılarak cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri programın yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde anlamlı etkisinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf seviyesi yaşam boyu öğrenme üzerinde anlamlı şekilde farklılaşmaya sebep olmaktadır buna göre ; 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin yaşam boyu eğilimlerinin iyi seviyede olmadığı görülmüştür.

Oral ve Yazar (2015) yaptıkları bu çalışmada öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye yönelik algılarını çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçlamışlardır. Yapılan bu çalışmanın deseni tarama araştırmasıdır. Verilerin toplaması için öncelikle bir alan yazın çalışması gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışma ile 5' likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgular öğretmen adaylarının cinsiyetleri ve bölüm değişkenlerine göre yaşam boyu öğrenmeleri arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmamış ancak sınıf

değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Buna göre 3. sınıfta öğrenim gören adayların lehine bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2016) çalışmasında öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından ele almıştır. Nicel bir yaklaşımla yürütülen çalışmaya MEB' e bağlı okullarda çalışmakta olan 73 öğretmen katılım sağlamıştır. Araştırmanın sonucuna bakacak olursak cinsiyet, mezun olunan fakülte, öğrenim düzeyi, görev yapılan okul türü ve yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılığa raslanmamıştır. Öğretmenlerin mesleki kıdem yılının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini etkilediği belirlenmiştir. 20 yıldan yukarı kıdeme sahip öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri lehine bir farklılığa ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna bakacak olursak öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin genel olarak yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kazu ve Demiralp' in (2016) yapmış oldukları çalışmada öğretmen yetiştirme programlarının yaşam boyu öğrenme yetkinliğini edinmedeki etkisine yönelik öğretim üyesi görüşlerinin öğrenilmesi hedeflenmiştir. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olan fenomenolojik yöntemle yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini 7 öğretim görevlisi oluşturmuştur. Veriler araştırmaya katılan 7 öğretim üyesi ile yapılan görüşmelerle sağlanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenen bir bireyin sahip olması gereken özelliklere sahip olmadıkları ve öğretim üyelerinin görüşleri öğretmen yetiştirme programlarının öğretmenlerin kişisel gelişimlerini ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik olmadığını göstermektedir. Araştırma sonucuna göre programa yaşam boyu öğrenmeyi kapsayan bir ders eklenmesi ve öğretmen adaylarına yaşam boyu öğrenme kapsamında kişisel gelişimlerini sağlamaları adına kişisel ve mesleki rehberlik hizmetlerinin sağlanmasına yönelik çözümler sunulmuştur.

Erdamar, Demirkan, Saraçoğlu ve Alpan (2017) öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitsel internet kullanma öz yeterlik inançlarını arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından Rize Çayeli Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü' nde düzenlenen "Öğrenme-öğretme Kuram ve Yaklaşımları" ve "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı" konulu hizmetiçi seminerlerine katılan ve Anadolu liselerinde görev yapan 158 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek seviyede bulguları olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin eğilimlerinin çeşitli değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin eğitsel internet kullanma öz yeterlik inanç düzeylerine baktığımızda almış oldukları puan ortanın üzerindedir. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitsel internet kullanımı öz yeterlik inançları olumlu yönde bir ilişkiye sahiptir.

2.2.2. Yaşam Boyu Öğrenme Konusu İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hart (2006) üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim ile yaşam boyu öğrenme becerilerinin geliştirilmesini amaçladığı doktora tezi çalışmasında öğretim görevlilerinin görüşlerini incelemiştir. Öğretim teknolojilerinin ve sınıf içi öğretim stratejilerinin kullanılmasıyla öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerinin geliştiğine ulaşılmıştır (Akt. Dündar, 2016).

Brahmi (2007), Indiana Üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme algılarını incelediği çalışmasında nitel bir araştırma desenini kullanmıştır. Öğrencilerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırma bulguları üç noktaya yoğunlaşmıştır. Birincisi, tıp öğrencilerinin sahip olduğu yaşam boyu öğrenme karakterini oluşturan uygulamalar ve tutumlar; ikincisi bu uygulamalar ve tutumların dört yıllık tıp eğitimi süresince ne şekilde bir değişim gösterdiği ve son olarak tıp öğrencilerinin bilgi edinmek amacıyla teknolojiyi nasıl kullandıklarıdır. Araştırmanın bulgularına göre öğrencilerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin algıları klinik öncesi ve klinik dönem olmak üzere iki dönemde farklılaşmaktadır. Klinik öncesi dönemdeki öğrenciler genellikle yaşam boyu öğrenmeye ve bunun eğitimlerindeki rolü ile ilgili konularda konuşurken, klinik dönem öğrencileri yaşam boyu öğrenmenin tıp uygulamalarıyla ilişkisiyle daha çok ilgilenmektedir (Akt. Coşkun, 2009).

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, araştırmanın örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama teknikleri, veri analiz teknikleri hakkında açıklamalar yapılmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma hem nitel hem de nicel verilerin kullanıldığı bir çalışma olduğundan, araştırma modelinde karma araştırma deseni ve bu araştırmada kullanılan açıklayıcı sıralı desen tanımlanmıştır.

Karma Araştırma Deseni: Araştırma sorularına yönelik hem nicel hem de nitel verilerin toplanarak analiz edilmesi sonucu ve bu iki veri türünden birini diğerinin içine yerleştirip bütünleştirilmesi sonucu oluşan özel bir desendir. Karma araştırma deseni bir problemi araştırırken veri toplama türlerini sınırlandırmayıp tüm veri toplama araçlarını kullanma imkanı sağladığı için nicel ve nitel yöntemlerin tek başına sunduğu delillerden fazlasını ortaya koyar. Ayrıca nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin tek başına cevaplayamadığı problemlerin çözümüne yardımcı olur. Bu durum araştırmacının problem çözme sürecinde tüm yöntemleri kullanabilmesi açısından pratiklik sağlar. Bir yöntemin gücü, diğer yöntemde zayıf kalan alanları tamamlayabilmektedir (Creswell ve Clark, 2018).

Karma araştırmanın kullanılmasındaki sebepler: Karma yöntem kullanarak bir araştırma yürütürken, araştırmacıların bu yaklaşımın kullanımına yönelik bir gerekliliği olmalıdır. Çünkü her durum karma yöntem kullanımı için bir neden sayılmayabilir. Örnek verecek olursak bir evrendeki katılımcıların görüşlerini anlamak için kullanılan bir anket nicel yaklaşımın kullanılmasını ön görür veya aynı kültürü paylaşan grupların birlikte nasıl çalıştığını anlamaya yönelik araştırmada nitel yaklaşımı tercih etmemiz doğru olacaktır. Bu doğrultuda nitel ve nicel araştırmaların organizasyonunu sağlayan bir yaklaşım olan karma yöntemde hangi durumlarda ihtiyaç duyulduğunu Creswell ve Crack (2018), başlıklar halinde açıklamışlardır:

Tek bir veri kaynağının yetersiz olmasından doğan gereksinim. Nitel anlayış katılımcılardan elde edilen verileri derinlemesine inceleyerek araştırma sorusuna yönelik

genel bir anlayışa ulaşmayı hedefler. Nicel anlayış ise çok sayıda katılımcıdan elde veriler ışığında araştırma problemini cevaplamayı amaçlar. İki anlayışın da sınırlıkları vardır. Nitel yöntemler araştırmada ulaşılan sonucu daha çok kişiye genellemezken nicel yöntemler ise elde ettiği sonucu tek bir katılımcıyla indirgeyemez. Bu sebeple bir yöntemin sınırlılığı diğer yöntemin sunduğu imkanlar ile kapatılabilir. Böylelikle iki yöntem birbirini tamamlar.

*Başlangıçtaki sonuçların açıklanma ihtiyacı.*Bazı durumlarda çalışmadan elde edilen sonuç araştırma sorusunun yetersiz bir şekilde açıklanmasına neden olabilir. Bu durumda ilk veri tabanının anlaşılmasını sağlayan ikinci bir veri tabanı sağlayan karma yöntem araştırması yürütülebilir. Nitel verilerle nicel sonuçların anlaşılmasını sağlar.

*Araştırma bulgularını genelleme ihtiyacı.*Bazı çalışmalarda araştırmacılar, konunun yeni olması ve çeşitli bilinmezliklerden dolayı araştırmaya yön vermekte sıkıntı yaşayabilirler. Bu gibi durumlarda araştırmaya yön veren sorular, değişkenler veya kuramlar hakkında nitel yolla veriler toplanıp gerekli bulgular sağlandıktan sonra öğrenilenleri genelleyip test etmek amacıyla nicel araştırma yürütülebilir. Bunun uygulamasını karma yöntemle sağlayabiliriz. Araştırmacı çalışmasına nitel yolla başlayıp elde ettiği sonuçların genellenebilirliğini nicel yöntemi kullanarak sınavabilir.

Bir çalışmayı ikinci bir yöntemle geliştirme ihtiyacı. Bazı durumlarda, araştırmanın bazı aşamalarını daha iyi anlamak adına araştırma ikinci bir araştırma yöntemi ilave edilebilir. Nicel bir desenin kullanıldığı araştırma, nitel verilerle desteklenebilir veya nitel desenin kullanıldığı araştırmaya nicel veriler eklenerek ilerlemesi sağlanabilir. Böyle durumlarda iki yöntem bütünleşmiş haldedir.

*Kuramsal bir durumu en iyi şekilde kullanma ihtiyacı.*Kuramsal bakış açısı, bir karma yöntem araştırmasında hem nicel hem de nitel verilerin birlikte toplanmasını gerekli kılabilir. Böyle durumlarda toplanacak verilerin hepsi aynı anda yada bir veri diğerinin üzerine inşa edilecek biçimde toplanabilir.

*Çoklu araştırma aşamaları boyunca araştırmanın amacını anlama ihtiyacı.*Değerlendirme çalışmalarında araştırmacılar genel bir amaca ulaşmak için çeşitli çalışmaları birbirine bağlanma ihtiyacı duyabilir. Bu çalışmalar hem nicel hem de nitel verileri aynı anda toplayan veya bu bilgileri sırasıyla toplayan çalışmalardan oluşabilir.

Karma yöntem desen seçimi: Araştırma desenleri araştırmacıların araştırma sürecinde hangi yöntemi kullanacaklarına dair verecekleri kararları yönlendirmeleri ve araştırma sonucunu hangi bakış açısıyla yorumlamaları gerektiğini belirlemeleri açısından önemlidir.

Her desenin kendine özgü amacı, gereklilikleri, felsefi varsayımı, işlemleri, güçlü ve zayıf yönleri ve türleri bulunmaktadır (Creswell ve Crack, 2018).

Bu araştırmada kullanılan desen, açıklayıcı sıralı desen olduğu için, araştırmacının bu bölümünde açıklayıcı sıralı desen hakkında bilgi verilecektir.

Açıklayıcı sıralı desen. Bu desenin amacı nicel verilerle elde edilen ilişkileri nitel aşamayı uygulayarak açıklığa kavuşturmadır. Bu desen iki aşama halinde uygulanır. İlk aşama araştırma sorusunu esas olarak cevaplayacak nicel verilerin toplanmasıyla başlar. İkinci aşamada nitel veriler toplanır ve toplanan veriler nicel sonuçların açıklanmasına yardımcı olacak şekilde yorumlanır (Creswell ve Crack, 2018).

Araştırmacı ilk olarak nicel verilerini toplar ve analiz etmeye yönelik bir aşama tasarlar ve uygular. Araştırmacı ek açıklama gerektiren nicel bulgularını tespit eder ve bu bulguları nitel aşamayı yönlendirmede kullanır. Kısaca nitel aşama nicel bulgulara dayandırılır. Daha sonra nitel veriler toplanır ve uygulamaya geçilir. Son olarak araştırmacı nitel sonuçların ne seviyede nicel bulguları açıklama durumu ve araştırmanın genel amacı doğrultusunda değerlendirmelerde bulunur (Creswell ve Crack, 2018).

Açıklayıcı desen güçlü bir nicel yönelimle başladığı için nicel araştırmacılara hitap eder. İki yöntemin farklı aşamalarda yürütülmesi desenin kullanılabilirliğini artırır (Creswell ve Crack, 2018).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği bölümlerinde 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 394 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklemi oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımlarına ilişkin veriler Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	282	71,6
Erkek	112	28,4

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim görmekte oldukları programa göre dağılımına ilişkin veriler ise Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Okudukları Programa Göre Dağılımları

Program	f	%
Sınıf Öğretmenliği	37	9,4
Fen Bilgisi Öğretmenliği	63	16,0
Okul Öncesi Öğretmenliği	29	7,4
Türkçe Öğretmenliği	38	9,6
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	45	11,4
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	41	10,4
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	36	9,1
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	35	8,9
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	39	9,9
İngilizce Öğretmenliği	31	7,9

Araştırmanın nitel boyutunda 40 öğretmen adayı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme kullanılmıştır. Evrende incelenen probleme yönelik kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek araştırmanın bu durumlar üzerine yapılması olarak tanımlanabilir. Örnekleme yansıtılacak çeşitlilik durumları araştırmanın amacına yönelik olmalıdır. Buradaki amaç araştırmanın amacıyla tutarlı olarak belirlenen farklı durumlar arasındaki ortak yada ayrılan yönlerin ortaya çıkarılması ve bu yolla problemi daha geniş bir bakış açısıyla betimlemektir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Görüşmeye katılan öğretmen adayları "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri" ölçeğine katılan öğretmen adayları arasından seçilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmen adayları evrende yer alan öğretmenlik programlarının her birinden 2 erkek öğretmen adayı ve 2 kadın öğretmen adayı olmak üzere 40 öğretmen adayı seçilmiştir. Tablo 3'te görüşmeye katılan öğretmen adaylarının (N=40) cinsiyete ve okudukları programa göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 3. Görüşme Yapılan Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programa ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Program	Cinsiyet	f	%
Sınıf Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
Fen Bilgisi Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
Okul Öncesi Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
Türkçe Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	Kadın	2	10
	Erkek	2	
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	
İngilizce Öğretmenliği	Kadın	2	10
	Erkek	2	

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda Coşkun (2009) tarafından geliştirilen “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” uygulanmıştır. Nitel boyutta ise araştırmacı tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile nitel verilerin toplanması sağlanmıştır.

3.3.1. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği

Ölçek, demografik bilgiler, kişisel düşünceler ve kişilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik veri sağlayan maddeler olmak üzere 3 kısımdan oluşmaktadır (Coşkun, 2009).

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği, sırasıyla motivasyon, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu olmak üzere 4 boyuttan oluşmaktadır. 27 maddeden oluşan bu ölçek "çok uyuyor, kısmen uyuyor, çok az uyuyor, çok az uymuyor,

kısmen uymuyor, hiç uymuyor" şeklinde 6' lı likert tipindedir. Ölçeğin ilk iki boyutu olan motivasyon ve sebat boyutu olumlu maddelerden, öğrenmeyi düzenleme ve merak yoksunluğu boyutları ise olumsuz maddelerden oluşmaktadır. Yapılan hesaplamalarla ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,91 olduğu belirlenmiştir (Coşkun, 2009).

Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına baktığımızda motivasyon alt boyutu 0,85 sebat alt boyutu 0,80 öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk alt boyutu 0,84 ve merak yoksunluğu alt boyutu 0,88 olarak belirlenmiştir.

3.3.1.1. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeğinin Geçerliliği

Kapsam ve yapı geçerliliği çalışmaları yapılarak yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinin geçerliliği sağlanmıştır.

Bu ölçeğin geliştirilmesine öncelikle alan yazın taraması ve kurumsal çerçeve araştırılarak başlanılmıştır. Sonra yaşam boyu kavramından anladıkları ve kavrama dair görüşlerini içeren bir yazı yazmaları 12 üniversite öğrencisi ve 15 öğretim görevlisinden istenmiştir. Yaşam boyu öğrenen bireyin özelliklerini belirten 94 madde belirlenmiştir. Oluşturulan maddeler amca hizmet etme , dil ve anlaşılabilirlik kriterleri esas alınarak farklı yeterliğe sahip kişiler tarafından kontrol edilmiştir. Yapılan kontroller ile kriterleri karşılamayan maddeler çıkarılmış ve bazı maddelerde değişiklikler yapılmıştır. Madde sayısı 74 madde şeklinde belirlenmiştir (Coşkun, 2009).

Coşkun (2009) tarafından hazırlanan 27 maddeden oluşan "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" nin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda 9 soru yer almaktadır. Görüşme formunda yer alan soruların belirlenmesinde ilgili literatür taraması yapılmış olup konuyla ilgili araştırmalar incelenerek sorular oluşturulmuştur. Görüşme soruları hazırlanırken ölçekte yer alan maddelerden de yararlanılmıştır. Hazırlanan sorular hakkında uzman görüşüne başvurularak görüşmede sorulacak sorular son şekliyle belirlenmiştir. Pilot uygulaması yapılan görüşme formunun son şekli aşağıdaki gibidir.

- Yaşam boyu öğrenme deyince aklınıza ne geliyor? Açıklar mısınız? Yaşam boyu öğrenen bir kişi misiniz? Açıklar mısınız?
- Kişisel gelişim deyince aklınıza neler geliyor?
- Kişisel gelişim bir öğretmen için önemli midir? Neden?

- Kişisel gelişiminizi sağlamak için hangi becerilere sahip olmalısınız? Açıklar mısınız?
- Kişisel gelişiminiz adına ne tür çalışmalar yapıyorsunuz? Açıklar mısınız?
- Öğrenmek için neler yapıyorsunuz? Açıklar mısınız?
- Bir konuyu öğrenirken süreç boyunca sahip olunması gereken beceriler nelerdir? Açıklar mısınız?
- Bir konuyu öğrenme noktasında eksik olduğunuzu ya da başarısız olduğunuzu düşündüğünüzde neler yaparsınız? Açıklar mısınız?
- Öğrencilerinizin kişisel gelişim, yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik neler yapmayı düşünüyorsunuz? Bu becerileri geliştirmek için kendinizi yeterli görüyor musunuz? Yeterli olmadığını düşünüyorsanız bunun için neler yapmayı düşünüyorsunuz?

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler, 2017-2018 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında toplanmıştır. “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” 16-27 Nisan 2018 tarihleri arasında uygulanmıştır. Görüşmeler 7-31 Mayıs 2018 tarihleri arasında öğretmen adaylarından randevular alınarak üniversitede bulunan boş bir derslikte gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların izni doğrultusunda görüşmeler yazıya geçilmek üzere ses kaydı altına alınmıştır. Görüşmeler bireysel olarak gerçekleştirilmiş her görüşme yaklaşık 10-20 dakika arasında sürmüştür. Gerekli görülen durumlarda verileri teyit amaçlı ikinci ve üçüncü görüşmelerde yapılmıştır (Creswell ve Clark, 2018).

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler analiz edilmeden önce normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri uygulanmıştır. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'ne ait normallik testi sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği'nin Normallik Testi Sonuçları

Ölçek	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği	0,090	394	0,000	0,957	394	0,000

*p<0,05

Tablo 4'te görüldüğü gibi, yapılan analizler sonucunda yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinin toplam puanlarının normal dağılım göstermediği görülmektedir ($p < 0,05$). Grupların normal dağılım göstermemesi sebebiyle Non-parametrik testlerden Kruskal Wallis H Testi ve Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır.

Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri gösterilerek öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ne seviyede olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma problemlerine uygun şekilde Kruskal Wallis H testi ve Mann Whitney-U testi kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir.

Görüşmeler sonucunda elde edilen nitel veriler ise betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Verilerin analizinde katılımcıların görüşlerini yansıtmak amacıyla sık sık alıntılara yer verilmiştir. Öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar sıralanmıştır. Sıralanan cevaplar içerisinde benzer ifadeler kategorilere ayrılmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda toplanan nitel ve nicel bulgulara yer verilmiştir. Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği ile toplanan nicel verilerin analiz sonuçları ortaya konulmuş, ardından görüşmeler sonucunda elde edilen ses kayıtlarından alıntılarla katılımcıların görüşleri betimsel analizle incelenmiştir.

4.1. Nicel Bulgular ve Yorum

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri için Coşkun (2009) tarafından geliştirilen “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” kullanılmış, veriler SPSS ile analiz edilmiştir. Ölçek, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 394 öğretmen adayına uygulanmıştır.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Anne Eğitim Durumu	f	%
Okur Yazar Değil	25	6,3
Okur Yazar	28	7,1
İlkokul	200	50,8
Ortaokul	61	15,5
Lise	63	16,0
Üniversite	17	4,3

Tablo 5' e göre katılımcıların anne eğitim durumları%6,3 (f=25) 'ü okur yazar değil, %7,1 (f=28) 'i okur yazar, %50,8 (f=200) 'i İlkokul, %15,5 (f=61) 'i Ortaokul, %16,0 (f=63) 'ı Lise, %4,3 (f=17) 'ü Üniversite eğitimi mezunudur. Katılımcıların annelerinin lisansüstü eğitime sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Baba Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Baba Eğitim Durumu	f	%
Okur Yazar Değil	11	2,8
Okur Yazar	14	3,6
İlkokul	124	31,5
Ortaokul	78	19,8
Lise	102	25,9
Üniversite	60	15,2
Lisansüstü	5	1,3

Tablo 6' ya göre katılımcıların baba eğitim durumları %2,8 (f=11) 'sı okur yazar değil, %3,6 (f=14) 'sı okur yazar, %31,5 (f=124) 'ilkokul, %19,8 (f=78) 'i ortaokul, %25,9 (f=102) 'i lise, %15,2 (f=60) 'si üniversite, %1,3 (f=5) 'ü lisansüstü eğitimi mezunudur.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programı Tercih Etme Durumlarına Göre Dağılımları

Tercih Etme Durumu	f	%
İsteyerek	309	78,4
İstemeyerek	68	17,3
Diğer	17	4,3

Tablo 7' ye göre katılımcıların %78,4 (f=309) 'ü bölümü isteyerek, %17,3 (f=68) 'ü bölümü istemeyerek, %4,3 (f=17) 'i bölümü diğer durumlarla tercih etmişlerdir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitim Yapma İsteklerine Göre Dağılımları

Lisansüstü Eğitim Yapma İsteği	f	%
Evet	223	56,6
Hayır	171	43,4

Tablo 8' e göre katılımcıların %56,6 (f=223) 'sı lisans eğitimi sonunda lisansüstü eğitim yapmak istemekte, %43,4 (f=171) 'i lisans eğitimi sonunda lisansüstü eğitim yapmak istememektedir.

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Okul Başarı Not Ortalamalarına Göre Dağılımları

Not Ortalaması	f	%
0-2,00	3	0,8
2,00-2,50	40	10,2
2,50-3,00	185	47,0
3,00-3,50	146	37,1
3,50-4,00	20	5,1

Tablo 9' a göre katılımcıların %0,8 (f=3)' i 0-2.00 arası, %10,2 (f=40)' ü 2,00-2,50 arası, %47 (f=185) 'si 2,50-3,00 arası, %37,1 (f=146)' i 3,00-3,50 arası, %5,1 (f=20)' i 3,50-4,00 arası ortalamaya sahiptir.

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Günlük İnternet Kullanımlarına Göre Dağılımları

Günlük İnternet Kullanımı	f	%
0-30 dk.	4	1,0
30 dk.-1 saat	23	5,8
1-2 saat	120	30,5
2 saat ve üzeri	247	62,7

Tablo 10' a göre katılımcıların, %1,0 (f=4) 'ı 0-30 dk. arası, %5,8 (f=23) 'i 30 dk.-1 saat arası, %30,5 (f=120) 'si 1-2 saat arası, %62,7 (f=247) 'si 2 saat ve üzeri internetten günlük faydalanmaktadır.

4.1.1. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar Tablo 11' de açıklanmıştır.

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Ölçek Maddelerinin ve Alt Boyutlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları			
Ölçek Maddeleri	N	\bar{x}	SS
1. Kendimi geliştirmek için farklı alanlarda yeni bilgi ve beceriler geliştirmek tam bana göredir.	394	5,27	0,90
2. Kişisel gelişimimi sağlayacağına inanırsam her türlü bilgiyi kolaylıkla öğrenebilirim.	394	5,39	0,90
3. Hayattaki öncelikli hedeflerimden birisi de sürekli yeni bilgi ve beceriler kazanarak kişisel gelişimimi sağlamaktır.	394	5,19	0,93
4.Yeterli maddi olanaklara sahip olsam da, kişisel gelişimim için yeni bilgi ve beceriler kazanmaya devam ederim.	394	5,35	0,91
5. Sürekli yeni şeyler öğrenmek benim için bir tutkudur.	394	5,02	0,98
6. Yeni bilgi ve beceriler öğrenme konusunda arkadaşlarımdan daha istekliyim.	394	4,72	1,05
Motivasyon Alt Boyutu	394	5,16	0,72
7. Zamanımın büyük bir kısmını öğrenmek amacıyla araştırma yapmaya harcamak hoşuma gider.	394	4,38	1,23
8. Programım yoğun olsa bile, kendi kendime yeni bilgi ve beceriler öğrenmek için fırsatlar yaratırım.	394	4,38	1,54
9. Yeni bilgi ve beceriler öğrenebilmek için özel harcamalarımdan pay ayırım.	394	4,38	1,33
10. Herhangi bir zorunluluk olmadan yeni bilgi ve beceriler kazanmak için kendiliğimden çabalarım.	394	4,91	1,04
11. Öncelikli hedeflerimi gerçekleştirirken bunlarla ilgili olmayan yeni bilgi ve beceriler de kazanmaya çalışırım.	394	4,64	1,43
12. Öğrendiğim konu zor ve karmaşık da olsa onu en iyi biçimde öğrenmek için çabalarım.	394	4,89	1,12
Sebat Alt Boyutu	394	4,60	0,92
13.Mesleğimle ilgili olmayan konularda yeni bilgi ve beceriler kazanmanın bana yararı olacağına inanmam.	394	4,46	1,83
14.Sadece kişisel gelişimimi sağlamak için sürekli yeni bilgi ve beceriler kazanmak bana anlamsız gelir.	394	4,70	1,63
15.Çevremdekilerin öğrenme sürecime yapacakları katkıları önemsemem.	394	4,98	1,51
16. Zorunlu haller dışında mesleğimle ilgili bilgi kaynaklarını (kitap, internet vb) kullanmam.	394	4,96	1,52
17. Mesleğimle ilgili yeni karşılaştığım bir bilgi veya beceriyi öğrenmekte zorlanacağımı düşünüyorum.	394	4,39	1,60
18. Öğrendiklerimle ilgili olarak kendi kendimi değerlendirmem yeni konuları öğrenmeme engel olur.	394	4,86	1,42
Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk Alt Boyutu	394	4,72	1,19

Tablo 11. (devamı)

19. Zorunlu değilsem (sınav, proje vb için) zamanımı araştırma yaparak kaybetmek istemem.	394	4,35	1,65
20. Kişisel gelişimim için harcayacağım zamanı sevdiğilerimle birlikte geçirmeyi tercih ederim.	394	3,74	1,51
21. Öğrendiğim konudan sorumlu değilsem (sınav vb. olmayacaksam) eksiklerimi tamamlamak için çaba harcamayı gerekli görmem.	394	4,26	1,59
22. Zorunlu olmadıkça sadece yeni şeyler öğreneceğim diye kurs ve seminerlere katılmanın bana zaman kaybettireceğini düşünürüm.	394	4,74	2,13
23. Sadece merak ediyorum diye bir konuyu öğrenmek için vakit ayırmam.	394	5,10	1,34
24. Kütüphanelerin sıkıcı yerler olduğunu düşünürüm.	394	4,91	1,51
25. Zorunlu haller dışında yeni şeyler öğrenmek için çaba harcamak yerine, hobilerimle ilgilenmeyi tercih ederim.	394	3,98	1,57
26. Eğer beni maddi olarak sıkıntıya düşürecekse yeni bilgi ve beceriler öğrenmek için çaba harcamak istemem.	394	4,25	1,53
27. Sürekli yeni bilgi ve beceriler öğrenmek zorunda hissetmek beni rahatsız eder.	394	4,65	1,60
Merak Yoksunluğu Alt Boyutu	394	4,44	1,16
Genel	394	4,70	0,76

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldığı puanlar incelendiğinde genel ortalamaların $\bar{x} = 4,70$ olduğu, motivasyon alt boyutunun $\bar{x} = 5,16$, sebat alt boyutunun $\bar{x} = 4,60$, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk alt boyutunun $\bar{x} = 4,72$, merak yoksunluğu alt boyutunun ise $\bar{x} = 4,44$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre öğretmen adaylarının ortanın üzerinde bir puana sahip olduğu, en yüksek ortalama puana motivasyon alt boyutunda sahip olurken en düşük ortalama puana ise merak yoksunluğu alt boyutunda sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının okudukları bölümlere göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar Tablo 12' de açıklanmıştır.

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Bölüm Değişkenine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Program	N	\bar{x}	SS
Sınıf Öğretmenliği	37	4,66	0,79
Fen Bilgisi Öğretmenliği	63	4,78	0,84
Okul Öncesi Öğretmenliği	29	4,65	0,70
Türkçe Öğretmenliği	38	4,86	0,52
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	45	4,94	0,51
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	41	4,84	0,69
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	36	4,52	0,84
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	35	4,43	0,83
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	39	4,34	0,84
İngilizce Öğretmenliği	31	4,84	0,72

Öğretmen adaylarının bölüm değişkenlerine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldığı puanlar incelendiğinde $\bar{x}=4,94$ ortalama ile ilköğretim matematik öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip olduğu, $\bar{x}=4,34$ ortalama ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin ise en düşük ortalamaya sahiptirler.

4.1.2. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney-U testi kullanılmış ve sonuçlara ilişkin veriler Tablo 13' te açıklanmıştır.

Tablo 13. Öğretmen Adaylarının Cinsiyete Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıraların Toplamı	U	Z	p
Kadın	282	216,58	61074,50	10412,50	-5,277	0,000*
Erkek	112	149,47	16740,50			
Toplam	394					

*p<0,05

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları puanların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testinde, kadın öğretmen adaylarıyla erkek öğretmen adaylarının

yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($U=10412,50$, $p<0,05$). Sıra ortalamaları dikkate alındığında kadın öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.3. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Programa Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları ortalama puanın okudukları programa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine belirlemek için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır, sonuçlara ilişkin veriler Tablo 14' te açıklanmıştır.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Okudukları Programa Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Program	N	Sıra Ortalaması	sd	p
Sınıf Öğretmenliği	37	191,80	9	0,011*
Fen Bilgisi Öğretmenliği	63	215,52		
Okul Öncesi Öğretmenliği	29	185,74		
Türkçe Öğretmenliği	38	214,55		
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	45	227,88		
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	41	217,06		
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	36	174,56		
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	35	158,73		
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	39	147,72		
İngilizce Öğretmenliği	31	220,87		

* $p<0,05$

Tablo 14' teki Kruskal Wallis testi sonuçları incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları ortalama puanların öğretmen adaylarının okudukları programa göre anlamlı şekilde farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır ($p<0,05$). Mann Whitney-U testi yapılarak anlamlı farklılığın hangi programlar arasında gerçekleştiği belirlenmeye çalışılmıştır. Analizler sonucunda farklılığın İlköğretim

Matematik Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adayları ile Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adayları arasında İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.1.4. Öğretmen Adaylarının Anne Eğitim Durumuna Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının ölçekten almış oldukları ortalama puanın anne eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Sonuçlara ilişkin veriler Tablo 15' te açıklanmıştır.

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının, Anne Eğitim Durumuna Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	p
Okur Yazar Değil	25	188,70	5	0,303
Okur Yazar	28	194,05		
İlkokul	200	194,47		
Ortaokul	61	192,67		
Lise	63	226,24		
Üniversite	17	162,59		

p<0,05

Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin anne eğitim durumuna arasında anlamlı bir fark görülüp görülmediğini belirlemek yönelik uygulanan Kruskal Wallis testi sonucuna bakıldığında grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$). Bu durumu öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumlarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı şeklinde açıklayabiliriz.

4.1.5. Öğretmen Adaylarının Baba Eğitim Durumuna Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının, baba eğitim durumuna göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için Kruskal Wallis H testi kullanılmış, sonuçlara ilişkin veriler Tablo 16' da açıklanmıştır.

Tablo 16. Öğretmen Adaylarının, Baba Eğitim Durumuna Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	p
Okuryazar Değil	11	134,23	6	0,646
Okuryazar	14	191,00		
İlkokul	124	201,13		
Ortaokul	78	197,86		
Lise	102	204,69		
Üniversitesi	60	191,71		
Lisansüstü	5	182,00		

p<0,05

Öğretmen adaylarının, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları puanın baba eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla kullanılan Kruskal Wallis H testi sonucuna bakıldığında grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. (p>.05). Bu durumda öğretmen adayları için baba eğitim durumunun yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığına ulaşılmıştır.

4.1.6. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördüğü Programı Tercih Etme Nedenlerine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının bölümü tercih durumlarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için Kruskal Wallis H testi uygulanmış, sonuçlara ilişkin veriler Tablo 17' de açıklanmıştır.

Tablo 17. Öğretmen Adaylarının, Bölümü Tercih Etme Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Program Tercih Etme Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	p
İsteyerek	309	207,16	2	0,006*
İstemeyerek	68	164,15		
Diğer	17	155,35		

*p<0,05

Tablo 17' deki Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları toplam puanların öğretmen adaylarının okudukları programı tercih etme nedenlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı

bulgusuna ulaşılmıştır ($p<0,05$). Oluşan anlamlı farklılığın hangi durumlar arasında olduğunu tespit etmek için Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Analizler sonucunda farklılığın okuduğu programı isteyerek tercih eden öğretmen adayları ile okuduğu programı istemeyerek tercih etmiş öğretmen adayları arasında okuduğu programı isteyerek tercih eden öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.1.7. Öğretmen Adaylarının Okul Başarı Not Ortalamalarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının, okul başarı not ortalamalarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve sonuçlara ilişkin veriler Tablo 18' de açıklanmıştır.

Tablo 18. Öğretmen Adaylarının, Okul Başarı Not Ortalamalarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Not Ortalaması	N	Sıra Ortalamaları	sd	p
0-2,00	3	125,00	4	0,113
2,00-2,50	40	163,01		
2,50-3,00	185	194,76		
3,00-3,50	146	208,07		
3,50-4,00	20	225,53		

* $p<0,05$

Öğretmen adaylarının, not ortalamalarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir fark görülüp görülmediğini tespit etmek amacıyla kullanılan Kruskal Wallis H testi sonucuna bakıldığında grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0,05$).

4.1.8. Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitim Yapma İsteklerine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının, lisansüstü eğitim yapma isteklerine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için Mann Whitney-U kullanılmış, sonuçlara ilişkin veriler Tablo 19' da açıklanmıştır.

Tablo 19. Öğretmen Adaylarının, Lisansüstü Eğitim Yapma İsteklerine Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

Lisansüstü EğitimYapma İsteği	N	Sıra Ortalaması	Sıraların Toplamı	U	Z	p
Evet	223	226,91	506000,0	12509,00	-5,854	0,000*
Hayır	171	159,15	27215,0			

*p<0,05

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinde lisansüstü eğitim yapma isteklerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan Mann Whitney-U testinin sonuçlarına bakıldığında, lisansüstü eğitim yapmak isteyen adaylarla lisansüstü eğitim yapmak istemeyen adayların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bu durumda öğretmen adayları için lisansüstü eğitim yapma isteğinin yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.1.9. Öğretmen Adaylarının, İnternette Faydalanma Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları puanların internette faydalanma durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis H testi uygulanmış ve sonuçlara ilişkin veriler Tablo 20' de gösterilmiştir.

Tablo 20. Öğretmen Adaylarının, İnternette Faydalanma Durumlarına Göre Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Karşılaştırılması

İnternette Faydalanma Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	p
0-30 dk.	4	139,38	3	0,004*
30 dk.-1 saat	23	245,83		
1-2 saat	120	219,32		
2 saat ve üzeri	247	183,34		

*p<0,05

Tablo 20' deki Kruskal Wallis H testi sonuçları incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları toplam puanların öğretmen adaylarının internette faydalanma durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır

($p < 0,05$). Oluşan anlamlı farklılığın hangi durumlar arasında olduğunu tespit etmek için Mann Whitney-U testi yapılmıştır. Analizler sonucunda farklılığın günlük 30 dk-1 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adayları ile 2 saat ve üzeri saat internetten faydalanan öğretmen adayları arasında 30 dk-1 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer farklılığın ise 1-2 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adayları ile 2 saat ve üzeri internetten faydalanan öğretmen adayları arasında 1-2 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği belirlenmiştir.

4.2. Nitel Bulgular ve Yorum

Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen veriler nitel veri analizine uygun olarak betimsel analizleri yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde öncelikle öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramının onlar için ne ifade ettiği üzerinde durulmuştur. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramının genel olarak ne ifade ettiğine ilişkin yanıtları ve bu yanıtların frekans dağılımları Çizelge 1' de gösterilmiştir.

Çizelge 1.Yaşam Boyu Öğrenme Kavramının Ne İfade Ettiği

	f
Doğumdan ölüme kadar olan öğrenme	15
Öğrenmenin yaşam boyu devam etmesi	12
Hayatın her alanında öğrenmenin devam etmesi	10
Öğrenmenin her yaşta geçerli olması	9
Yeni bilgi ve beceriler kazanmak	5
Farkında olmadan öğrenme	4
Öğrenilen bilgilerin hayatın her alanında uygulanması	2
Görüşler Toplamı	57

Çizelge 1' de görüldüğü gibi, yaşam boyu öğrenmenin genel olarak ne ifade ettiğine ilişkin görüşler arasında en sık tekrarlanan görüş, yaşam boyu öğrenmenin doğumdan ölüme kadar olan öğrenme olduğudur. Buna yönelik Okul Öncesi Öğretmenliği programında öğrenim gören 19 nolu öğretmen adayının görüşleri şu şekildedir:

"Yaşam boyu öğrenme deyince beşikten mezara kadar öğrenmenin devam ettiği ve sadece eğitim kurumlarında değil hayatın her aşamasında demografik özelliklere bakılmaksızın öğrenmenin devam etmesi geliyor."

Öğretmen adayları tarafından en sık tekrarlanan diğer bir görüş ise öğrenmenin yaşam boyu devam etmesidir. Öğrenmenin sürekli devam ettiğini vurgulayan 25 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Yaşam boyu öğrenme aslında öğrenmenin sürekli devam ettiğini yansıtan bir cümle. Ben tüm insanların yaşam boyu bir şeyler öğrenebileceğini düşünüyorum ve kendim içinde bunu istiyorum. Özellikle okula gidip eğitim görmek değilde başka alanlarda öğrenmeler sağlayıp yani öğrenmeyi öğrenmek bile yaşam boyu öğrenmeyi sağlayacaktır diye düşünüyorum.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören 23 nolu öğretmen adayının görüşleri ise şu şekildedir:

Yaşam boyu öğrenme aslında insanın doğumdan ölüme kadar yaşadığı her türlü öğrenmedir. Biz öğrenme deyince aklımıza sadece okulda aldığımız eğitim yada yaygın ve örgün eğitim geliyor. Ama aslında öğrenme her alanda ve her anda gerçekleşiyor ölene kadar. Her insan yaşam boyu öğrenir. İstese de istemese de öğrenmeye devam eder. Yaşadığı her deneyim onun için bir öğrenmedir.

Öğretmen adayları genel olarak yaşam boyu öğrenen bir birey olduklarını ifade etmişlerdir. Ancak bazı öğretmen adayları bu konuda çekimser cevaplar vermişlerdir. İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 12 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir.

Yaşam boyu öğrenme deyince insanın nefes aldığı sürece bir şeyleri öğrenmesi geliyor aklıma. Her zaman yaşam boyu öğrenen bir birey olduğumu düşünmüyorum. Her zaman öğrenmeye çalışıyorum ancak bazen öğrenmelerimi erteleyebiliyorum. Genel olarak araştırmayı seviyorum, öğrenmeye açık biriyim.

Türkçe öğretmenliği programında öğrenim gören 32 nolu öğretmen adayı ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Yaşam boyu öğrenme deyince benim derste öğrettiğim bir kavramı, olguyu veya bir fikri öğrencinin hayatının her safhasında kullanabilir olması geliyor. Aynı zamanda öğrencinin aktif bir şekilde bunu yararına sağlaması gerekiyor. Yani öğrettiğim bir şeyin öğrencinin günlük hayatta işine yaraması lazım. Kısmen yaşam boyu öğrenen bir kişiyim. Şöyle ki bizim aldığımız eğitim daha çok geleneksel model bir eğitim olduğu için biz daha çok ezbere dayalı öğreniyoruz. Üniversitemiz şartlarında da olabildiğince yaşam boyu öğrenmeye çalıştım.

Görüşme sorularının bir diğeri olan "Kişisel gelişim deyince aklınıza ne geliyor?" sorusuna yönelik öğretmen adaylarının kişisel gelişimin ne ifade ettiğine ilişkin yanıtları ve bu yanıtların frekans dağılımları Çizelge 2' de verilmiştir.

Çizelge 2. Kişisel Gelişim Kavramının Ne İfade Ettiği

	f
İnsanın kendini her alanda geliştirmesi	26
Varolan seviyeden daha yüksek seviyeye ulaşma	4
Kendini gerçekleştirme	4
Örgün eğitim dışında kendini geliştirme	4
Kişinin sahip olduğu bilgi, beceri ve öğrenmekte olduğu bilgi	1
Hayatı pratikleştirmek	1
Görüşler Toplamı	40

Öğretmen adayları kişisel gelişimi "İnsanın kendini her alanda geliştirmesi" olarak ifade etmişlerdir. Bu ifadeden farklı olarak "Varolan seviyeden daha yüksek seviyeye ulaşma, Kendini gerçekleştirme, Örgün eğitim dışında kendini geliştirme" olarak tanımlamışlardır. İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 23 nolu öğretmen adayının ifadelerine yer verecek olursak:

Kişisel gelişim bence insanın kendini her yönden geliştirmesidir. Mesela ben matematik alanında kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Aynı şekilde sporda veya sanatta her alanda insan kendini geliştirirse bu onun kişisel gelişimi olur. İnsan bir yere ilgisi varsa kendini o alanda geliştirebilir. O alanda yeteneğinin olması gerekli değildir sadece ilgili olması kendini geliştirmesi için yeterlidir.

Türkçe Öğretmenliği programında öğrenim gören bir öğretmen adayı ise kişisel gelişimi "hayatı pratikleştirmek" olarak açıklamıştır.

Görüşme sorularından bir diğeri olan " Kişisel gelişim bir öğretmen için önemli midir? Neden ? " sorusu öğretmen adaylarına sorularak kişisel gelişime verdikleri önem hakkındaki görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Çizelge 3. Kişisel Gelişimin Bir Öğretmen İçin Önemi

	f
Öğrenciye faydalı bir öğretmen olabilmek için	14
Farklı alanlarda öğrencilere yol gösterici olmak için	9
Öğretmenin öğrencilere rol-model olması	8
Öğretmenin sınıfında bulunan öğrencilerin gelişimini sağlaması için	5
Daha kaliteli bir eğitim için	2
Öğretmenin öğrencilere kendini daha iyi aktarabilmesi için	2
Görüşler Toplamı	40

Öğretmen adaylarının hepsi kişisel gelişimin bir öğretmen için önemli olduğunu belirtmişlerdir. 14 öğretmen adayı öğrenciye faydalı bir öğretmen olabilmek için kişisel gelişimin bir öğretmen için önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 6 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Kesinlikle önemlidir. Bir öğretmen kendini geliştirmeli ki karşısındaki öğrenciye bir şeyler katabilsin. Boş bir tenekeye vurunca da ses çıkar. Gelecek nesil bizim eserimiz olacak o yüzden öğrencilerimize bir şeyler verebilmeliyiz. Onları biz yetiştireceğiz. Ben bir şeyler öğrenmeliyim ki onlara faydalı olabileyim. Onlar benim eserim olabilsin ve ileride ben onlarla gurur duyabileyim. Çünkü ben hep şuna inandım. İlerde öğrencilerimiz öğretmen, hakim, savcı, doktor veya bir meslek sahibi oluyolar ve hepsi bir sınıf öğretmenin elinden geçiyor. Ve kesinlikle öğretmenin öğrencileri için kendini geliştirmesi gerekiyor.

9 öğretmen adayı ise farklı alanlarda öğrencilere yol gösterici olabilmek için öğretmenin kendini geliştirmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören 21 nolu öğretmen adayının görüşleri şu şekildedir:

Önemlidir. Çünkü kişisel gelişime dikkat ederek o doğrultuda bile öğrencilerimize yol göstermemiz gerekiyor. Çocukların kendilerini tanımalarını sağlamamız gerekiyor. Nelere ilgileri olduğunu keşfedip o yolda ilerlemeliler. Bunu sağlamak için biz de kişisel gelişimimize önem vermeliyiz.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında öğrenim gören 16 nolu öğretmen adayının görüşleri ise şu şekildedir.

Bir öğretmen için kişisel gelişim önemlidir. Çünkü öğretmen sadece kendi alanında kendi branşındaki bilgisi yeterli olmayabilir öğretmen için. Kişisel gelişim sürecini de iyi değerlendiren kendini köreltmeden geliştiren kişilerin öğretmen olması gerektiğini düşünüyorum. Bilgi, beceri ve görüşlerini sürekli geliştiren kişilerin öğretmen olması gerekiyor. Bu yüzden bir öğretmen kişisel gelişimi hayatında bulunduruyop devam ettiriyor olması gerekiyor. Bir de şu konuda önemli değişen bir dünyada yaşıyoruz. Her şey değişiyor. Öğretmen güncel olmalı, değişen dünyaya ayak uydurmalı ve bunu yapabilmek içinde kişisel gelişimi hayatında bulundurmalıdır diye düşünüyorum.

16 nolu öğretmen adayı öğretmenin değişen dünyaya ayak uydurabilecek nitelikte kendini geliştiren bir birey olabilmesi için kişisel gelişimini sağlaması gerektiğini görüşünde ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarına sorulan diğer bir soru ise " Kişisel gelişiminizi sağlamak için hangi özelliklere veya becerilere sahip olmalısınız? sorusudur. Çizelge 4' te öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerini sağlamak için sahip olunması gereken becerilerin ne olduğuna yönelik görüşleri verilmiştir.

Çizelge 4. Kişisel Gelişimin Sağlanması İçin Sahip Olunması Gereken Özellikler

	f
Araştırma yapabilme	18
Meraklı olma	9
Değişime ve gelişime açık olma	5
Temel becerilere (okuma,yazma,konuşma,dinleme) sahip olma	5
Eleştirel düşünceye sahip olma	5
Sabırlı olma	5
İletişim becerilerine sahip olma	3
Yaratıcı olma	2
Düşünme becerisine sahip olma	2
İleri görüşlü olma	1
Görüşler Toplamı	55

Çizelge 4' te görüldüğü gibi öğretmen adayları kişisel gelişimlerini sağlamak için araştırma yapmaları gerektiğini görüşlerinde ifade etmişlerdir. İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim gören 12 nolu öğretmen adayı kişisel gelişimini sağlamak için sahip olması gereken özellikleri açıklamıştır:

" Kişisel gelişimimizi sağlamak için öncelikle araştırmacı bir yapıya sahip olmalıyız araştırmayı seven okumayı seven bir yapıda olmalıyız ancak bu şekilde kendimizi geliştirebiliriz."

Ayrıca öğretmen adayları kişisel gelişimini sağlamak için merakın önemi üzerinde durmuşlardır. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında öğrenim gören 26 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öncelikle en önemlisi bir insan önüne gelen her bilgiyi kabul etmemesi gerekiyor. Kendini geliştirebilmesi için en önemlisi sorgulayabiliyor olması gerekiyor. Her duyduğumuz şeyi doğru kabul edersek tek yönlü gelişmiş oluruz .Öğretmenlerin de dahil öğrencilerine öğretmesi gereken şeyin sorgulayabilmek olması gerekiyor. Bir insan bir şeyleri sorgulayabiliyorsa gelişir. Sorgulayabilmek merak getiren merak etmekte araştırmaya sevk eder. O yüzden en önemlisi ki bu ülkede en önemli sorunun bu olduğunu düşünüyorum. Sorgulamıyoruz kim ne diyorsa doğru kabul ediyoruz. Biraz daha kolaycılığa kaçıyoruz. Çocukların kendilerini geliştirmeleri için onlara sorgulayabilmeyi öğretmeliyiz. Araştıran sorgulayan merak eden ve düşünen bireyler olmalıyız.

Yukarıda görüşlerini ifade eden öğretmen adayı kişisel gelişimimizi gerçekleştirebilmek için gerekli olan özellikleri açıklamıştır. Aynı zamanda öğretmenin öğrencilerini bu yönde geliştirmenin gerekliliğine değinmiştir.

Kişisel gelişimin sağlanması için sahip olunması gerekli olan özellikleri belirten öğretmen adaylarından biri "İleri görüşlü olma" nın üzerinde durmuştur. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören 15 nolu öğretmen adayı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

"Bence sabırlı olmak gerekiyor. Kişisel özveri gerekiyor. İleri görüşlülük de önemli çünkü öğreneceğin bilginin sana ne katacağı, ilerde sana ne ifade edeceği önemlidir."

Bu öğretmen adayının kişisel gelişimini sağlarken öğrenmek istediği ya da kişisel gelişimini sağlayacağı alanda seçici davrandığını, ona yararlı olabilecek bilgilere yöneldiği yorumunu yapabiliriz.

Öğretmen adaylarının kişisel gelişimlerine yönelik hangi çalışmalarda bulduklarını öğrenmek için "Kişisel gelişiminiz adına ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar Çizelge 5' te belirtilmiştir.

Çizelge 5. Öğretmen Adaylarının Kişisel Gelişimleri Adına Yapmış Oldukları Çalışmalar

	f
Kitap okuma	23
Sanatsal çalışmalarda bulunma	10
Spor yapma	9
Kurslara katılma	9
Seminer, konferans, kongre vb. gibi etkinliklere katılma	9
Yabancı dil öğrenimi çalışmaları	5
İnternette vakit geçirme	5
Sosyalleşme faaliyetlerinde bulunma	3
Bilmediği bir konuyu araştırma	2
Görüşler Toplamı	75

Çizelge 5' e göre öğretmen adayları kişisel gelişimleri adına çoğunlukla kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık programında öğrenim gören 25 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Kişisel gelişimim adına bölümümle alakalı kitaplar okuyorum. Sadece bölümümle alakalı kitaplar değil. Kitap okumayı seviyorum. Okuduğum kitaplarda edindiğim bilgileri içselleştirmeye çalışıyorum. Hayatıma uygulamaya çalışıyorum mesela yeni bir bilgi öğrendiğimde empati yapıyorum. Kendim içselleştirebileyimki onu daha iyi anlayabileyim. Kendi alanımla ilgili etkinliklere katılıyorum . Mesela önümüzdeki hafta sonu kongre var ona katılacağım . Bu tip şeyleri kaçırmamaya dikkat ediyorum . Önüne çıkan fırsatları her zaman değerlendirmeye çalışıyorum. Diksiyon, işaret dili kurslarına gidiyorum. Hat kursuna gidiyorum. Bir enstrüman çalmak istiyorum. Mesela şu an onun kursunun açılmasını bekliyorum.

Yukarıda görüşlerini ifade eden Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı öğrencisinin kişisel gelişimine yönelik bir çok çalışma yaptığını anlıyoruz ve bu konuda çabaladığını, çevresindeki etkinliklere ve kurslara katılmak için istekli olduğunu görüyoruz bu da yaşam boyu öğrenmeye yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğunu gösterir.

İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 9 nolu öğretmen adayı ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öncelikle kitap okuyorum. Bilmediğim konuları kitapları açıp ordan okurum. Bunun dışında internette çok vakit geçiriyorum. İnternette videolar izliyorum. İnternette vakit geçirirken bunun yararlı olmasına dikkat ediyorum. Okulda ilgimi çeken konferanslara katılıyorum. Erasmus projesine katıldım. Polonya'ya gittim ve bu benim için bir hayat tecrübesi oldu. Bu bana çok şey kattı ve kendimi geliştirmiş oldum ayrıca kendimi geliştirmek için seyahat ediyorum. İnsanları tanımak ve onlarla iletişim kurmakta kendimizi geliştirmemizi sağlar.

İngilizce öğretmen adayının Avrupa Birliği'nin Yaşam Boyu Öğrenme politikalarından Erasmus projesine katıldığını görüyoruz. Öğretmen adayının bu projeye katılmış olması yaşam boyu öğrenmeye yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğunu gösterir.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programında okuyan 22 nolu öğretmen adayı ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Ben dil öğrenmeye çok meraklı bir insanım. Bunu kendi çabalarımla gerçekleştiriyorum. Elbette ki ilkokul ve lisede dil eğitimi alıyoruz.Ama bu dil eğitimi yeterli görmüyorum. İngilizce ve İtalyanca'ya karşı bir ilgim var. Kendi çapımda dizi ve filmler izleyerek veya telefonuma İngilizce uygulamalar indirerek kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Telefonumun dil ayarlarını İngilizce yapıyorum bu şekilde İngilizce öğrenmeye katkı sağlayacak çalışmalar da bulunuyorum.

Avrupa Eğitim ve Kültür Komisyonunun yaşam boyu öğrenme becerilerinden olan yabancı dillerde iletişim becerisine göre birey yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olan yabancı dil öğrenimini hedeflemelidir. Görüşlerini incelediğimiz öğretmen adayının bu beceriyi kazanmaya yönelik çalışmalarda bulunduğunu görüyoruz. Bu doğrultuda İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören bu öğretmen adayının yaşam boyu öğrenme eğiliminin yüksek olduğu yorumunu yapabiliriz.

Öğretmen adaylarına sorulan bir diğer soru ise "Öğrenmek için neler yapıyorsunuz? Açıklar mısınız?" dir. Bu sorunun sorulma amacı öğretmen adaylarının öğrenme süreçleri hakkında bilgi edinmektir.

Çizelge 6. Öğretmen Adaylarının Öğrenme Yolları

	f
Merak ettiği konu hakkında araştırma yaparak	16
Öğrenmek istediği konu hakkında çevresindekilerden yardım alarak	12
Not alarak	10
Uygulamalar yaparak	10
Gözlem yaparak	2
Görüşler Toplamı	50

Çizelge 6' da öğretmen adaylarının öğrenmek için hangi yollara başvurduklarına dair bilgiler verilmiştir. Öğretmen adayları genel olarak merak ettikleri konuları araştırma yaparak öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programında öğrenim gören 27 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Bu biraz öğrendiğim şeyle de alakalıdır. İlgimi çeken, merak ettiğim bir konu ise direkt araştırabilirim. Araştırmayı severim. Ancak öğrenmeyi istemediğim zorla bana verilen bir görev veya sorumluluk olduğu zaman burada biraz daha pasif kalırım. Bu süre içerisinde bir şeyler öğrenmem gerekiyorsa elimden geldiğince kendimde bunu istiyorsam Kaynak taraması yaparım. Farklı insanlardan öğrenmeye çalışırım onlarla sohbet ederim . Yani sonuna kadar imkanlarımı kullanırım.

Yukarıda görüşlerini ifade etmiş öğretmen adayı öğrenmeyi gerçekleştirirken yaşam boyu öğrenen bireyin özelliklerinden olan merak unsuru üzerinde durmuştur. Araştırma yapmayı sevdiğini ifade etmiştir ancak zorunlu tutulduğu durumlarda öğrenmeye karşı pasif kaldığını ifade etmiştir. Çevresindekilerin öğrenme sürecine katkısından da bahsetmiştir. Bu öğretmen adayının yaşam boyu öğrenme eğiliminin yüksek olduğu şeklinde yorumlayabiliriz.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim görmekte 13 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Merak ettiğim konuları alanında uzman kişilerden öğreniyorum. Üniversitedeki hocalarıma soruyorum. Bu konuda bana önerdikleri kitapları alıp okuyorum. İnternette araştırmalar yapıyorum veya kütüphaneyi kullanıyorum. Mesela coğrafya dersinde bir problemim var. Bu derste başarılı olan arkadaşlarıma soruyorum.

Yukarıda görüşünü ifade eden öğretmen adayı da çevresindekilerin öğrenmesine katkısından bahsetmiştir. Araştırmalarını sürdürürken kütüphaneyi kullandığını dile getirmiştir. Bu da öğretmen adayının kütüphanelere karşı olumlu bir tutuma sahip olduğunu gösterir şeklinde yorumlayabiliriz.

Öğretmen adayları öğrenme süreçlerinde uygulama yaptıklarını ve yaparak-yaşayarak öğrenmenin üzerinde durmuşlardır. Bu doğrultuda Fen Bilgisi Öğretmenliği programında öğrenim gören 2 nolu öğretmen adayının görüşleri şu şekildedir:

Öğrenmek için okumak bana yeterli gelmiyor o yüzden yazarak çalışmam gerekli . Yaşayarak öğreniyorum tecrübe ve yazmak benim için önemli . Yazdığım zaman daha kalıcı olduğunu hissediyorum . Hani vardır ya okuduklarının yüzde onunu gördüklerinin yüzde yirmisini ama yaşadıklarının yüzde doksanı öğrenirsin. Ben sınıf yönetimi dersinin nasıl olduğunu yazarak da öğrenebiliyorum ancak bir sınıfa girdiğimde öğrencinin bana nasıl tepki verdiğini gördüğümde onu daha iyi öğreniyorum. Yapararak yaşayarak öğreniyorum.

Öğretmen adaylarına sorulan diğer bir soru ise "Bir konuyu öğrenirken süreç boyunca sahip olunması gereken özellikler nelerdir? Açıklar mısınız? " dir. Çizelge 7' de öğretmen adaylarının bu soruya vermiş oldukları yanıtlar ve bu yanıtların frekans dağılımları gösterilmiştir.

Çizelge 7. Öğrenme Sürecinde Sahip Olunması Gereken Özellikler

	f
Araştırma becerisine sahip olma	14
Sabırlı olma	13
Meraklı olma	9
Zihinsel ve bilissel becerilere sahip olma	4
Planlı programlı ilerleyebilme	4
Düşünme becerisine sahip olma	3
İletişim becerisine sahip olma	2
Temel becerilere (okuma,yazma,konuşma,dinleme) sahip olma	2
Zamanı etkili kullanabilme becerisine sahip olma	2
Gerekli motivasyona sahip olma	2
Hedef belirleyebilme	1
Görüşler Toplamı	56

Çizelge 7' de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının görüşlerine göre öğrenme sürecinde sahip olunması gereken özelliklerden en sık tekrarlanan görüş, öğrenme sürecinde araştırma becerisine sahip olunması gerektiğidir. Öğretmen adayları tarafından en sık tekrarlanan diğer görüş ise sabırlı olmaktır. Öğretmen adayları araştırma becerisine sahip olup sabırla öğrenme sürecini ilerletmek gerektiğini düşünüyor.

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programında öğrenim gören 27 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Benim için her şeyin başında sabır geliyor . Sabır ve istemek çok önemli. Çünkü öğrenme dediğimiz şey çok uzun bir süreç. Gerçekten ciddi anlamda sabır gerekiyor Mesela burada insanlar 1 yıl boyunca KPSS sınavına hazırlanıyorlar . 1 yılımızı da kitaplara vermek gerçekten zor geliyor . Bu bir yıl bile zor geliyorsa hayatımız boyunca yeni şeyler öğreneceğiz bu yüzden en önemli şeyin sabır olduğunu düşünüyorum. Bir de gerçekten istemek.

Bu öğretmen adayı yaşam boyu öğrenen bireyin sabırlı olması gerektiğini vurgulamıştır.

Öğretmen adayları ayrıca öğrenme sürecinde meraklı bir öğrenen olmak gerektiğini görüşlerinde tekrarlamışlardır. Türkçe Öğretmenliği programında öğrenim gören 31 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öncelikle konuyu öğrenirken konuya ilgi duymak çok önemli. Bir konuya ilgi duyduğumuz da zihin aktif hale gelir. Zihnimiz merak ettiğimiz konuya yönelir . Aslında öğrenme programları da hep bu şekilde hazırlanır. Dikkat çekme ve gelişme . Aynı şekilde dikkat çektik sonrasında bunun kalıcılığını sağlamamız lazım bu kalıcılığı sağlayabilmek için hazırlanışlarımızın bulunması gerekir. Daha önceden öğrendiğimiz bilgilerimizi ve yeni öğreneceğimiz birileri karşılaştırarak onların bağlantısını kurmamız önemlidir.

Yukarıda görüşlerine yer verdiğimiz türkçe öğretmeni adayı 5E öğretim modelinden yola çıkarak öğrenme sürecinde merak unsurunun önemini üzerinde durmuştur. Merak,

yaşam boyu öğrenmeyi sağlayan bir güçtür. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri yüksektir yorumunu yapabiliriz.

Öğretmen adayları öğrenme sürecinde plan ve programın gerekliliği üzerinde de durmuşlardır. Sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören 16 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Araştırma becerisine sahip olmalıyız. Çünkü bir konuyu öğrenirken araştırmamız gerekiyor. Konuyla ilgili bilgiye hazır ulaşamayız. O yüzden konuyu araştırmamız gerekir. Öğrenmemiz için belirli bir plan ve programımızın olması gerekiyor. Okuduğunu anlaması gerekiyor zaten temel beceri olarak okuma yazma becerisine sahip olmamız gerekiyor . İnsanın konuya dair motive olması gerekiyor. Bu da insanın öğrenme sürecinde sahip olması gereken özelliklerden biridir diye düşünüyorum .

Öğretmen adaylarına görüşme sürecinde sorulan diğer bir soru ise " Bir konuyu öğrenme noktasında eksik olduğunuzu ya da başarısız olduğunuzu düşündüğünüzde neler yaparsınız? Açıklar mısınız? " dır. Öğretmen adayları çoğunlukla pes etmeden o konuyu öğrenmeye çalışacaklarını ifade etmişlerdir. Fen Bilgisi Öğretmenliği programında öğrenim gören 2 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öğrendiğim konunun peşini bırakmam gayretli olurum. Sabrederim sabırlı bir insanımdır. Onu öğrenene kadar uğraşırım öğrenme yollarımı değiştiririm farklı yollar denerim. Onu o an öğrenemediysem ben bunu yapamıyorum deyip üstünü kapatmam. Bir eğitmen olarak bunu yapmamız doğru olmaz çünkü biz de bir şeyler öğreteceğiz . Kısaca peşinde bırakmadan gayret gösteririm.

2 nolu öğretmen adayı başarısız olduğu bir konuyla ilgili olarak öğrenme yollarını değiştireceğini ve öğrenmeye yönelik çabalayacağını ifade etmiştir. Öğrenme sürecinde karşılaştığı engelin onu yıldırmayacağını anlamış oluyoruz.

Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim gören 5 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Diyelim ki matematik dersi ben matematik dersini sevmiyorum. Ama matematik dersini yapmak zorundayım böyle bir zorunluluğum var . Oturuyorum yapamıyorum sinirleniyorum. Onu bırakıyorum 1 saat sonra veya 2 saat sonraya atıyorum .Yani ders çalışmayı bırakmıyorum onu yapmam gerektiğini bildiğim için peşini bırakmıyorum. Ama benim sıkıldığı zamanda illa yapacaksın diye kendimi zorlamıyorum. Çünkü bu bana iyi gelmiyor biliyorum. Eğer zorunlu değilsem o derse çalışmam. Sevdiğim dersleri başaramadığım zaman çalışmaya bırakmam mutlaka öğrenmeye çalışırım.

5 nolu öğretmen adayı zorunlu olduğunu düşündüğü derslerde yaşadığı başarısızlık durumunda çabalamayacağını ifade etmiştir. Sevdiği ve ilgi duyduğu dersleri başaramadığı zaman öğrenmek için çabalayacağını ifade etmiştir. Yani zorunlu olmaması halinde eksikliklerine tamamlamak için çaba göstermeyeceği yorumu yapabiliriz. 5 nolu

öğretmen adayının bu görüşü öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme ölçeğinde merak yoksunluğu alt boyutundan almış oldukları ortalama puanın düşük olması sonucuyla benzerlik göstermektedir.

İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim gören 11 nolu öğretmen adayı ise 5 nolu öğretmen adayının aksine eksikliklerini gidermeye yönelik çabalacağını ifade etmiştir:

Onun üzerine daha fazla eğilirim. Bir de o konuda yetkin kişilerle bilgi alışverişinde bulunurum .Tek başıma başaramayacağım bir şey ise çevremdeki insanlara sormayı tercih ederim. Konunun üzerine daha fazla odaklanarak eksik olduğum yerleri kapatmaya çalışırım.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören 16 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Mesela A dersinin B konusunda başarısız oldum ya da eksikim var. O zaman ben bu konuyu tekrar okuyorum. Tekrar not çıkartıyorum veya farklı kaynaklardan bunu araştırıyorum.İnternette araştırıyorum. Daha fazla bilgi elde edip akılda kalıcılığını artırıyorum. Konu ile ilgili test çözebilirim başka türlü pekiştiriciler kullanabilirim . Ders konusunda böyle ancak hayata dair öğrenmelerim de mesela empati konusunda eksiklik yaşıyorum . Bunu başaramıyorum insanlara karşı . Bu konuda eksiklik hissettiğimi fark ettiğim an daha çok bu konunun üzerine yoğunlaşıyorum. Uygularken de karşılıklı bir insanla sohbet ederken benim burada eksikim var diyerek onun anlattıklarına yönelik kendimi onun yerine koyarım. Kendi çapımda bir değerlendirme yapıp hem etkili dinlememi geliştirmiş olurum hem de empati konusundaki yetersizliklerimi tekrar yapı yapı öğrenmiş olurum.

16 nolu öğretmen adayı eksik olduğunu düşündüğü konu üzerinde çalışmalar yaparak eksikliğini tamamlama istediğindedir. Bu durum öğretmen adayının yaşam boyu öğrenme eğiliminin olumlu olduğunu göstermektedir.

Okul Öncesi Öğretmenliği programında öğrenim gören 19 nolu öğretmen adayı eksik olduğu öğrenmelerini tamamlayacağına yönelik görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Eksik veya başarısız olduğumu gördüğüm zaman öncelikle nerede hata yaptığımı bulmaya çalışırım . Neden bu hatayı yaptığımı araştırırım . Hatamı kendim bulabilirsem onun üzerine eksiklerimi gidermeye çalışırım. Kendim bulamazsam bir arkadaşımın yardım isterim . Benim nerede hata yaptığımı gözlemlemesi isterim. Çünkü ikinci bir kişinin gözlemlemesi daha iyidir . Arkadaşımdan aldığım yardım sonucunda hatamı öğrendiğimde kendimi buna göre planlayıp bu eksikliğimi gidermeye çalışırım.

19 nolu öğretmen adayı ise çevresinden aldığı yardım ile kendini değerlendirip öğrenmesini devam ettireceğini ifade etmiştir. Bu öğretmen adayı çevresindekilerin öğrenme sürecine katkısını önemsemektedir. Bu durum yaşam boyu öğrenmeye yönelik olumlu bir tutumdur.

Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören 22 nolu öğretmen adayı da aynı şekilde düşünmektedir. 22 nolu öğretmen adayının görüşlerini inceleyecek olursak:

Öncelikle neden eksik olduğuma ya da neden başarısız olduğumu incelerim. Bir yöntem izledim ve bu yöntem doğrultusunda başarısız olduysam yöntemimi değiştiririm. Yani yöntemimi kontrol ederim acaba yanlış bir yöntemle mi öğreniyorum başka bir yöntem mi uygulamam gerekiyor diye düşünürüm. Mesela yazarak öğrenmek istedim bu yöntemle başarısız olmuşsam. Farklı bir yöntem denerim. Konuyu farklı bir şekilde öğrenmeye çalışırım başka birinden yardım alırım çünkü kimse kusursuz değildir. Yani benden iyi konumda gördüğüm bir insandan yardım almaya çalışırım . Kişinin benden iyi konumda olması önemli değil tabii ki ondan fikir almak benim için yararlı olabilir. Bir hatam olduğunda onu nasıl düzeltebilirim ve hatanın kaynağına inmem gerekir .

Genel olarak öğretmen adayları eksik olduğu öğrenmelerinde kendilerini değerlendirip doğru çalışma yöntemi ile eksikliklerini giderme çabasında olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca çevresindekilerden yardım alacaklarını da ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları çevresindekilerin öğrenme sürecine olan katkılarını önemsemektedirler. Bu durum öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik olumlu bir sonuçtur.

Öğretmen adaylarına sorulan diğer bir soru ise "Öğrencilerinizin yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimlerini geliştirmeye yönelik neler yapmayı düşünüyorsunuz? Bu becerileri kazandırmak için kendinizi yeterli görüyor musunuz? Yeterli olmadığınızı düşünüyorsanız bunun için neler yapmayı düşünüyorsunuz?" dur.

Çizelge 8. Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri ve Kişisel Gelişimlerini Geliştirmeye Yönelik Neler Yapacakları

	f
Kendileri tanımalarını ve ilgilerini keşfetmelerini sağlamak	9
Merak etmelerini sağlayıp araştırmaya sevk etmek	9
Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımını sağlamak	8
Kitap okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlamak	4
Her öğrenciye hitap eden etkinlikler tasarlamak	3
Teknolojik gelişmeleri dikkate alarak etkinlikler planlamak	2
Dersi ilgi çekici ve eğlenceli hale getirmek	2
Yaparak- yaşayarak öğrenmelerini sağlamak	2
Disiplinlerarası bir yaklaşımla ders işlemek	1
Düşünme becerilerini geliştirmek	1
Görüşler Toplamı	41

Öğretmen adayları öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimlerini geliştirmek amacıyla onların kendilerini tanıyıp ilgilerini keşfetmeleri için rehberlik edeceklerini ifade etmişler. Öğretmen adaylarına öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimlerini geliştirmek için kendilerini yeterli görme

durumları sorulmuştur. Öğretmen adayları çoğunlukla kendilerini yeterli görmemektedirler. Ancak kendilerini geliştirmek için çabalayacaklarını ifade etmişlerdir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören 16 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öğrenci sürekli iletişim halinde olduğu için zaten yaşam boyu öğrenme halindedir. Aslında öğrenci bunun istemedende kazanmış oluyor . Ama benim bunları geliştirmem gerekiyorsa kişisel gelişimin ilk basamağı olan kendini tanımayı öğrencilere kavratmalıyım. Öğretmen rehberdir . Öğrencinin kendini tanımasına rehberlik etmeliyim . Bu süreçte onun yanında olmalıyım öğrencinin kişisel yeteneklerini belirlemeye yönelik faaliyetler düzenlemeliyim. Faaliyetler ile öğrencinin hangi konuya ilgisi var hangi alanda kendini geliştirmek istiyor ne ile daha çok ilgileniyor bunları öğrenirim. Eğer ben bu faaliyetlerde öğrencilerimin yeteneklerini farkedersen onları bu yeteneklerini geliştirmeleri için yönlendiririm. Belki de bu ilgi ve yetenekleri gelecekte öğrencinin mesleği olacak. En azından kişisel gelişimde bir basamak olacak .

16 nolu öğretmen adayı kişisel gelişimde bireyin kendini tanımasının önemi dair bilgiler vererek öğrencisine rehberlik edeceğini ifade etmiştir. Ayrıca bireyin iletişim halinde olmasının yaşam boyu öğrenmesine katkı sağladığını belirterek yaşam boyu öğrenmenin kontrolü dışında gerçekleştiğini belirtmiştir. Bu öğretmen adayına gelecekte öğrencilerinin kişisel gelişim ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmede kendini yeterli görüp görmediği sorulmuştur. 16 nolu öğretmen adayı bu soruyu şu şekilde yanıtlamıştır:

Sosyal bilgiler öğretmenliği okuyorum. Öğretim programında öğrencilere kazandırılması gereken beceriler var . Öğrencilerimizi bu becerileri kazandırmak için bizim de öğretmen olarak bu becerilere sahip olmamız gerekli . Mesela ben bu becerileri incelerken birkaç tanesinde eksiklik olduğunu hissettim . Bu becerileri örnek olarak gözlem, araştırma, girişimcilik, medya okuryazarlığı, harita okuryazarlığı, grafik okuryazarlığı, tablo ve diyagram okuryazarlığı, zamanı algılama buna benzer beceriler bulunuyor. Mesela bunlardaki eksikliğim tabi ki var. Mesela finansal okuryazarlık, politik okuryazarlık var.

Kendini eksik gören öğretmen adayının bu eksikliklerini kapatmak için neler yapabileceği sorulmuştur. Bu soruya ise "Dediğim gibi finansal okuryazarlık alanında kendimi eksik hissediyorum. Bu alana dair araştırmalar yaparım. İlk önce anlamını öğrenmeye çalışırım. İçeriğini öğrenirim. Bu şekilde yeterli olmaya çalışırım." yanıtını vermiştir.

16 nolu sosyal bilgiler öğretmeni adayının görüşlerini ele aldığımızda öğrencilerini kişisel gelişim ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik geliştireceğine ve kendini eksik bulunduğu alanlarda geliştireceğini görüyoruz. Bu durum öğretmen adayının yaşam boyu öğrenmesini sürdüreceğini gösterir şeklinde yorumda bulunabiliriz.

Fen Bilgisi Öğretmenliği programında öğrenim gören 3 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Öğrencilerimizin kişisel gelişim ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmek istiyorsak öncelikle bunu kendimize uygulamalıyız . Karşımızdaki kişinin yapmamızı istediği şeyi onun yapmadığını görürsek tabi ki de bunu yapmayız. Öncelikle kendimizin kişisel gelişim ve yaşam ve öğrenme becerilerini geliştirip Öğrencilerimize bunu yansıtmamız gerekiyor. Bu nasıl olur? Öğrencilerimize düzenli olarak kitap okumalarını teşvik edebiliriz. Önemsiz olarak görülen son zamanlarda popülaritesini kaybetmiş kulüplere yönelmelerini sağlarız mesela izcilik kulübü. Sosyal anlamda kendilerini geliştirmelerini sağlayarak kişisel gelişimlerini gerçekleştirebiliriz.

Yukarıda görüşlerine yer vermiş olduğumuz 3 nolu öğretmen adayı öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerileri ve kişisel gelişimlerini geliştirebilmek önce kendini geliştirmek gerektiğini vurgulamıştır. Bu öğretmen adayı öğrencileri kitap okumaya teşvik edeceğini ve sosyal etkinliklere katılmalarını sağlayıp kişisel gelişimlerine katkıda bulunacağını düşünüyor. Öğretmen adayına kendini bu konuda yeterli görüp görmediği sorulduğunda ise " Kendimi bu konuda fazla yeterli göremiyorum çünkü Henüz öğretmenlik mesleğine başlamadığım için kendimi hazır hissetmiyorum .Yeterli olabilmek için bahsettiğim şeyleri öncelikle kendimin gerçekleştirmesi gerekiyor. " yanıtını vermiştir. Bu öğretmen adayı mesleğe henüz başlamamasından dolayı kendini yetersiz görmüştür. Burada öğretmenlik mesleğine yönelik tecrübesinin olması öğretmen adayının kendini yetersiz görmesine sebep olmuştur yorumunu yapabiliriz.

Sınıf Öğretmenliği programında öğrenim gören 8 nolu öğretmen adayı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Bu içinde bulunduğum ortama bağlı. mesela Merkezde bulunan bir okulda olsam . Eğer imkanım varsa çocukların sosyal etkinliklere ve kültürel faaliyetlere katılmalarını sağlarız. Öğrenme sadece okuldaki dört duvarın içinde gerçekleşen bir şey değildir. Öğrencimi farklı bilgiler ile karşı karşıya bırakarak merak etmesini sağlamalıyım.

8 nolu öğretmen adayı "öğrenme sadece okuldaki dört duvarın içinde gerçekleşen bir şey değildir" diyerek öğrenmenin her yerde gerçekleşeceği belirterek yaşam boyu öğrenemeyi dikkat çekmiştir. 8 nolu öğretmen adayının bu konuda kendini yeterli görüp görmesine hakkında sorulan soruya verdiği yanıt ise şu şekildedir:

Şu an öğretmen olmadığım için bunu konuşmanın kolay olabileceğini düşünüyorum. Öğretmen olmadan buna karar veremem. İçimdeki inanca göre çocukları sevdiğim ve bu işi yapabileceğimi düşünüyorum. Öğretmen olduğumdaki koşullar ve ortam bunu belirleyeceği için şimdiden bir şey diyemiyorum. Zorluklarla karşılaştıktan sonra bunun üstesinden geleceğimi düşünüyorum. Yapabileceklerimin en iyisini yapacağımı düşünüyorum.

8 nolu öğretmen adayı henüz mesleğe bağlanmadığını dile getirerek konu hakkında görüşünü belirtmemiştir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine başlamamış olmaları onları bu konuda yetersiz hissetmelerine neden olmaktadır.

Sınıf öğretmenliği programında öğrenim gören 7 nolu öğretmen adayı ise kendini yeterli görmediğini bu konuda yapacaklarını şu şekilde ifade etmiştir:

Yeterli olmadığım yerleri görüyorum. Bunun içinde kendimi olabildiğince geliştirmeye çalışıyorum. Kimsenin kusursuz olduğunu düşünmüyorum. Öğrenmenin yaşı yoktur. Bugün öğrenmek için gerekli görmediğim bir şeyi yarın öğrenmem gerekebilir. Öğrenmekten veya kendimi geliştirmekten kesinlikle çekinmem.

7 nolu öğretmen adayı kendini geliştirme noktasında "öğrenmenin yaşı yoktur" vurgusu yaparak yaşam boyu öğrenmeye dikkat çekmiştir. Bu öğretmen adayı yaşam boyu öğrenmeye yönelik olumlu eğilimdedir yorumunu yapabiliriz.

İngilizce Öğretmenliği Programında öğrenim gören 12 nolu öğretmen adayı ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

Mesela öğrencilerine dil kazanımı hakkında bir proje hazırlarım . Öğrencilerimde yeni bir dile yönelik merak uyandırmaya çalışırım . Kendimi yeterli görmüyorum ne kadar yeterli görsem de eksiklerim olduğunu düşünüyorum. İnsan kendini yaşam boyu geliştirir. Alanında uzman kişilerden yardım alarak çeşitli kurslara ve seminerlere katılarak gelişim sürecime katkı sağlarım ve böylelikle kendimi geliştirmiş olurum.

12 nolu öğretmen adayı yaşam boyu öğrenme becerilerinden olan yabancı dil öğrenimine yönelik bir proje tasarlayacağını ifade etmiştir. Ayrıca yaşam boyu öğrenmenin sürdüğünü ifade ederek kendini geliştirmeye yönelik çabalayacağını belirtmiştir. Bu öğretmen adayının yaşam boyu öğrenme eğiliminin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Okul Öncesi Öğretmenliği programında öğrenim gören 17 nolu öğretmen adayı ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

" Geçen yıl okul deneyimi dersi ile okullara gittik. Bu sene de staja gidiyoruz çok yetersizim diyemem ama yeterliyim de diyemem."

Bu doğrultuda öğretmen adayına şu soru sorulmuştur: " Bunun için neler yapmayı düşünüyorsunuz? Öğretmen adayı bu soruyu " Zaten şu an yolun başındayız. Okuyarak araştırmalar yaparak gittiğim staj okulunda daha çok gözlem yaparak inceleyerek başarabileceğimi düşünüyorum." şeklinde yanıtlamıştır.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programında öğrenim gören 22 nolu öğretmen adayının kendini yeterli görmediğine yönelik açıklamaları şu şekildedir:

Hiçbir zaman kendimi yeterli göremem . Her zaman bir tık daha kendimi geliştirmem gerekir. Henüz öğretmenlik mesleğini aktif olarak başlamadık bile her zaman gelişime açık olmak lazım. Şu an yüzde yüz yeterli değilim ancak yetersiz de değilim. Çünkü fikirlerim var yapmak istediklerim var. Umutlarım ve amaçlarım var. O yüzden pek fazla yetersiz olduğumu da düşünmüyorum.

Aynı şekilde 22 nolu öğretmen adayı da mesleğe başlamamış olmasını bir neden olarak göstermiştir. Bu öğretmen adayı kısmen kendini yeterli gördüğü ifade etmektedir. Bu ifade onu diğer öğretmen adaylarında ayırmıştır.

Kendini yeterli görmek noktasında görüşlerini ifade eden 24 nolu matematik öğretmeni adayı ise şunları söylemiştir:

Şu an kendimizi geliştirme aşamasındayız. Bunun için staja gidiyoruz. Öğretmenlerimizi model almak için bakıyoruz, inceliyoruz. Nasıl davranıyor, nasıl ders işliyor bunları inceliyoruz. Bunlar tecrübe ile gerçekleşecek şeyler. Şu anda yeterli olduğum konusunda bir yorum yapamam çünkü mesleğe başladığımda aradan beş altı yıl geçtikten sonra bu soruyu sorsanız daha güzel cevap verebilirim.

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 35 nolu öğretmen adayı ise yeterli olmamasına yönelik şu açıklamalarda bulunmuştur:

4. sınıf öğrencisiyim ama henüz kendimi yeterli görmüyorum Çünkü henüz gelişimini tamamlamadığımı düşünüyorum. Daha çok okumak daha çok izlemek ve kendimi geliştirmek istiyorum. Uygulama yapmanında bu konuda bana çok şey katacağını düşünüyorum. Sadece son sınıfta uygulama olarak staj derslerimizin bulunmasının yetersiz olduğunu düşünüyorum. 4 yıl boyunca her sene staj eğitimi almamızın daha doğru olduğunu düşünüyorum .

35 nolu öğretmen adayına verdiği cevap sonrasında şu soru yöneltilmiştir: "Yeterli olmadığını düşünüyorsanız bunun için neler yapmayı düşünüyorsunuz?" Öğretmen adayı bu soruyu şu şekilde cevaplamıştır: "Yüksek lisans yapmayı düşünüyorum çünkü yüksek lisans benim için çok değerli . Önce atanıp sonra yüksek lisans yapmak istiyorum. İlk önce atanmak istememin sebebi sahayı görüp daha sonra akademik çalışmalara yönelmek." Öğretmen adayının yüksek lisans eğitimi almak istemesi araştırmancının nicel sonuçlarını destekler niteliktedir.

Genel olarak öğretmen adaylarının görüşlerini incelediğimizde öğretmen adayları kendilerini yetersiz hissetmektedirler. Öğretmen adaylarının yetersiz hissetmelerine çözüm olarak üniversite öğrenim süreleri boyunca almış oldukları "okul deneyimi" ve "öğretmenlik uygulaması" derslerine verilen önemin artırılması gereklidir.

IV. BÖLÜM

4. TARTIŞMA-SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yönelik eğilimlerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek ve yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini öğrenmektir. Bu doğrultuda araştırmada nicel ve nitel veriler üzerinden bu amaca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 394 öğretmen adayının yaşam boyu öğrenme eğilimleri; cinsiyet, öğrenim görmekte oldukları program, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, öğrenim görmekte oldukları programı tercih etme durumları, lisansüstü çalışma yapma istekleri, okul başarı not ortalamaları ve internetten günlük faydalanma durumlarına göre incelenmişlerdir.

Öğretmen adaylarının 'Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri' ölçeğinden almış oldukları ortalama puana bakıldığında ortanın üzerinde bir puana sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri iyi bir seviyededir. Demirel ve Akkoyunlu' nun (2010) öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirledikleri çalışmalarında da bu araştırmanın sonuçlarına benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonucunun aksine Diker-Coşkun ve Demirel' in (2012) üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmadan elde edilen sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde yaşam boyu öğrenmeye yönelik öğretmenlerle yapılmış çalışmalar da bulunmaktadır. Ayra ve Kösterelioğlu' nun (2015) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve mesleki özyeterlik algıları arasında ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçek boyutlarında alınan ortalama puanlara göre en yüksek ortalama puanı motivasyon alt boyutundan, en düşük ortalama puana ise merak yoksunluğu alt boyutunda sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğretmen adaylarının

kendilerini geliştirmek için yeni bilgi ve becerileri öğrenmeye istekli ve sürekli yeni şeyler öğrenmek isteyen bireyler olduklarını söyleyebiliriz. Ancak zorunlu olmadıkça yeni şeyler öğrenmek istememekte ve merak ettikleri konuyu öğrenmek için vakit ayırmadıkları anlaşılmaktadır. Nitel veri analizinden elde edilen sonuçlarda öğretmen adayları zorunlu oldukları derse karşı merak duymadıklarını ve bu da öğrenmelerinin olumsuz etkilendiğini ifade etmişlerdir. Araştırmanın sonuçlarının aksine Gökyer ve Türkoğlu' nun (2018) üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirmiş oldukları çalışmada ölçekten alınan en yüksek ortalamanın merak yoksunluğu alt boyutunda olduğu sonucuna varılmıştır.

Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeni ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzeri anlamlı bir farklılık olup olmadığı belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının ortalama puanları arasında anlamlı bir farka ulaşılmıştır. Kadın öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinden erkek öğretmen adaylarından daha yüksektir. Demirel ve Akkoyunlu' nun (2010) yürütmüş olduğu çalışmada benzer sonuçlar bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar kadın ve erkek öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimi puan ortalamaları arasında kadın öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu araştırmanın sonucunun aksine Tunca, Alkın-Şahin ve Aydın'ın (2015) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları puanın öğrenim görmekte oldukları programa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla yapılan analizin sonucuna göre öğretmen adaylarının öğrenim görmüş oldukları programa göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarından daha yüksektir. Bu araştırmanın sonucunun aksine Duymuş ve Sulak (2018) öğretmen adaylarının lisans düzeyinde aldıkları eğitimin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etkisini inceledikleri çalışmalarında öğrenim görülen programın yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumlarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan analizler sonucunda anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır. Öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarına göre yaşam boyu eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğretmen adaylarının babalarının eğitim durumlarına göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan analizler sonucunda anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır. Öğretmen adaylarının baba eğitim durumlarına göre yaşam boyu eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Öğretmen adaylarının öğrenim görmüş oldukları bölümü tercih etme nedenleri değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda öğrenim görmüş oldukları programı isteyerek tercih edenler, öğrenim görmüş oldukları istemeyerek tercih edenler ve diğer nedenlerle tercih eden öğretmen adayların ölçekten almış oldukları ortalama puanlar arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Buna göre farklılığın öğrenim gördüğü programı isteyerek tercih eden öğretmen adayları ile öğrenim gördüğü programı istemeyerek tercih eden öğretmen adayları arasında öğrenim gördüğü programı isteyerek tercih eden öğretmen adaylarının lehine gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının lisans programını tamamladıktan sonra lisansüstü çalışma yapmak istekleri değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan test sonucuna göre lisansüstü çalışma yapmak isteyen öğretmen adayları ile lisansüstü çalışma yapmayan öğretmen adayları arasında lisansüstü çalışma yapmak isteyen öğretmen adayları lehine bir farklılığa ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının okul başarı not ortalaması değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmamasına belirlemek amacıyla yapılan analizlerin sonucuna göre anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır.

Öğretmen adaylarının internetten günlük faydalanma durumları değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmamasını belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının internetten günlük faydalanma durumları değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Mann Whitney-U testinden elde edilen sonuçlara göre günde 30 dk.-1 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adayları ile günde 1-2 saat aralığında internetten faydalanan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden almış oldukları ortalama puan diğer gruplara göre en düşük ortalamaya sahiptir. İnternetten faydalanma durumu değişkeninin öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini etkilediği sonucuna

baktığımızda Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmenliği programında okuyan öğretmen adaylarının en düşük ortalamaya sahip olması araştırmanın dikkat çeken bir sonucudur. İzci ve Koç (2012) yapmış oldukları çalışmadan elde etmiş oldukları sonuçlar bu araştırma ile benzerlikler taşımaktadır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini değerlendirmeyi amaçladıkları çalışmalarında öğretmen adaylarının internetten yararlanma durumlarına göre yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu bulgusunu elde etmişlerdir. Bu bulguya göre öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerini 'internetten yararlananlar' lehine farklılaşmakta olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Özgür' ün (2016) öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ve bilgi okuryazarlığı öz-yeterliklerine ilişkin çalışması sonucunda da günde 5-6 saat süre aralığında internetten yararlanan öğretmen adaylarının ortalama puanının, günde 1 saatten az bir süre internetten yararlanan öğretmen adaylarının ortalama puanından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutu Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 40 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramına yükledikleri anlam, kişisel gelişim kavramına yükledikleri anlam, kişisel gelişimin bir öğretmen için önemi, kişisel gelişimin sağlanmasına yönelik sahip oluması gereken özellikler, öğretmen adaylarının kişisel gelişim faaliyetleri, öğretmen adaylarının öğrenme süreçleri, bu süreçte karşılaştığı engellere karşı sergiledikleri tutumlar, öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme ve kişisel gelişimlerini sağlamak adına neler yapacakları ve bu konudaki yeterliliklerine dair görüşlerine yer verilmiştir. Görüşmelerin betimsel analizi sonucunda öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin olumlu seviyede olduğu söylenilebilir.

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme kavramını "öğrenmenin doğumdan ölüme kadar sürmesi, yaşam boyu devam etmesi, öğrenmenin her alanda gerçekleşmesi, öğrenmenin her yaşta geçerli olması ve farkında olmadan sağlanması" şeklinde açıklamışlardır. Atik-Kara ve Kürüm (2007) sınıf öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme kavramıyla ilgili görüşlerini açıklamayı amaçladığı çalışmasında da çalışmamıza benzer sonuçlara rastlanmıştır. Sınıf öğretmenleri yaşam boyu öğrenme kavramını " insanın her yaşta her gününde bir şeyler öğrenmesi ve farkında olmadan öğrenme" şeklinde açıklamışlardır.

Öğretmen adaylarının sorulan sorulara vermiş oldukları yanıtlardan yola çıkarak öğretmen adayları kendilerini kişisel ve mesleki olarak geliştirmeye isteklidirler. Ayrıca

kişisel gelişimlerine de önem vermektedirler. Kişisel gelişimlerini önemseyen öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin de yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmen adayları yaşam boyu öğrenmenin bir öğretmen için öneminden bahsetmişler ve kendilerinin de bu çabayla yaşamlarını sürdüreceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca kendilerini geliştirmiş olmalarının öğrencilerine sağlayacağı fayda konusunda da açıklamalarda bulunup öğrencilerinin de yaşam boyu öğrenmeye karşı olumlu tutumlar sergilemelerine yönelik faaliyetlerde bulunacaklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme algılarının olumlu seviyede olduğunu gösterir.

Öğretmen adayları kişisel gelişimleri adına kitap okuduklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda kitap okuma alışkanlığı, öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki gelişimlerine yönelik kendilerini geliştirmelerine katkı sağlaması beklenen bir durumdur. Bu durum öğretmen adaylarının gelecekteki öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırması adına büyük bir öneme sahiptir.

Öğretmen adaylarına sorulan bir diğer soru başarısızlık durumunda neler yapacaklarını öğrenmeye yönelik sorulmuştur. Öğretmen adayları çoğunlukla yılmadan, pes etmeden öğrenmelerini yeniden düzenleyip başarısızlıklarını gidereceklerini ifade etmişlerdir.

Yaşam boyu öğrenen bireyler olabilmek için kişisel gelişimin sağlanması gereklidir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarına kişisel gelişimin sağlanması için gerekli özelliklerin neler olduğu sorulmuştur. Öğretmen adayları bu özelliklerin " araştırma yapma becerisine sahip olmak, meraklı olmak, değişime ve gelişime açık olmak, eleştirel düşünceye sahip olmak, sabırlı olmak, iletişim becerilerine sahip olmak, yaratıcı olmak" olduğunu ifade etmişlerdir. Gedik ve Sarpkaya-Aktaş' ın (2018) öğretmen adaylarının hayat boyu öğrenme hakkındaki görüşlerini belirlemeye amaçladığı çalışmasında benzer sonuçlara raslanmıştır. Hayat boyu öğrenen bireyin özellikleri " Öğrenme Hedefleri, Bilgi Teknolojilerini Kullanma, Bilgiyi Kullanma, Kritik Düşünme, Öğrenmeden Zevk Alış, Öğrenmesini Planlayabilme, Derinlemesine Akıl Yürütme ve Kendini Değerlendirebilme, Öğrenme Stratejileri Kullanabilme, Bilgiyi Transfer Edebilme ve Benlik Algısı" şeklinde alt kategorilere ayrılarak açıklanmıştır.

Öğretmen adayları öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirebilmeleri için öncelikle kendilerinin yaşam boyu öğrenen bireyler olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu çerçevede öğretmenlerin öğrencilerine rol model olması önemlidir. Araştırmamızın bu sonucu alanda yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Öğretmen adaylarının bu görüşü Budak ' ın (2009) yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme kavramına yönelik

açıklamalarda bulunduğu çalışmasındaki verileri karşılar niteliktedir. Budak (2009) yaşam boyu öğrenmenin bireyin gelişimi açısından önemini vurgulayarak yaşam boyu öğrenmeyi bireyin temel eğitim sürecinde kazanması gerektiği üzerinde durmuştur. Temel eğitim sürecinde yaşam boyu öğrenmenin kazandırılması için öğretmenlerin model olması gerektiğini de vurgulamıştır. Aynı şekilde Selvi (2010) öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerini belirlediği çalışmasında öğretmenlerin görevlerini etkili bir şekilde yerine getirip öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerileri geliştirebilmeleri için kendilerinin de yaşam boyu öğrenen bireyler olması gerektiğini açıklamıştır.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olması ve yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireyler yetiştirebilmeleri, eğitim fakültelerinde bu becerilerin öğretmen adaylarının kazanılmasıyla mümkün olabilecektir. Bu doğrultuda görüşme gerçekleştirdiğimiz öğretmen adaylarının mesleğe aktif olarak başladıklarında öğrencileri için faydalı bir öğretmen olup öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmek için çabalayacaklarını öngörebiliriz.

Öğretmen adayları henüz öğretmenlik mesleğine başlamadıklarını dile getirerek öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmede kendilerini yetersiz görmektedirler. Ancak kendilerini geliştirmek için çabalayıp yaşam boyu öğrenmelerini sürdüreceklerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının bu söylemi yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğunu gösterir.

4.2. Öneriler

Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri arttırabilmek için şu öneriler geliştirilmiştir:

- Üniversitelerde öğretmen adaylarının ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik katılabileceği etkinlikler arttırılmalıdır.
- Öğretmen adaylarının lisans eğitimi sırasında almış oldukları 'topluma hizmet' dersi kapsamında gerçekleştirdikleri sosyal sorumluluk projeleri desteklenerek öğretmen adayları yaşam boyu öğrenmeye yönlendirilmelidir.
- Öğretmen adayları lisans eğitimi sonrasında lisansüstü eğitim almaları konusunda bilgilendirilip bu konuda teşvik edilmelidirler.
- Yaşam boyu öğrenme doğumdan ölüme kadar olan tüm öğrenmeleri kapsadığı için eğitim-öğretim kurumlarında yaşam boyu öğrenmeye yönelik dersler konulmalıdır.

- Öğretmen adaylarının yurt içinde ve yurt dışında anlaşmalı üniversitelerle gerçekleştirilen değişim programlarına katılımını teşvik edip yabancı dil ediniminin desteklenmesine önem verilmelidir.

- Öğretmen yetiştirme programında yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik derslere yer verilmelidir.

- Öğretmen adayları lisans eğitimleri süresinde aldıkları 'okul deneyimi' ve 'öğretmenlik uygulaması' derslerinin 1. ve 2. sınıfta da yer alınması sağlanabilir. Bu sayede öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tecrübeleri artırılmış olacaktır.

- Üniversite eğitimi bireylere kendi kendine öğrenmeyi öğreten ve yaşam boyu öğrenmeye hazırlar nitelikte olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acat, M. B. (2006). Hayat Boyu Öğrenme Anlayışı İçinde Yeterliliğe Dayalı Okul Modeli. Eğitimde Yeni Paradigma Arayışları. Ankara: Eğitim Bir-Sen Yayınları.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 343-361.
- Akbaş, O. ve Özdemir, S.M. (2002). Avrupa Birliği'nde Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 156(1) , 112-126.
- Aksoy, M. (2013). Kavram Olarak Hayat Boyu Öğrenme ve Hayat Boyu Öğrenmenin Avrupa Birliği Serüveni. *Bilig Dergisi*, 64(1), 23-48.
- Aktan, C. (2007). Yüksek Öğretimde Değişim: Global Trendler ve Yeni Paradigmalar, Yaşar Üniversitesi Yayını, İzmir.
- Avrupa Komisyonu (2000). A Memorandum on Lifelong Learning. Bruxelles. [Çevrim-ici: <http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/MemorandumEng.pdf>], adresinden 1 Eylül 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Avrupa Komisyonu (2002). Europeanreport on Qualityindicators of Lifelong Learning.Fifteen Quality İndicators. European Commission Report, Directorate-General for Educationand Culture, Brussels.
- Babanlı, N. ve Akçay, R.,C.(2018). Yetişkin Eğitimindeki Kursiyerlerin Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri. *İnönü Üniversitesi Eğilim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(9),88-104.
- Bağcı, E. (2011). Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yaşam Boyu Eğitim Politikaları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 139-173.
- Brahmi, A. F. (2007). Medical Student's Perceptions of Lifelong Learning at Indiana University School of Medicine. Unpublished Doctoral Dissertation, Indiana University, USA.

- Budak, Y. (2009). Yaşam Boyu Öğrenme ve İlköğretim Programlarının Hedeflemesi Gereken İnsan Tipi. *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(3), 693–708.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Coşkun, D. Y. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim dalı. Ankara.
- Coşkun, D. Y. ve Demirel, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 108-120.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2018). Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve Yürütülmesi (Çev. Ed. Dede, Y ve Demir, S. B.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çiltaş, A. (2011) Eğitimde Öz-düzenleme Öğretiminin Önemi Üzerine Bir Çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 5(4), 1-11.
- Çolakoğlu, J. (2002). Yaşam Boyu Öğrenmede Motivasyonun Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 2(2), 155-156.
- Demirel, M. ve Coşkun, Y. D. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 111-134.
- Demirel, M. ve Akkoyunlu, B. (2010, Nisan). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ve Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlik Algıları. 10 th International Educational Technology Conference, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Demirel, M. ve Yağcı, E. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 100-111.

Demirel, Ö. ve Kaya, Z.(2015), Eğitim Bilimine Giriş. Ankara:Pegem Akademi

Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], (2001). *Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyon Raporu.* [http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/08_HayatboyuEgitimiOrgunOlmayanEgitim.pdf] adresinden 16 aralık 2018 tarihinde edinilmiştir.

Duymuş, Y. ve Sulak, S. (2018).Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Üzerinde Lisans Eğitimi, Cinsiyet ve Bölümün Etkisi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2(3), 58-70.

Dündar, H. (2016). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi. Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Erzurum.

European Commision., (1999).The Implementation, Results and Oveall Assessment Of The European Year of Lifelong Learning. [<http://aei.pitt.edu/4937/1/4937.pdf>] adresinden 10 Eylül 2018 tarihinde edinilmiştir.

Ersoy, A. ve Yılmaz, B. (2009). Yaşam Boyu Öğrenme ve Türkiye' de Halk Kütüphaneleri, *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 23(4), 803-834.

Erdoğan, A. ve Toprak, M. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama .*Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 69-91.

Erdamar, G., Demirkan, Ö., Saraçoğlu, G., Alpan, G. (2017). Lise Öğretmenlerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ve Eğitsel İnternet Kullanma Öz-Yeterlik İnançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 636 -657.

Erkal, C. (2015). *Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında Okullar Hayat Olsun Projesi'nin İlkokullarda Uygulanışının İncelenmesi (Konya ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Gedik, H. ve Aktaş-Sarpkaya G.(2016). Hayat Boyu Öğrenmeden Yansımalar:Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Turkish Studies* , 11(14), 277-294.
- Göksan, T. S.,Uzundurukan, S. ve Keskin S. N. (2009, Kasım). Yaşam Boyu Öğrenme ve Avrupa Birliği'nin Yaşam Boyu Öğrenme Programları, 1. İnşaat Mühendisliği Eğitimi, Antalya.
- Gökçer, N. ve Türkoğlu, İ. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(2),125-136.
- Green, A. (2002). Themanyfaces of Lifelong Learning: Recent Education Policy Trends in Europe. *Journal of Education Policy*, 17(6), 611-626.
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya Üniversitesi Journal of Education*. 2(3), 34-48.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam Boyu Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309 -325.
- Gündoğan, N. (2003). Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde Bir İstihdam Politikası Aracı Olarak "Yaşam Boyu Öğrenme" ve Bazı Örnek Program ve Uygulamalar. *Kamu-İş Dergisi*, 7(2), 2-15.
- İzci, E. ve Koç, S. (2012). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 101-114.
- Kalkınma Bakanlığı [KB] (2013). Onuncu kalkınma planı: 2014-2018.Ankara. <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>. adresinden 8 Kasım 2018 tarihinde edinilmiştir.

- Kara, D. ve Kürüm, D. (2007 Eylül). Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Yaşam Boyu Öğrenme" Kavramına Yükledikleri Anlam (Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği) 16.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tokat.
- Karaman, D. ve Aydoğmuş, U. (2018).Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Uşak Üniversitesi Eşme MYO'da Bir Uygulama. *Nevşehir Hacıbektas Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(1), 23-44.
- Kaya, Havva E., (2014). Küreselleşme Sürecinde Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Gerçeği, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 9(2) ,91-111.
- Kazu, H. & Demiralp, D. (2016). Faculty Members' Views on the Effectiveness of Teacher Training Program Stoupskill Lifelong Learning Competence. *Eurasian Journal of Educational Research*, 63, 205-224.
- Kıvrak, E. (2007). *Avrupa Birliği ve Türkiye'de Yaşam Boyu Öğrenme Politikaları ve İstihdam İlişkisinin Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Konokman, G. Y., ve Yelken, T. Y. (2014). Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliklerine İlişkin Algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 267-281.
- Köksal, N. ve Çoğmen, S. (2013). Pre-service Teachers as Lifelong Learners: University Facilities for Promoting Their Professional Development. *Eğitim Araştırmaları– Eurasian Journal of Educational Research*, 53(1) , 21-40.
- MEB (2009). Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi-Yüksek Planlama Kurulu.Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2014). Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı. http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_04/20025555_hbostratejibelgesi_2014_2018.pdf . adresinden 10 Eylül 2018 tarihinde edinilmiştir.

- MEGEP. (2006). Türkiye'nin Başarısı İçin İtici Güç Hayat Boyu Öğrenme Politika Belgesi. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ekim 2006, Ankara.
- MEB. (2018). 2023 Eğitim Vizyonu.[<http://2023vizyonu.meb.gov.tr/>] adresinden 2 Eylül 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Oral, B. ve Yazar, T. (2015).,Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 52(14), 1-11.
- Özen, Y. (2011). Algın öğrenme teorisi yaşam boyu değişerek ve gelişerek öğrenme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi*, 3(6), 1–16.
- Özgür, H. (2016). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri ve Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlikleri Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 22-38.
- Poyraz, H. (2014). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Profilleri İle Kurumları Tarafından Desteklenme Algıları Arasındaki İlişki. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Recommendation Of The European Parliament And Of The Council. (2006).*Key competences for lifelong learning*. [<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32006H0962>] adresinden 6 Ekim 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Resmi Gazete,.(2006), Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013). Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Bakanlığı [<http://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/11/Dokuzuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2007-2013%E2%80%8B.pdf>]. adresinden 6 Ekim 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Resmi Gazete. (2011). Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, sayı: 28054, 14 Eylül 2011.

- Samancı, O. ve Ocakçı, E.(2017). Hayat Boyu Öğrenme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(12), 711-722.
- Selvi, K. (2011).Teacher's Lifelong Learning Competencies, *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 61-69.
- Syslo, M. M. (2004). Schools as Lifelong Learning Institutions and the Role of IT. *Lifelong Learning in the Digital Age Sustainable For All in a Changing World*, 99-110. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Şahin, A. (2004). Yönetim Kuramları ve Motivasyon İlişkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 523-547.
- TDK. (2018). *Merak nedir?* [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts] adresinden 29 Kasım 2018 tarihinde edinilmiştir.
- TDK. (2018). *Sebat nedir?* [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts] web adresinden 29 Kasım 2018 tarihinde edinilmiştir.
- TÜBİTAK. (2005). Vizyon 2023 Teknoloji Öngörü Projesi. Eğitim ve İnsan Kaynakları Sonuç Raporu ve Strateji Belgesi. Ankara. [Cevrim-içi: http://www.tubitak.gov.tr/tubitakcontent_files/vizyon2023/eik/EIK_Sonuc_Raporu_ve_Strat_Belg.pdf], adresinden 9 Eylül 2018 tarihinde edinilmiştir.
- Toygür, İ. (2012). Türkiye' nin Katıldığı Avrupa Birliği Programları: Hayat Boyu Öğrenme Programı. İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Toprak, M. ve Erdoğan, A. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 69-91.
- Tunca, N., Şahin, S. ve Aydın, Ö. (2015). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(11), 432-446.
- Ulusal Ajans,. (2009). Hayat Boyu Öğrenme Programı 2008-2010 Genel Teklif Çağrısı Stratejik Öncelikler 2009 Güncellemesi. Ankara. [<http://ua.gov.tr/docs/hayatboyu->

[%C3%B6%C4%9Frenme/llp_20082010_genel_teklif_cagrisi_2009_guncellemesi_tu rkce.pdf?sfvrsn=0](#)], adresinden 6 Eylül 2018 tarihinde edinilmiştir.

White, J.P. (1982). *The Aims of Education Re-stated*. London: Routledge&Kegan Paul.

Yılmaz.,M.(2016). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35(13), 253-262.

Yıldırım, A. ve Şimşek H.(2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.

EK.1 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

ANKET FORMU

Değerli katılımcı;

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesine ilişkin sizlerin değerli fikirlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olması sizlerin formu eksiksiz doldurmanıza bağlıdır. Lütfen maddeleri dikkatle okuyunuz ve her bir maddeyle ilgili ifadelerden size uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz ya da yazınız. Katılımınız ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Elif BULAÇ
Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

I.BÖLÜM:DEMOGRAFİK BİLGİLER

1-) Cinsiyetiniz ? (İşaretleyiniz.)

Kadın () Erkek ()

2-) Okuduğunuz program ? (İşaretleyiniz.)

Sınıf Öğretmenliği ()
Fen Bilgisi Öğretmenliği ()
Okul Öncesi Öğretmenliği ()
Türkçe Öğretmenliği ()
İlköğretim Matematik Öğretmenliği ()
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ()
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ()
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği ()
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği ()
İngilizce Öğretmenliği ()

3-) Annenizin eğitim durumu ? (İşaretleyiniz.)

Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Üniversite () Lisansüstü ()

4-) Babanızın eğitim durumu? (İşaretleyiniz.)

Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Üniversite () Lisansüstü ()

5-) Öğrenim görmekte olduğunuz programı tercih etme durumunuz ? (İşaretleyiniz.)

İsteyerek () İstemeyerek () Diğer.....

6-) Lisans programını bitirdikten sonra lisansüstü çalışma (Yüksek Lisans ve Doktora) yapmayı düşünüyor musunuz? (İşaretleyiniz.)

Evet () Hayır ()

7-) Okul başarı not ortalamanız ? (İşaretleyiniz.)

0-2.00 () 2.00-2.50 () 2.50-3.00 () 3.00-3.50 () 3.50-4.00 ()

8-) İnternette günlük faydalanma durumunuz ? (İşaretleyiniz.)

0-30 dk.() 30dk.-1 saat () 1-2 saat() 2 saat-üzeri ()

EK 2. ANKET FORMU

Sayın Uygulayıcı,

“Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” 2009 yılında hazırlanmış bir doktora çalışmasının ürünüdür. Aracın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 600 pilot ve 1500 asıl uygulama olmak üzere 2100 kişilik bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Aşağıda ölçeğin boyutlarına ilişkin bilgi verilmiş ve verilerin çözümlenmesi için izlenen yol kısaca açıklanmıştır.. Konu ile ilgili gerçekleştirilecek ileri çalışmalara ışık tutabilmesi için lütfen araştırmalarınızda ölçek kullanım izni almaya ve kaynak göstermeye dikkat ediniz. Çalışma ile ilgili daha detaylı bilgi için lütfen araştırmacı ile iletişime geçiniz.

Kaynak gösterimi: Coşkun Diker, Yelkin (2009)“Üniversite öğrencilerinin yaşamboyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.”Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim dalı. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara.

İletişim:

Yrd. Doç. Dr. Yelkin Diker Coşkun

Yeditepe Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Kayışdağı-İstanbul

0216 5780000- ydiker@yeditepe.edu.tr, yelkindiker@hotmail.com

YBÖ Ölçek boyutları ve maddelerin dağılımı

1. Boyut motivasyon: 1,2,3,4,5,6 bütün maddeler olumlu
2. Boyut sebat: 7,8,9,10,11,12 bütün maddeler olumlu
3. Boyut öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk: 13,14,15, 16,17,18 bütün maddeler olumsuz
4. Boyut merak yoksunluğu: 19,20,21,22,23,24,25,26,27 bütün maddeler olumsuz

Verilerin Çözümlemesi

Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesinde toplam ortalama puanlar ve standart sapmalar ile ölçekten alınabilecek minimum, orta ve maksimum puanlar ölçüt olarak alınmıştır. Ölçek orta puanı belirlenirken ölçekten elde edilen sonuçların homojen dağılım gösterdiği sayıtlısından hareket edilmiştir. Yaşamboyu öğrenme ölçeğinin boyutları sırasıyla motivasyon (6 madde), sebat (6 madde), öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk (6 madde) ve merak yoksunluğu (9 madde) olarak belirlenmiştir. Ölçekte toplam 27 madde bulunmaktadır. Ölçeğin genel ortalamasında ölçekten alınabilecek minimum puan (27x1) 27 ve maksimum puan (27x6) 162 olarak belirlenmiştir.

YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ ÖLÇEĞİ	Çok Uyuyor	Kısmen Uyuyor	Çok Az Uyuyor	Çok Az Uymuyor	Kısmn Uymuyor	Hiç Uymuyor
<i>Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyup size ne derecede uyduğunu işaretleyiniz.</i>						
1. Kendimi geliştirmek için farklı alanlarda yeni bilgi ve beceriler geliştirmek tam bana göredir.						
2. Kişisel gelişimimi sağlayacağına inanırsam her türlü bilgiyi kolaylıkla öğrenebilirim.						
3. Hayattaki öncelikli hedeflerimden birisi de sürekli yeni bilgi ve beceriler kazanarak kişisel gelişimimi sağlamaktır.						
4. Yeterli maddi olanaklara sahip olsam da, kişisel gelişimim için yeni bilgi ve beceriler kazanmaya devam ederim.						
5. Sürekli yeni şeyler öğrenmek benim için bir tutkudur.						
6. Yeni bilgi ve beceriler öğrenme konusunda arkadaşlarımdan daha istekliyim.						
7. Zamanımın büyük bir kısmını öğrenmek amacıyla araştırma yapmaya harcamak hoşuma gider.						
8. Programım yoğun olsa bile, kendi kendime yeni bilgi ve beceriler öğrenmek için fırsatlar yaratırım.						
9. Yeni bilgi ve beceriler öğrenebilmek için özel harcamalarımdan pay ayırırım.						
10. Herhangi bir zorunluluk olmadan yeni bilgi ve beceriler kazanmak için kendiliğimden çabalarım.						

11. Öncelikli hedeflerimi gerçekleştirirken bunlarla ilgili olmayan yeni bilgi ve beceriler de kazanmaya çalışırım.						
12. Öğrendiğim konu zor ve karmaşık da olsa onu en iyi biçimde öğrenmek için çabalarım.						
13. Mesleğimle ilgili olmayan konularda yeni bilgi ve beceriler kazanmanın bana yararı olacağına inanmam.						
14. Sadece kişisel gelişimimi sağlamak için sürekli yeni bilgi ve beceriler kazanmak bana anlamsız gelir.						
15. Çevremdekilerin öğrenme sürecime yapacakları katkıları önemsemem.						
16. Zorunlu haller dışında mesleğimle ilgili bilgi kaynaklarını (kitap, internet vb) kullanmam.						
17. Mesleğimle ilgili yeni karşılaştığım bir bilgi veya beceriyi öğrenmekte zorlanacağımı düşünüyorum.						
18. Öğrendiklerimle ilgili olarak kendi kendimi değerlendirmem yeni konuları öğrenmeme engel olur.						
19. Zorunlu değilsem (sınav, proje vb için) zamanımı araştırma yaparak kaybetmek istemem.						
20. Kişisel gelişimim için harcayacağım zamanı sevdiğilerimle birlikte geçirmeyi tercih ederim.						
21. Öğrendiğim konudan sorumlu değilsem (sınav vb. olmayacaksam) eksiklerimi tamamlamak için çaba harcamayı gerekli görmem.						
22. Zorunlu olmadıkça sadece yeni şeyler öğreneceğim diye kurs ve seminerlere katılmanın bana zaman kaybettireceğini düşünürüm.						
23. Sadece merak ediyorum diye bir konuyu öğrenmek için vakit ayırmam.						
24. Kütüphanelerin sıkıcı yerler olduğunu düşünürüm.						

25. Zorunlu haller dışında yeni şeyler öğrenmek için çaba harcamak yerine, hobilerimle ilgilenmeyi tercih ederim.						
26. Eğer beni maddi olarak sıkıntıya düşürecekse yeni bilgi ve beceriler öğrenmek için çaba harcamak istemem.						
27. Sürekli yeni bilgi ve beceriler öğrenmek zorunda hissetmek beni rahatsız eder.						

EK 3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Mülakat Formu

Mülakat Tarihi:

Saat:

Yer:

Mülakat Yapan Kişi:

Mülakat Yapılan Kişi:

Mülakat Yapılan Kişinin Okuduğu Bölüm:

Sorular

- 1-) Yaşam boyu öğrenme deyince aklınıza ne geliyor? Açıklar mısınız? Yaşam boyu öğrenen bir kişi misiniz? Açıklar mısınız?
- 2-) Kişisel gelişim deyince aklınıza neler geliyor?
- 3-) Kişisel gelişim bir öğretmen için önemli midir? Neden?
- 4-) Kişisel gelişiminizi sağlamak için hangi özelliklere sahip olmalısınız? Açıklar mısınız?
- 5-) Kişisel gelişiminiz adına ne tür çalışmalar yapıyorsunuz? Açıklar mısınız?
- 6-) Öğrenmek için neler yapıyorsunuz? Açıklar mısınız?
- 7-) Bir konuyu öğrenirken süreç boyunca sahip olunması gereken özellikler nelerdir? Açıklar mısınız?
- 8-) Bir konuyu öğrenme sürecinizde eksik olduğunuzu ya da başarısız olduğunuzu düşündüğünüzde neler yaparsınız? Açıklar mısınız?
- 9-) Öğrencilerinizin yaşam boyu öğrenme becerilerini ve kişisel gelişimlerini geliştirmeye yönelik neler yapmayı düşünüyorsunuz? Bu becerileri kazandırmak için kendinizi yeterli görüyor musunuz? Yeterli olmadığınızı düşünüyorsanız bunun için neler yapmayı düşünüyorsunuz?

EK 4. Görüşmeler İçin Toplanan Ses Kayıtlarının Deşifre Örneği

Araştırmacı: Öncelikle öğrenim görmekte olduğunuz programı sormak istiyorum.

16 Nolu Öğretmen Adayı: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında öğrenim görüyorum.

Araştırmacı: Yaşam Boyu Öğrenme deyince aklınıza ne geliyor? Açıklar mısınız? Yaşam boyu öğrenen bir kişi misiniz? Açıklar mısınız?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Yaşam boyu öğrenme deyince ilk önce Albert Einstein' ın bir sözü geliyor aklıma " Öğrenmeyi bıraktığınızda ölmeye başlarsınız." diyor. Yani öğrenmenin insan hayatı devam ettiği sürece devam ettiğinden bahsediyor. İnsan yaşam boyu öğrenmenin bir parçasıdır zaten. Farklı zamanlarda farklı yerlerde çeşitli ama hayatı boyunca sürdürülebileceği ve kullanabileceği bilgileri öğrenmeye devam ediyor insan. Anaokulu ile başlayıp üniversiteye kadar süren bir eğitim-öğretim hayatımız var. Sadece bu zaman sürecinde gerçekleşmiyor bizim eğitimimiz. İnsan kaç yaşında olursa olsun veya nasıl bir kişiliğe sahip olursa olsun her zaman yaşam devam ettikçe insanda öğrenmeye devam ediyor. Kendimce yaşam boyu öğrenen bir kişi olduğumu düşünüyorum. Dediğimiz sadece okulda değil her yerde her şekilde öğrenebiliyoruz. Başka bir şehirdeyim. Kendi memleketimde okumuyorum. Farklı kültürlerden bir çok insanla iletişim kuruyorum. Okuldayız. Eğitim kurumlarında da birçok insanla tanışıyoruz. Yani bunların hepsinden bir şeyler öğrendiğimi düşünüyorum. Bunun temelinde bence iletişim bulunuyor. İletişim insan hayatında oldukça öğrenme devam ediyor.

Araştırmacı: Kişisel gelişim deyince aklınıza neler geliyor?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Kişisel gelişim deyince aklıma büyüme geliyor. Bunun dışında insanın sahip olduğu bilgi ve beceriler vardır buna kişinin kendi potansiyeli diyelim. İnsanın bunu geliştirmesidir. Bunu daha ileriye daha üst düzeye çıkarması geliyor benim aklıma . Birde kişisel gelişim bir süreç zaten. Bu sürecin içinde bazı basamaklar bazı aşamalar vardır. İnsanın kendini tanımasıyla başlayıp değişimi planlamasıyla devam eden bir süreçtir.

Araştırmacı: Kişisel gelişim bir öğretmen için önemli midir? Neden?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Bir öğretmen için kişisel gelişim önemlidir. Çünkü öğretmen sadece kendi alanında kendi branşındaki bilgisi yeterli olmayabilir öğretmen için. Kişisel

gelişim sürecini de iyi değerlendiren kendini köreltmeden geliştiren kişilerin öğretmen olması gerektiğini düşünüyorum. Bilgi, beceri ve görüşlerini sürekli geliştiren kişilerin öğretmen olması gerekiyor. Bu yüzden bir öğretmen kişisel gelişimi hayatında bulunduruyop devam ettiriyor olması gerekiyor. Bir de şu konuda önemli değişen bir dünyada yaşıyoruz. Her şey değişiyor. Öğretmen güncel olmalı, değişen dünyaya ayak uydurmalı ve bunu yapabilmek içinde kişisel gelişimi hayatında bulundurmalıdır diye düşünüyorum.

Araştırmacı: Kişisel gelişiminizi sağlamak için hangi özelliklere sahip olmalısınız? Açıklar mısınız?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Öncelikle kişisel gelişim bir süreçtir. Bu sürecin ise bazı aşamaları vardır: Kendini tanıma, karşılaştırma, planlama, değişim. Bunun yanına ek olarak iletişim de bunun için de bulunabilir. Değişen şeylere uyum sağlamak, güncel olmak yani bu gibi becerilere sahip olmalıyız. Bunlar olmadan da kişisel gelişim sürecini ve tamamlayamayız.

Araştırmacı: Kişisel gelişiminiz adına ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Kişisel gelişimde en önemli şeyin iletişim olduğunu düşünüyorum. Ben böyle düşündüğüm için iletişim önemli bir basamaktır . Ben bir öğretmen adayım ve ben karşımdaki insanla kurduğum iletişim benim için her zaman önemli olacak . Bunu her zaman başarı ile yapmam lazım ki mesleğimde başarılı olabileyim. Bu yüzden diksiyon ve hitabet kursuna gitmişim. Ayrıca işaret dili kursuna gitmişim. İnsanlarla sadece konuşarak iletişim kuramıyoruz. Bu şekilde de iletişim kurabiliriz. Bu konuda yetersiz öğrencilerimle karşılaştığımda bu bilgilerimi kullanabilirim. Ayrıca özel ders veriyorum . Bu da mesleğim açısından kişisel gelişimimde çok önemli. Özel ders vermek kendimi alanda geliştirmemi ve öğrenci ile kurduğum iletişimi geliştirmemi sağlıyor .

Araştırmacı: Öğrenmek için neler yapıyorsunuz? Açıklar mısınız?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Öğrenmek için örnekle açıklamak gerekirse mesela ben burada bir üniversite öğrencisiyim 4. sınıfım. Hem KPSS çalışıyorum hem de okuldaki derslerime çalışıyorum. Mesela bu derslerden herhangi birini öğrenmeye çalıştığım zaman ne yapıyorum? Öncelikle okumak benim için önemli. Okumayı geliştirip okuduğunu anlamayı geliştirmeye çalışıyorum. Okuyorum okuduğumda önemli gördüğüm yerlerin altlarını çiziyorum. Not tutuyorum, tekrar ediyorum, dinliyorum .Özel ders verdiğim için ders

vermeden önce hazırlanırken konuyu kendime tekrar anlatıyorum. Böylelikle kendi kendime anlatarak kalıcılığı sağlıyorum.Bu şekilde öğrenmeye çalışıyorum.Hayat içerisinde de gözlem yaparak öğrenmeye çalışıyorum.

Araştırmacı: Bir konuyu öğrenirken süreç boyunca sahip olunması gereken özellikler nelerdir?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Araştırma becerisine sahip olmalıyız.Çünkü bir konuyu öğrenirken araştırmamız gerekiyor. Konuyla ilgili bilgiye hazır ulaşamayız o yüzden konuyu araştırmamız gerekir. Öğrenmemiz için belirli bir plan ve programımızın olması gerekiyor.Okuduğunu anlaması gerekiyor zaten temel beceri olarak okuma yazma becerisine sahip olmamız gerekiyor . İnsanın konuya dair motive olması gerekiyor . Bu da insanın öğrenme sürecine sahip olması gereken becerilerden biridir diye düşünüyorum .

Araştırmacı: Bir konuyu öğrenirken eksik olduğunuzu ya da başarısız olduğunuzu düşündüğünüzde neler yaparsınız? Açıklar mısınız ?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Mesela A dersinin B konusunda başarısız oldum yada eksikim var. O zaman ben bu konuyu tekrar okuyorum. Tekrar not çıkartıyorum veya farklı kaynaklardan bunu araştırıyorum. İnternette araştırıyorum daha fazla bilgi elde edip akılda kalıcılığını arttırıyorum konu ile ilgili test çözebilirim başka türlü pekiştireçler kullanabilirim . Ders konusunda böyle ancak hayata dair öğrenmelerim de mesela empati konusunda eksiklik yaşıyorum . Bunu başaramıyorum insanlara karşı . Bu konuda eksiklik hissettiğimi fark ettiğim an daha çok bu konunun üzerine düşerim. Yoğunlaşırım uygularken de karşılıklı bir insanla sohbet ederken Ben burada eksikim diyerek onun anlattıklarına yönelik kendimi onun yerine koyarım. Kendi çapında bir değerlendirme yapıp hem etkili dinlememi geliştirmiş olurum hem de empati konusundaki yetersizliklerimi tekrar yaparak öğrenmiş olurum.

Araştırmacı: Peki hocam bu başarısız olma durumunuz sizi yıldırır mı ?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Hayır yıldırılmaz aksine peşinden giderim.

Araştırmacı: Öğrencilerinizin yaşam boyu öğrenme becerilerini ve kişisel gelişimlerini geliştirmeye yönelik neler yapmayı düşünüyorsunuz?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Öğrenci sürekli iletişim halinde olduğu için zaten yaşam boyu öğrenme halindedir. Aslında öğrenci bunun istemeden ne kazanmış oluyor . Ama benim bunları geliştirmem gerekiyorsa kişisel gelişimin ilk basamağı olan kendini tanımayı öğrencilere kavratmalıyım. Öğretmen rehberdir . Öğrencinin kendini tanımasına rehberlik etmeliyim. Bu süreçte onun yanında olmalıyım öğrencinin kişisel yeteneklerini belirlemeye yönelik faaliyetler düzenlemeliyim. Faaliyetler ile öğrencinin hangi konuya ilgisi var, hangi alanda kendini geliştirmek istiyor.ne ile daha çok ilgileniyor bunları öğrenirim. Eğer ben bu faaliyetlerde öğrencilerimin yeteneklerini farkedersen onları bu yeteneklerini geliştirmeleri için yönlendiririm. Belkide bu ilgi ve yetenekleri gelecekte öğrencinin mesleği olacak. En azından kişisel gelişiminde bir basamak olacak .

Araştırmacı: Peki hocam bu konuda dersinize yönelik örnek verebilir misiniz?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Mesela 7. sınıf kültür ve miras öğrenme alanında biz Osmanlı Devleti'nin kuruluş yükselme ve yıkılma sürecinden bahsediyoruz.Mesela ben bu konuyu öğretmeye çalışıyorum sınıftaki öğrencilerin konuya yönelik hangisinin daha çok ilgisi olduğunu fark edebilirim . Hangisi derse daha çok ilgili veya konuya. Konu ile ilgili sorular yöneltip derse aktif katılımı sağlayan bir öğrenci gördüğümde onunla ilgili şunu söyleyebilirim. Şuna dikkat etmem lazım sonraki konu ülkeler yerler ve çevreler konusu. Öğrenci bu konuya değilde Osmanlı Devleti ile ilgili konuya karşı ilgili ise demekki bu çocuğun tarihe karşı bir ilgisi var diyebilirim. Ben bunu keşfedip öğrencimi tarihi romanlara yönlendiririm. Tabii ki onun seviyesine uygun şekilde kitaplar öneririm. Bu şekilde öğrencinin kişisel gelişimine katkı sağlamış olurum.

Araştırmacı: Peki hocam bu becerileri kazandırmak için kendinizi yeterli görüyor musunuz?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Sosyal bilgiler öğretmenliği okuyorum. Öğretim programında öğrencilere kazandırılması gereken beceriler var .Öğrencilerimizi bu becerileri kazandırmak için bizim de öğretmen olarak bu becerilere sahip olmamız gerekli . Mesela ben bu becerileri incelerken bir kaç tanesinde eksiklik olduğunu hissettim . Bu becerilere örnek olarak gözlem, araştırma, girişimcilik, medya okuryazarlığı, harita okuryazarlığı, grafik okuryazarlığı, tablo-diyagram okuryazarlığı, zamanı algılama buna benzer beceriler bulunuyor. Mesela bunlardaki eksikliğim tabii ki var. Mesela finansal okuryazarlık, politik okuryazarlık var.

Arařtırmacı: Peki yeterli olmadığını dūřündüğünüz konularda neler yapmayı dūřünüyorsunuz ?

16 Nolu Öğretmen Adayı: Dediğim gibi finansal okuryazarlık alanında kendimi eksik hissediyorum. Bu alana dair araştırmalar yaparım. İlk önce anlamını öğrenmeye çalışırım. İçeriğini öğrenirim . Araştırmalarımı devam ettiririm. Bu şekilde yeterli olmaya çalışırım.

EK 5. ÖLÇEK KULLANIM İZİNLERİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 03/04/2018-E.8336

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 47526769-302.08.01
Konu : Elif BULAÇ'ın Tez Çalışması

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 30/03/2018 tarih ve 302.08.01-E.8146 sayılı yazınız.

Enstitünüz Temel Eğitim Anabilim Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 1680010008 nolu öğrencisi Elif BULAÇ "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri" konulu çalışması kapsamında Doç. Dr. Murat KURT' un danışmanlığında, Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilere anket uygulama isteği uygun görülmüştür.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Metin ORBAY
Rektör

://mail.google.com/mail/u/0/#starred/FMfcgxmXLGflTzBRkwLGMhQKKWmdcsGc

is:starred

2 ileti dizisinden 1.

Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölççeği - Elif Bulaç Gelen Kutusu x

Elif Bulaç <bulacelif@gmail.com> 9 Ocak Sal 18:45 ★ ↶ ⋮
Alıcı: yelkindiker ▾

Merhabalar Hocam ;
Amasya Üniversitesi Sınıf Eğitimi Bilim Dalında tezli yüksek lisans yapmaktayım. Tez aşamasındayım. Tez konum "Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi". Bu konuda sizin ölçme aracınıza ihtiyacım var. İzninizle ölçme aracınızı kullanabilir miyim ? Yardımlarınız için teşekkür ederim. İyi çalışmalar. Saygılarımla...

Yelkin Diker Coşkun <yelkindiker@gmail.com> 10 Ocak Çar 12:04 ☆ ↶ ⋮
Alıcı: ben ▾

Ölçek uygulama formu ektedir. İyi çalışmalar dilerim.

9 Ocak 2018 19:45 tarihinde Elif Bulaç <bulacelif@gmail.com> yazdı:

...

 W
WBÖ Ölçek Uygula...

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Elif BULAÇ

Doğum Yeri : Amasya

Doğum Tarihi : 15/01/1994

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : Amasya Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/ Sınıf Öğretmenliği (2012-2016)

BİLİMSEL FALİYETLERİ

Bildiriler

Bulaç, E. ve Kurt, M. (2017). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Epistemolojik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi. E-ISBN: 978-605-318-797-4. DOI 10.14527/9786053187974

Bulaç, E. ve Kurt, M. (2018). Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenme Çalışmalarına Genel Bir Bakış. 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu USOS / 11-14 Nisan 2018-Ankara

Katıldığı Projeler/Eğitimler

Öğretmen Adaylarına 21. Yüzyıl Okuryazarlık Eğitimi Projesi, TÜBİTAK Projesi, Amasya, 24-27 Ağustos 2015

Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi, Türkçe Öğreticileri, Arapça Öğreticileri ve Rehberlik Danışmanları Oryantasyon Eğitimi, MEB, Afyon, 14-25 Ağustos 2017

Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi, Türkçe Öğretimi Sertifika Programı, Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Adana, 21 Mayıs-8 Haziran 2018

İŞ DENEYİMİ

Adana Sarıçam Konaklama Tesisi Eğitim Merkezi - Türkçe Öğreticisi, 2017-2018 (11 Ay)

Van Çaldıran Çayırköyü İlkokulu - Sınıf Öğretmeni (Kasım 2018-...)

İLETİŞİM

E-posta Adresi: bulacelif@gmail.com